

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ Ν.Π.Δ.Δ.**

**Έκθεση για την πορεία εφαρμογής του πλαισίου της
Εταιρικής Διακυβέρνησης
των άρθρων 1 έως 24 του ν. 4706/2020**

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 44 ΤΟΥ Ν. 4449/2017 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΠΟΡΕΙΑ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 44 ΤΟΥ Ν. 4449/2017	9
2.1 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 44 ΤΟΥ Ν. 4449/2017	10
2.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	13
2.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ	31
3.1 ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ.....	32
3.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΨΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ	56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	61

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με τις διατάξεις των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 επικαιροποιήθηκε το νομοθετικό πλαίσιο για την εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιρειών, με εισηγμένες μετοχές ή άλλες κινητές αξίες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα. Η επικαιροποίηση αποσκοπούσε στην ενίσχυση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης λαμβάνοντας υπόψη αφενός μεν τις μεταβολές στο νομοθετικό και ρυθμιστικό πλαίσιο που διέπει τη δράση των εισηγμένων εταιρειών σε ενωσιακό επίπεδο, κατά το διάστημα που μεσολάβησε από την εισαγωγή του ν. 3016/2002 έως την έκδοση του νόμου και αφετέρου δε τις σύγχρονες τάσεις στη θεματική της εταιρικής διακυβέρνησης.

Ειδικότερα, στόχος του ανωτέρω νόμου ήταν η ενίσχυση των δομών και των διαδικασιών εταιρικής διακυβέρνησης των εισηγμένων ανωνύμων εταιρειών, ώστε να ανταποκρίνονται στις αυξημένες απαιτήσεις που θέτει η σύγχρονη αγορά κεφαλαίου και να μην θίγεται η λειτουργική και αποφασιστική αυτονομία των εισηγμένων εταιρειών. Με τον ν. 4706/2020 αναβαθμίστηκαν ουσιωδώς οι απαιτούμενες οργανωτικές δομές των εισηγμένων εταιρειών, προσαρμοσμένες στο μέγεθος και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων τους, κατά τρόπο ώστε οι θεσπιζόμενες υποχρεώσεις να παραμένουν αναλογικές, και επομένως αποτελεσματικές.

Απώτερος στόχος του ν. 4706/2020 είναι η εμπέδωση ορθών και αποτελεσματικών πρακτικών διακυβέρνησης από τις εισηγμένες ανώνυμες εταιρείες και η συνακόλουθη ενίσχυση της εμπιστοσύνης των μετόχων, καθώς και του επενδυτικού κοινού εν γένει σε αυτές.

Σύμφωνα με το άρθρο 92 παρ. 6 του ν. 4706/2020 «η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς συντάσσει έκθεση για την πορεία εφαρμογής του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης των άρθρων 1 έως 24 ανά δύο (2) έτη, στην οποία αξιολογείται, μεταξύ άλλων, το νομοθετικό πλαίσιο και προτείνονται τροποποιήσεις βελτίωσής του. Η έκθεση της παρούσας αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς».

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς συνέταξε την παρούσα έκθεση, στην οποία παρουσιάζεται η πορεία εφαρμογής του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης των άρθρων 1 έως 24.

Συγκεκριμένα, στο Κεφάλαιο 1 παρουσιάζονται εν συντομία οι ενέργειες της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, ήτοι οι κανονιστικές Αποφάσεις και κατευθυντήριες γραμμές, που εξέδωσε η Διεύθυνση Εισηγμένων Εταιρειών, για ειδικότερα θέματα που προβλέπει ο ν. 4706/2020, προκειμένου να συμβάλλει στην έγκαιρη και κατάλληλη προετοιμασία των υπόχρεων εταιρειών και στην αποφυγή ασαφειών.

Στο Κεφάλαιο 2 παρουσιάζεται η πορεία συμμόρφωσης των υπόχρεων εταιρειών με τις διατάξεις του άρθρου 1-24 του ν. 4706/2020 και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, όπως ισχύει. Ειδική αναφορά πραγματοποιείται στην αξιολόγηση του συστήματος εταιρικής

διακυβέρνησης των εισηγμένων εταιρειών, σύμφωνα με την Απόφαση 1/891/30.09.2020 του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, όπως ισχύει. Η πρώτη αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης πραγματοποιήθηκε από ανεξάρτητο αξιολογητή έως τις 31.03.2023, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2022 και περίοδο αναφοράς την 17.07.2021 – 31.12.2022. Τέλος, στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία που εξήχθησαν από δεδομένα που συλλέγει η Διεύθυνση Εισηγμένων Εταιρειών, στο πλαίσιο της παρακολούθησης της συμμόρφωσης του νομοθετικού πλαισίου για την εταιρική διακυβέρνηση, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2023, καθώς και η επιμέρους διαχρονική εξέλιξή τους.

Στο Κεφάλαιο 3 παρουσιάζεται μία συνοπτική καταγραφή των βασικών θέσεων των φορέων της αγοράς ως προς την ανάγκη τυχόν τροποποίησης των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 και η αξιολόγηση τους από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Τέλος, στο Κεφάλαιο 4 παρουσιάζονται συνοπτικά οι προτάσεις της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, επί των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020. Η Έκθεση ολοκληρώνεται με τα σύντομα συμπεράσματα που προκύπτουν από την πρώτη διετία εφαρμογής του ν. 4706/2020.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 44 ΤΟΥ Ν. 4449/2017 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Στις 17 Ιουλίου 2021, τέθηκαν σε ισχύ τα **άρθρα 1-24 του ν. 4706/2020 για την Εταιρική Διακυβέρνηση** (ν. 4706/2020 - ΦΕΚ Α' 136/17-07-2020), με στόχο τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου της Εταιρικής Διακυβέρνησης (ν. 3016/2002 και Απόφαση ΔΣ της ΕΚ 5/204/2000) και την αποτελεσματικότερη λειτουργία της αγοράς. Παράλληλα, με το άρθρο 74 του ν. 4706/2020 επήλθαν νομοτεχνικές βελτιώσεις στις διατάξεις του **άρθρου 44 του ν. 4449/2017** για τις Επιτροπές Ελέγχου. Τα άρθρα 1 έως 24 εφαρμόζονται σε ανώνυμες εταιρείες με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα.

Ο αριθμός των υπόχρεων εταιρειών, με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα, κατά την ημερομηνία ψήφισης του ν. 4706/2020 (30.06.2020) ήταν 166, κατά την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 (30.06.2021) ήταν 150 και κατά την 31.12.2023 ήταν 135. Από τις 135 υπόχρεες εταιρείες οι 130 εταιρείες διαθέτουν κινητές αξίες οι οποίες διαπραγματεύονται στη ρυθμιζόμενη αγορά, ενώ 5 εταιρείες τελούν υπό καθεστώς αναστολής διαπραγμάτευσης των κινητών αξιών τους.

Σε συνέχεια των εξουσιοδοτικών διατάξεων του νέου νόμου, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (εφεξής και Ε.Κ.) εξέδωσε **κανονιστικές Αποφάσεις και Κατευθυντήριες Γραμμές** για ειδικότερα θέματα που προβλέπει ο ν. 4706/2020. Συγκεκριμένα εκδόθηκαν:

Η υπ' αριθμ. 1Α/890/18.9.2020 Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (Β'/4298) με θέμα: «Εξειδίκευση του συστήματος προσδιορισμού, υπολογισμού και επιμέτρησης του ύψους των κυρώσεων ανά παράβαση που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 24 του ν. 4706/2020» ώστε να είναι γνωστός στην αγορά ο τρόπος υπολογισμού και προσδιορισμού των κυρώσεων.

Η υπ' αριθμ. 1/891/30.09.2020 Κανονιστική Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (Β/4556), με θέμα: «Εξειδικεύσεις άρθρου 14 παρ. 3 περ. ι και παρ. 4, Αξιολόγηση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (εφεξής και ΣΕΕ) και της Εφαρμογής των διατάξεων περί Εταιρικής Διακυβέρνησης (εφεξής και ΕΔ) του ν. 4706/2020». Η απόφαση αυτή προσδιορίζει τον χρόνο, τη διαδικασία, την περιοδικότητα και κάθε ειδικότερο ζήτημα που κρίθηκε αναγκαίο για την εφαρμογή της αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου που προβλέπεται στον ν. 4706/2020 καθώς και τα χαρακτηριστικά που αφορούν στα πρόσωπα που τη διενεργούν.

Η υπ' αριθμ. 2/917/17.06.2021 Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (Β/3040) με θέμα: «Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 1/891/30.09.2020 Απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου (ΦΕΚ_Β_4556-2020) αναφορικά με τις εξειδικεύσεις του άρθρου 14 παρ. 3 περ. ι και παρ. 4, Αξιολόγηση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) και της Εφαρμογής των διατάξεων περί Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΔ) του ν. 4706/2020», με την οποία

διευκρινίστηκαν θέματα σχετικά με την αξιολόγηση του ΣΕΕ και επεκτάθηκε η ημερομηνία πρώτης αξιολόγησης κατά ένα έτος (31.12.2022).

Η υπ' αριθμ. απόφαση 2/905/3.3.2021 Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 17 του ν. 4706/2020, σχετικά με τον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης από φορέα εγνωσμένου κύρους, τον οποίο οφείλουν να υιοθετήσουν και να εφαρμόζουν οι εισηγμένες εταιρείες. Σε συνέχεια της ανωτέρω απόφασης, το Διοικητικό Συμβούλιο της Ε.Κ. στην από 1/916/7.6.2021 συνεδρίασή του ενέκρινε το Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης ως Εθνικό Φορέα Εγνωσμένου Κύρους. Επίσης, το Διοικητικό Συμβούλιο της Ε.Κ. στην από 2/925/28.7.2021 συνεδρίασή του αναγνώρισε το Financial Reporting Council, ως φορέα εγνωσμένου κύρους.

Η Εγκύκλιος αριθμ. 60 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς που περιλαμβάνει τις Κατευθυντήριες γραμμές για την Πολιτική Καταλληλότητας που προβλέπεται στο άρθρο 3 του ν. 4706/2020. Σκοπός αυτής της εγκυκλίου είναι να προσδιορίσει τις αρχές που αφορούν στην επιλογή ή την αντικατάσταση των μελών ενός Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και την ανανέωση της θητείας των υφιστάμενων μελών του, τα κριτήρια για την αξιολόγηση της καταλληλότητας των μελών του Δ.Σ., και τα κριτήρια πολυμορφίας για την επιλογή των μελών του Δ.Σ. που διέπουν το περιεχόμενο της Πολιτικής Καταλληλότητας η οποία αποτελεί νέα υποχρέωση με βάση τη νομοθεσία.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές για ειδικότερα θέματα που προβλέπουν τα άρθρα 1-24 του ν. 4706/2020 και το άρθρο 44 του ν. 4449/2017, προκειμένου να συμβάλλει στην έγκαιρη και κατάλληλη προετοιμασία των υπόχρεων εταιρειών. Στόχος της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς είναι οι κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε να συμβάλλουν στην αποφυγή ασαφειών και συνεπώς στην αποτελεσματικότερη και ουσιαστική λειτουργία του νέου πλαισίου της εταιρικής διακυβέρνησης. Συγκεκριμένα εκδόθηκαν:

Ερωτήσεις και Απαντήσεις (Q&A) αναφορικά με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, οι οποίες εκδόθηκαν στις 31.05.2021 και παρέχουν διευκρινίσεις σχετικά με την ορθή εφαρμογή της εν λόγω διάταξης. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επικαιροποίησε στις 21.02.2022 τις Ερωτήσεις και Απαντήσεις (Q&A) αναφορικά με τις διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, όπως ισχύει.

Ερωτήσεις και Απαντήσεις (Q&A) αναφορικά με τις διατάξεις των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020, οι οποίες εκδόθηκαν στις 05.07.2021 και παρέχουν διευκρινίσεις σχετικά με την ορθή εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επικαιροποίησε στις 21.02.2022 τις Ερωτήσεις και Απαντήσεις (Q&A) αναφορικά με τις διατάξεις των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020.

Η υπ' αριθμ. πρωτ. 1508/17.07.2020 επιστολή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς προς όλες τις εισηγμένες εταιρείες, με επισημάνσεις, διευκρινίσεις και συστάσεις αναφορικά με την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 3 και 4 του ν. 3016/2002 και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017.

Η υπ' αριθμ. πρωτ. 1149/17.05.2021 επιστολή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς προς όλες τις εισηγμένες εταιρείες, με επισημάνσεις, διευκρινίσεις και συστάσεις αναφορικά με τις ενέργειες

των εισηγμένων εταιρειών, εν όψει της σύγκλισης των Γενικών Συνελεύσεων τους και εν όψει της έναρξης ισχύος του νόμου 4706/2020, καθώς και ως προς την εφαρμογή του άρθρ. 44 του ν. 4449/2017, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 74 του ν. 4706/2020.

Η υπ' αριθμ. πρωτ. 425/21.02.2022 επιστολή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς προς όλες τις εισηγμένες εταιρείες, με επισημάνσεις, διευκρινίσεις και συστάσεις αναφορικά με τις ενέργειες των εταιρειών, εν όψει της δημοσίευσης των Ετήσιων Οικονομικών Εκθέσεων και εφαρμογής των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020.

Η υπ' αριθμ. πρωτ. 784/20.03.2023 επιστολή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς προς όλες τις εισηγμένες εταιρείες, με επισημάνσεις, διευκρινίσεις και συστάσεις αναφορικά με τις ενέργειες των εταιρειών, για την ορθή εφαρμογή του ν. 4706/2020, της Απόφασης 1/891/30.09.2020 του Δ.Σ. της Ε.Κ. και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, όπως ισχύει. Επίσης, με την ίδια επιστολή η Ε.Κ. εξέδωσε πρόσθετα και επικαιροποιημένες **Ερωτήσεις και απαντήσεις (Q&A)** αναφορικά με τις διατάξεις των ανωτέρω νόμων, με σκοπό την ενημέρωση της αγοράς.

Η υπ' αριθμ. πρωτ. 604/05.03.2024 επιστολή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς προς όλες τις εισηγμένες εταιρείες, με επισημάνσεις, διευκρινίσεις και συστάσεις αναφορικά με τις ενέργειες των εταιρειών, εν όψει της αξιολόγησης του Συστήματος Εταιρικής Διακυβέρνησης και εφαρμογής του ν. 4706/2020.

Η Διοίκηση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθώς και στελέχη της Διεύθυνσης Εισηγμένων Εταιρειών συμμετείχαν σε πλήθος **συνεδρίων** για την ενημέρωση του επενδυτικού κοινού και των εισηγμένων εταιρειών σχετικά με τις προβλέψεις του ν. 4706/2020, τόσο κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου μέχρι την ημερομηνία έναρξης ισχύος της νομοθεσίας αποσκοπώντας στην κατάλληλη προετοιμασία των εταιρειών όσο και κατά τη διάρκεια εφαρμογής της νομοθεσίας αυτής. Επίσης, στελέχη της Διεύθυνσης Εισηγμένων Εταιρειών συμμετείχαν στην παροχή εκπαιδευτικών σεμιναρίων σχετικά τόσο με τις προβλέψεις του ν. 4706/2020 όσο και με τις προβλέψεις των Αποφάσεων που εκδόθηκαν σε συνέχεια των εξουσιοδοτικών διατάξεων του νέου νόμου.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, όπως ισχύει, **η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εποπτεύει και εξετάζει, σε διαρκή βάση, τη συμμόρφωση των εταιρειών** με τις διατάξεις του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο **προληπτικής εποπτείας** για τη συμμόρφωση των εταιρειών έναντι των ανωτέρω διατάξεων η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, το χρονικό διάστημα από την έναρξη εφαρμογής του ν. 4706/2020, προέβη σε επικοινωνία με το σύνολο σχεδόν των εισηγμένων εταιρειών, προς τις οποίες παρείχε οδηγίες και διευκρινίσεις ως προς τα ανωτέρω. Παράλληλα, πραγματοποίησε πλήθος συναντήσεων, είτε δια ζώσης είτε με τηλεδιάσκεψη, με στελέχη των εισηγμένων εταιρειών, συμπεριλαμβανομένων των μελών της Επιτροπής Ελέγχου και του επικεφαλής της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, με γνώμονα την προστασία και την ορθή και πλήρη ενημέρωση του επενδυτικού κοινού, **επισκοπεί σε ημερήσια βάση** τις ανακοινώσεις των εισηγμένων εταιρειών στο ΗΔΤ του ΧΑ, καθώς και των σχετικών πρακτικών που προσκομίζουν οι εισηγμένες εταιρείες, τα οποία αφορούν τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, της Επιτροπής Ελέγχου, της Επιτροπής Αμοιβών και της Επιτροπής Υποψηφιοτήτων και τον ορισμό του εσωτερικού ελεγκτή.

Στο πλαίσιο της **πρώτης εφαρμογής των διατάξεων των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020** και των εξουσιοδοτικών αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, καθώς και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, όπως ισχύει, η αρμόδια υπηρεσία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς **εξέτασε τη συμμόρφωση του συνόλου των εισηγμένων εταιρειών με βασικές διατάξεις του ανωτέρω νομοθετικού πλαισίου** (αναλυτική παρουσίαση στο Κεφάλαιο 2).

Επιπρόσθετα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς πραγματοποιεί σε **δειγματοληπτική βάση εξέταση** ως προς τη συμμόρφωση των εισηγμένων εταιρειών με τις προβλέψεις των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 και των εξουσιοδοτικών αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, του άρθρου 44 του ν. 4449/2017 και της 5/204/2000 Απόφασης του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών που υποβάλλουν προς έγκριση ενημερωτικό δελτίο στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.

Σύμφωνα με την Απόφαση 1/891/30.09.2020 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση 2/917/17.06.2021 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, για την **αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου** από ανεξάρτητο αξιολογητή, η πρώτη αξιολόγηση του ΣΕΕ ολοκληρώθηκε έως τις 31.03.2023, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2022 και περίοδο αναφοράς που καλύπτει η Έκθεση αξιολόγησης την 17.07.2021 – 31.12.2022. Επιπρόσθετα, οι εισηγμένες εταιρείες διαβίβασαν έως τις 31.03.2023 στην Ε.Κ., τη σύνοψη της Έκθεσης αξιολόγησης. Ειδικότερα, στην 1/891/30.09.2020 Απόφαση του Δ.Σ. της Ε.Κ. αναφέρεται ότι *«ο Αξιολογητής του ΣΕΕ με το πέρας της αξιολόγησής του υποβάλει Έκθεση αποτελεσμάτων αξιολόγησης, η οποία συμπεριλαμβάνει τόσο σύνοψη των παρατηρήσεων του όσο και ανάλυση αυτών, το χρόνο σύνταξης αυτής, την ημερομηνία αναφοράς της αξιολόγησης και την περίοδο που καλύπτει η Έκθεση αξιολόγησης»*. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εξέτασε τη σύνοψη των Αξιολογήσεων για όλες τις εισηγμένες εταιρείες και προέβη σε ενέργειες, όπου κρίθηκε αναγκαίο.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς τέλος συμμετέχει ενεργά, μεταξύ άλλων, σε δύο **διεθνείς ομάδες εργασίας** για την εταιρική διακυβέρνηση (Corporate Governance Committee του OECD & Corporate Governance Task Force), παίρνοντας μέρος στις σχετικές συναντήσεις και παρουσιάζοντας τις προτάσεις και τις θέσεις της. Στην πρώτη ομάδα του ΟΟΣΑ, η ΕΚ συμμετέχει μέσω της Προέδρου της Ε.Κ., και στο Προεδρείο της Επιτροπής για την Εταιρική Διακυβέρνηση και έχει συμμετάσχει σε σεμινάρια του ΟΟΣΑ προς τρίτους για τις Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΟΟΣΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΠΟΡΕΙΑ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 44 ΤΟΥ Ν. 4449/2017

Στο παρόν κεφάλαιο, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συμμόρφωσης των υπόχρεων εταιρειών με τα άρθρα 1-24 του ν. 4606/2020 και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, όπως ισχύει.

Επίσης παρουσιάζεται η συμμόρφωση των εισηγμένων με κινητές αξίες στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.) εταιρειών με τις διατάξεις των παρ. 3 ι και 4 του άρθρου 14 του νόμου 4706/2020 καθώς και την 1/891/30.9.2023 Απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς (Ε.Κ.) όπως ισχύει, σχετικά με την έκδοση Έκθεσης Αξιολόγησης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) των εισηγμένων με κινητές αξίες στο Χ.Α. εταιρειών.

Τέλος, παρουσιάζονται τα στατιστικά συμμόρφωσης, ως προς βασικές διατάξεις των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017, όπως ισχύει, των εταιρειών με κινητές αξίες διαπραγματεύσιμες στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και έδρα την Ελλάδα, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2023.

2.1 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΧΡΕΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΜΕ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 44 ΤΟΥ Ν. 4449/2017

Το Τμήμα Εποπτείας Εισηγμένων Εταιρειών της Διεύθυνσης Εισηγμένων Εταιρειών, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του, παρακολούθησε τη συμμόρφωση των υπόχρεων εταιρειών με βασικές διατάξεις των άρθρων 1-23 του ν. 4706/2020 και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017. Τα δεδομένα που λήφθηκαν υπόψη για τη συμμόρφωση των εισηγμένων εταιρειών περιλαμβάνουν τα υποβληθέντα στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς πρακτικά οργάνων των εταιρειών, τις εταιρικές ανακοινώσεις, και άλλα λοιπά διαθέσιμα στοιχεία, τα οποία απαιτούνται για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης.

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζεται η συμμόρφωση των εταιρειών με κινητές αξίες που διαπραγματεύονται στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και έδρα την Ελλάδα, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2023, ως προς τις βασικές διατάξεις του ν. 4706/2020.

Το σύνολο των εταιρειών με κινητές αξίες που διαπραγματεύονται στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και έδρα την Ελλάδα, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2023, είναι 130 εταιρείες. Σημειώνεται ότι στο παρόν δεν περιλαμβάνονται δεδομένα για τις εταιρείες των οποίων οι κινητές αξίες τελούσαν σε καθεστώς αναστολής διαπραγμάτευσης.

Α. Διοικητικά Συμβούλια

Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας οι μετοχές της οποίας διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της επιτήρησης, διαθέτει Διοικητικό Συμβούλιο που συμμορφώνεται με τις βασικές διατάξεις του ν. 4706/2020. Συγκεκριμένα:

- Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας που διαπραγματεύεται στην κατηγορία της επιτήρησης, διαθέτει **Πολιτική Καταλληλότητας** εγκεκριμένη από τη Γενική Συνέλευση.
- Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας που διαπραγματεύεται στην κατηγορία της επιτήρησης, διαθέτει επαρκές ποσοστό **ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών** του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας που διαπραγματεύεται στην κατηγορία της επιτήρησης, εξέτασε και επιβεβαίωσε την **ετήσια συμμόρφωση** των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ. ως προς την πλήρωση των κριτηρίων ανεξαρτησίας.
- Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, διαθέτει επαρκές ποσοστό εκπροσώπησης του **φύλου μειοψηφίας**¹ του Διοικητικού Συμβουλίου².

¹ Ως φύλο μειοψηφίας ορίζεται «Γυναίκα».

² Σημειώνεται ότι την 31.12.2023, μία εταιρεία δεν πληρούσε το κριτήριο της επαρκούς εκπροσώπησης του φύλου μειοψηφίας στο ΔΣ της, λόγω παραίτησης ενός μέλους ΔΣ (φύλο γυναίκα). Εντός τριμήνου ολοκληρώθηκε η διαδικασία αντικατάστασής του, και η εταιρεία συμμορφώνεται πλέον πλήρως με το άρθρο 3 παρ. β του ν. 4706/2020.

- Όλες οι υπόχρεες εταιρείες συμμορφώνονται ως προς τις **ιδιότητες Προέδρου-Αντιπροέδρου** του Δ.Σ.

Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία, σχετικά με τα Διοικητικά Συμβούλια των υπόχρεων εταιρειών, παρουσιάζονται στην ενότητα 2.3 Α. Διοικητικά Συμβούλια.

Β. Επιτροπές Ελέγχου

Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας οι μετοχές της οποίας διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της επιτήρησης, διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου που συμμορφώνεται με τις βασικές διατάξεις του άρθρου 44 του ν. 4449/2017. Συγκεκριμένα:

- Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας που διαπραγματεύεται στην κατηγορία της επιτήρησης, έχει καθορίσει στην Γενική Συνέλευσή της, το **είδος της Επιτροπής Ελέγχου**.

- Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας που διαπραγματεύεται στην κατηγορία της επιτήρησης, διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου, **η σύνθεση** της οποίας συμφωνεί με τις προβλέψεις του άρθρου 44 του ν. 4449/2017.

Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία, σχετικά με τις Επιτροπές Ελέγχου των υπόχρεων εταιρειών, παρουσιάζονται στην ενότητα 2.3 Β. Επιτροπές Ελέγχου.

Γ. Επιτροπές Αποδοχών και Υποψηφιοτήτων

Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών διαθέτουν Επιτροπή Αμοιβών και Επιτροπή Υποψηφιοτήτων. Συγκεκριμένα, 91% των εταιρειών διαθέτουν κοινή επιτροπή, ενώ το 9% διακριτή επιτροπή. Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας που δεν συμμορφώνεται με την παρ. 3 του άρθρου 10 του ν. 4706/2020 και η οποία διαπραγματεύεται στην κατηγορία της επιτήρησης, διαθέτει πρόεδρο της Επιτροπής Αμοιβών και Επιτροπής Υποψηφιοτήτων, ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αναλυτικά στατιστικά στοιχεία, σχετικά με τις Επιτροπές Αποδοχών και Υποψηφιοτήτων των υπόχρεων εταιρειών, παρουσιάζονται στην ενότητα 2.3 Γ. Επιτροπές Αποδοχών και Υποψηφιοτήτων.

Δ. Κανονισμοί Λειτουργίας – Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης

Το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας οι μετοχές της οποίας διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της επιτήρησης, έχει εγκρίνει από αρμόδιο όργανο:

- Κανονισμό Λειτουργίας της Εταιρείας
- Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Αμοιβών και Επιτροπής Υποψηφιοτήτων
- Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου

Επίσης, το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας οι μετοχές της οποίας διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της επιτήρησης, έχει αναρτήσει στην ιστοσελίδα της:

- Τον Κανονισμό Λειτουργίας
- Το Καταστατικό
- Την Πολιτική Καταλληλότητας
- Τον Κανονισμό Λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου
- Τον Κανονισμό Λειτουργίας των Επιτροπών Αποδοχών και Υποψηφιοτήτων.

Τέλος, το σύνολο των υπόχρεων εταιρειών, εκτός μίας εταιρείας οι μετοχές της οποίας διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της Επιτήρησης, έχει υιοθετήσει Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, ο οποίος έχει καταρτιστεί από φορέα εγνωσμένου κύρους.

2.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

Συμμόρφωση των εισηγμένων με κινητές αξίες στο Χρηματιστήριο Αθηνών (Χ.Α.) εταιρειών σχετικά με την έκδοση Έκθεσης Αξιολόγησης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου των εισηγμένων με κινητές αξίες στο Χ.Α. εταιρειών.

Α. Πλαίσιο εξέτασης

Σύμφωνα με το άρθρο 13 του ν.4706/2020 οι ανώνυμες εταιρείες με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά στην Ελλάδα υιοθετούν και εφαρμόζουν σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης σύμφωνα με τα άρθρα 1 ως 24 του ν.4706/1920, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος, τη φύση, το εύρος και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων της.

Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ίδιου νόμου, το Δ.Σ. της υπόχρεης εταιρείας ορίζει και επιβλέπει την υλοποίηση του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης των διατάξεων 1 έως 24, παρακολουθεί και αξιολογεί περιοδικά ανά τρία (3) τουλάχιστον οικονομικά έτη την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητά του, προβαίνοντας στις δέουσες ενέργειες για την αντιμετώπιση ελλείψεων.

Επίσης, προβλέπεται ότι το Δ.Σ. διασφαλίζει την επαρκή και αποτελεσματική λειτουργία Συστήματος εσωτερικού ελέγχου της Εταιρείας .

Σύμφωνα δε με το άρθρο 14, παρ. 3 περ. ι και παρ. 4 προβλέπεται ότι, ο κανονισμός λειτουργίας κάθε υπόχρεης εταιρείας περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και την πολιτική και τη διαδικασία για τη διενέργεια περιοδικής αξιολόγησης του ΣΕΕ για την εφαρμογή της οποίας με απόφαση της Ε.Κ. καθορίζονται ο χρόνος, η διαδικασία, η περιοδικότητα και κάθε ειδικότερο αναγκαίο ζήτημα, καθώς και τα χαρακτηριστικά που αφορούν στα πρόσωπα που τη διενεργούν.

Επομένως, η αξιολόγηση του ΣΕΕ αποτελεί μέρος της συνολικής αξιολόγησης του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης της Εταιρείας και σύμφωνα με την Απόφαση 1/891/30.09.2020 του Δ.Σ. της Ε.Κ., όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση 2/917/17.06.2021 του Δ.Σ. της Ε.Κ., με θέμα: «*Εξειδικεύσεις άρθρου 14 παρ. 3 περ. ι και παρ. 4, Αξιολόγηση Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) και της Εφαρμογής των διατάξεων περί Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΔ) του ν. 4706/2020*» η πρώτη αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ των εισηγμένων εταιρειών στο Χ.Α. και των σημαντικών θυγατρικών τους, οι οποίες έχουν οριστεί από τα αρμόδια όργανα τους, από ανεξάρτητο αξιολογητή έπρεπε να ολοκληρωθεί έως τις 31.03.2023, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2022 και περίοδο αναφοράς που καλύπτει η Έκθεση αξιολόγησης την 17.07.2021 – 31.12.2022. Επιπρόσθετα, οι Εταιρείες όφειλαν να διαβιβάσουν έως τις 31.03.2023 στην Ε.Κ., τη σύνοψη της Έκθεσης αξιολόγησης, η οποία συμπεριλαμβάνει τόσο σύνοψη των παρατηρήσεων του όσο και ανάλυση αυτών, το χρόνο σύνταξης αυτής, την ημερομηνία αναφοράς της αξιολόγησης και την περίοδο που καλύπτει η Έκθεση αξιολόγησης.

Προς τούτο, η Ε.Κ. απέστειλε υπ' αριθμ. πρωτ. Ε.Κ. 784/20.03.2023 επιστολή της, με επισημάνσεις, διευκρινήσεις και συστάσεις αναφορικά με τις ενέργειες των εισηγμένων εταιρειών

για την ορθή και ομαλή εφαρμογή, μεταξύ άλλων, της Απόφασης 1/891/30.09.2020 του Δ.Σ. της Ε.Κ.

Σημειώνεται ότι, τα πιστωτικά ιδρύματα και κατά αναλογική εφαρμογή οι χρηματοδοτικές εταιρείες συμμετοχών δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Απόφασης 1/891/30.09.2020, καθώς εμπίπτουν στην Απόφαση 2577/09.03.2026 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος.

B. Συμπεράσματα από την εξέταση της συμμόρφωσης

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα (συμπεριλαμβανομένων στατιστικών στοιχείων) από την εξέταση της σύνοψης των εκθέσεων αξιολόγησης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ που διενήργησε η Διεύθυνση Εισηγμένων Εταιρειών, ως προς τη συμμόρφωση των υπόχρεων εισηγμένων εταιρειών που υπάγονται στην εποπτική αρμοδιότητα της Ε.Κ. με τις βασικές προβλέψεις των παραγράφων 3 περίπτωση 1³ και 4 του άρθρου 14 του ν. 4706/2020 και της κανονιστικής απόφασης 1/891/30.9.2023 της Ε.Κ. όπως ισχύει, προέκυψαν τα εξής³:

- 129 εταιρείες σε σύνολο 132 υπόχρεων σε καθεστώς διαπραγμάτευσης στο Χ.Α. εταιρειών με 31.12.2022, ποσοστό που αντιπροσωπεύει το 98% του συνόλου των υπόχρεων εταιρειών, υπέβαλαν εμπρόθεσμα τη συνοπτική Έκθεση αξιολόγησης του ΣΕΕ.
- 6 εταιρείες των οποίων οι μετοχές στις 31.12.2022 τελούσαν σε καθεστώς αναστολής διαπραγμάτευσης δεν υπέβαλαν στην Ε.Κ. τη σύνοψη της αξιολόγησης του ΣΕΕ έως 31.3.2023. Σημειώνεται ότι οι πέντε (5) εκ των ανωτέρω εταιρειών έχουν διαγραφεί από το Χρηματιστήριο Αθηνών έως σήμερα, και μία παραμένει ακόμη σε καθεστώς αναστολής διαπραγμάτευσης,
- Από τις 129 εταιρείες, οι 80 (62%) επέλεξαν διαφορετική εταιρεία από τον τακτικό ορκωτό ελεγκτή τους, για να πραγματοποιήσει την αξιολόγηση του Σ.Ε.Ε. Οι υπόλοιπες 49 εταιρείες (38%) επέλεξαν ως αξιολογητή του Σ.Ε.Ε., την ελεγκτική εταιρεία που διενεργεί τον τακτικό τους έλεγχο. Σημειώνεται ωστόσο ότι, σε καμία από τις 49 προαναφερόμενες εταιρείες δεν υπέγραψε την αξιολόγηση του Σ.Ε.Ε. ο τακτικός ορκωτός ελεγκτής τους και το σύνολο των αξιολογητών περιλαμβάνει στην Έκθεση αξιολόγησης ρητή δήλωση ανεξαρτησίας.
- Στο 81% των 129 εταιρειών η αξιολόγηση διενεργήθηκε από 25 ελεγκτικές εταιρείες με βάση το Διεθνές Πρότυπο Εργασιών Διασφάλισης 3000 και στο υπόλοιπο 19% των εταιρειών η αξιολόγηση διενεργήθηκε από 4 μη ελεγκτικές εταιρείες με βάση το Πλαίσιο Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου της Επιτροπής COSO (COSO: Internal Control Integrated Framework) και τα Διεθνή Επαγγελματικά Πρότυπα για τον Εσωτερικό έλεγχο (Institute of Internal Auditors: The International Professional Practices Framework).
- Σε 17 περιπτώσεις εταιρειών, ήτοι το 13% του συνόλου, το συμπέρασμα του αξιολογητή είναι με επιφύλαξη ως προς την ύπαρξη ουσιωδών ευρημάτων και των πιθανών επιπτώσεών τους από τους κινδύνους που απορρέουν από αυτά. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις, σύμφωνα με την ανταπόκριση της Διοίκησης κάθε εταιρείας, η επαρκής αντιμετώπιση των ευρημάτων ολοκληρώθηκε εντός του 2023. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έλαβε, στις αρχές του 2024, έγγραφη

³ Ημερομηνία αναφοράς 31.12.2022.

ενημέρωση από την Επιτροπή Ελέγχου κάθε εταιρείας από τις παραπάνω, πλην μίας εταιρείας, οι μετοχές της οποίας διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της επιτήρησης, που δεν απάντησε, σχετικά με την εξέλιξη και την ολοκλήρωση των ενεργειών που θα υιοθετηθούν από τις διοικήσεις τους για την αντιμετώπιση των σημαντικών ευρημάτων στα οποία αναφέρεται το συμπέρασμα του αξιολογητή. Επιπρόσθετα για τις οκτώ (8) εταιρείες τα ευρήματα της Έκθεσης κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων.

- Οι αξιολογητές των 15 εταιρειών σε σύνολο 17 εταιρειών (88,24%) που παρουσίασαν συμπέρασμα της Έκθεσης αξιολόγησης του Σ.Ε.Ε. με επιφύλαξη, είναι ελεγκτικές εταιρείες.
- Στο 86% των 129 εταιρειών παρατηρείται μη ρητή αναφορά στη σύνοψη της Έκθεσης της περιόδου αναφοράς που καλύπτει η αξιολόγηση της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ.

Συναφώς αναφέρεται ότι πραγματοποιήθηκε συνάντηση της Διοίκησης της Ε.Κ. και στελεχών της Διεύθυνσης Εισηγμένων Εταιρειών με αξιολογητές και εκπροσώπους από 7 εταιρείες που πραγματοποίησαν την αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου των εταιρειών με εισηγμένες κινητές αξίες και συζητήθηκαν οι εργασίες και οι θετικές και παραγωγικές επιπτώσεις από την πρώτη εφαρμογή του νέου αυτού πλαισίου και συμφωνήθηκε η περαιτέρω ανταλλαγή απόψεων για την βέλτιστη αξιοποίησή του.

2.3 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο παρόν ενημερωτικό σημείωμα παρουσιάζονται στατιστικά στοιχεία που εξήχθησαν από δεδομένα που συλλέγει το Τμήμα Εποπτείας Εισηγμένων Εταιρειών στο πλαίσιο της παρακολούθησης της συμμόρφωσης, ως προς βασικές διατάξεις των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020, των εταιρειών με κινητές αξίες που διαπραγματεύονται στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και έδρα την Ελλάδα, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2023 και την επιμέρους διαχρονική εξέλιξή τους. Τα ανωτέρω δεδομένα που λήφθηκαν υπόψη αφορούν σε υποβληθέντα στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς πρακτικά οργάνων των εταιρειών, εταιρικές ανακοινώσεις, επικοινωνία με τις εταιρείες, και άλλα στοιχεία. Σημειώνεται ότι στο παρόν δεν περιλαμβάνονται δεδομένα για τις εταιρείες των οποίων οι κινητές αξίες τελούσαν σε καθεστώς αναστολής διαπραγμάτευσης. Το σύνολο των εταιρειών με κινητές αξίες που διαπραγματεύονται στην κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου Αθηνών και έδρα την Ελλάδα, με ημερομηνία αναφοράς την 31.12.2023, είναι 130 εταιρείες.

Κατωτέρω παρατίθεται η αναλυτική παρουσίαση των προαναφερθέντων στατιστικών στοιχείων ως προς:

- A. Τα Διοικητικά Συμβούλια,
- B. Τις Επιτροπές Ελέγχου, και
- Γ. Τις Επιτροπές Αποδοχών και τις Επιτροπές Υποψηφιοτήτων.

A. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ

A1. Αριθμός μελών ΔΣ

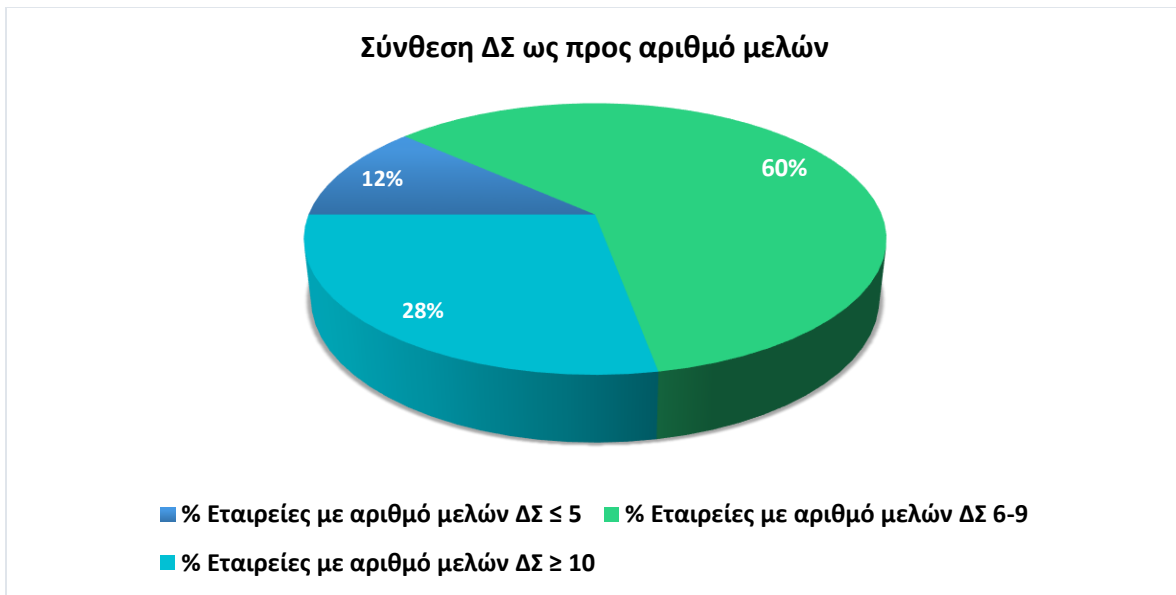
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η σύνθεση των ΔΣ ως προς τον αριθμό μελών τους.

Μέγεθος ΔΣ	Αριθμός Εταιρειών	Ποσοστό
≤ 5 ΜΕΛΗ ΔΣ	15	12%
6-9 ΜΕΛΗ ΔΣ	79	60%
≥ 10 ΜΕΛΗ ΔΣ	36	28%
ΣΥΝΟΛΟ	130	100%

Σε σύνολο 130 εταιρειών, 79 εταιρείες, ήτοι το υψηλότερο ποσοστό των εταιρειών, 60%, διαθέτουν ΔΣ από 6 έως 9 μέλη, 36 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 28%, διαθέτει ΔΣ με 10 ή περισσότερα μέλη, ενώ μόνο 15 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 12%, διαθέτουν ΔΣ με 5 ή λιγότερα

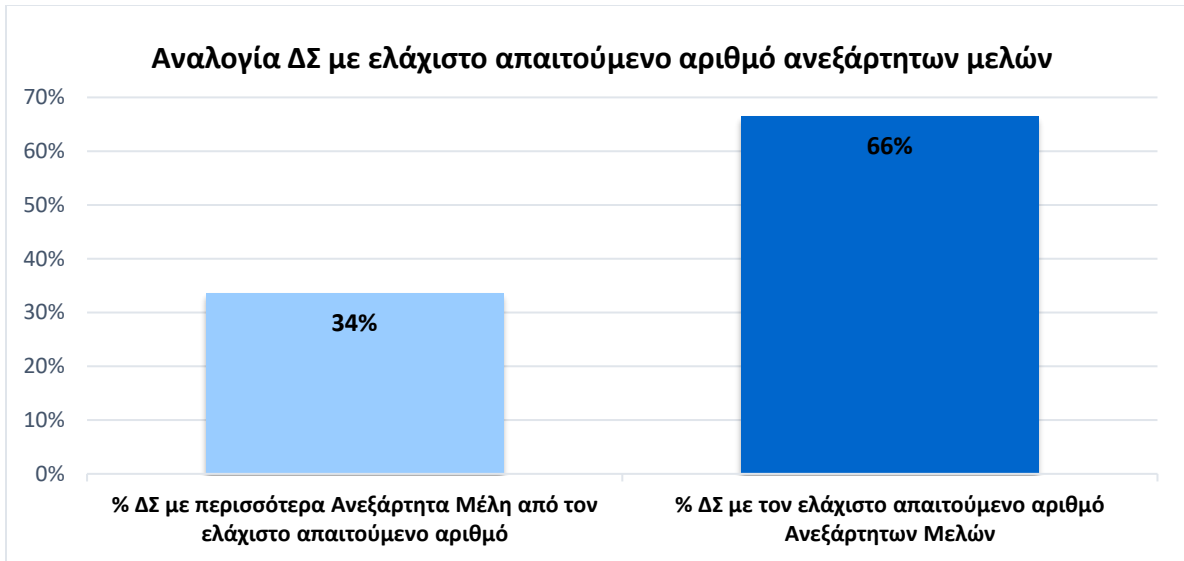
μέλη. Σημειώνεται ότι οι εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης διαθέτουν ΔΣ άνω των δέκα μελών στο σύνολό τους (πλην μίας η οποία διαθέτει εννεαμελές ΔΣ).

A2. Αριθμός Ανεξάρτητων Μη Εκτελεστικών μελών ΔΣ

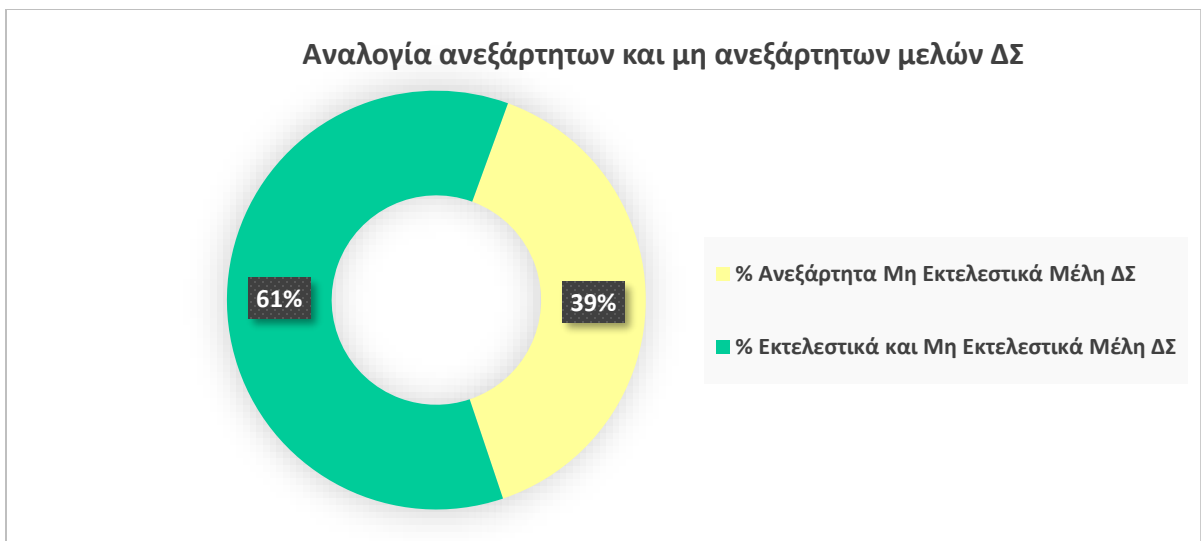
Η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών, ήτοι 129 από τις 130 εταιρείες, διαθέτει στο ΔΣ της τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών και συνεπώς, συμμορφώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 του ν. 4706/2020. Σημειώνεται ότι οι κινητές αξίες της μίας εταιρείας που δεν συμμορφώνεται, διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της επιτήρησης.

Από τις 129 αυτές εταιρείες, οι 85, ήτοι ποσοστό 66%, διαθέτουν στο ΔΣ τους τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών που προβλέπεται σε κάθε περίπτωση από τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 του ν. 4706/2020, ενώ μόνο 44 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 34%, διαθέτουν στο ΔΣ τους περισσότερα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη από τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό τους.

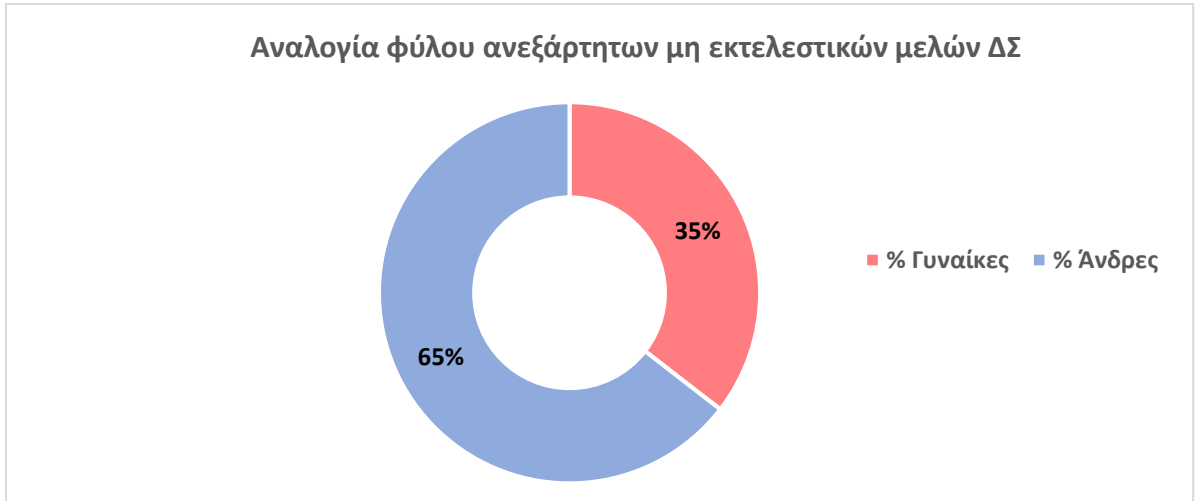

Από τη διερεύνηση των 44 εταιρειών οι οποίες διαθέτουν στο ΔΣ τους περισσότερα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη από τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό τους, οι 12 ανήκουν στις εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης, με βάση τη συμμετοχή τους στον δείκτη FTSE XA Large Cap την 31.12.2023 και επιπλέον, στις 20 από τις 44 αυτές εταιρείες, παρατηρήθηκε περαιτέρω αύξηση του ποσοστού των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών ΔΣ μετά την εφαρμογή του ν. 4706/2020.

Στη συνέχεια παρατίθεται, για το σύνολο των 130 εταιρειών, διάγραμμα σχετικά με την αναλογία ανεξάρτητων και μη ανεξάρτητων μελών στα ΔΣ τους.

Επιπρόσθετα, ως προς το φύλο των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών ΔΣ, σημειώνεται ότι τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη των ΔΣ των υπό εξέταση εταιρειών είναι στην πλειοψηφία τους άνδρες, και συγκεκριμένα σε ποσοστό 65%, με το υπολειπόμενο 35% να είναι γυναίκες.

Τέλος, στον ακόλουθο πίνακα σημειώνονται τα ποσοστά των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών επί του συνολικού αριθμού μελών ΔΣ ανά μέγεθος ΔΣ. Τα ποσοστά στα ΔΣ με μέλη έως εννέα μέλη είναι παρόμοια, ενώ παρατηρείται αύξηση του ποσοστού στα ΔΣ άνω των δέκα μελών.

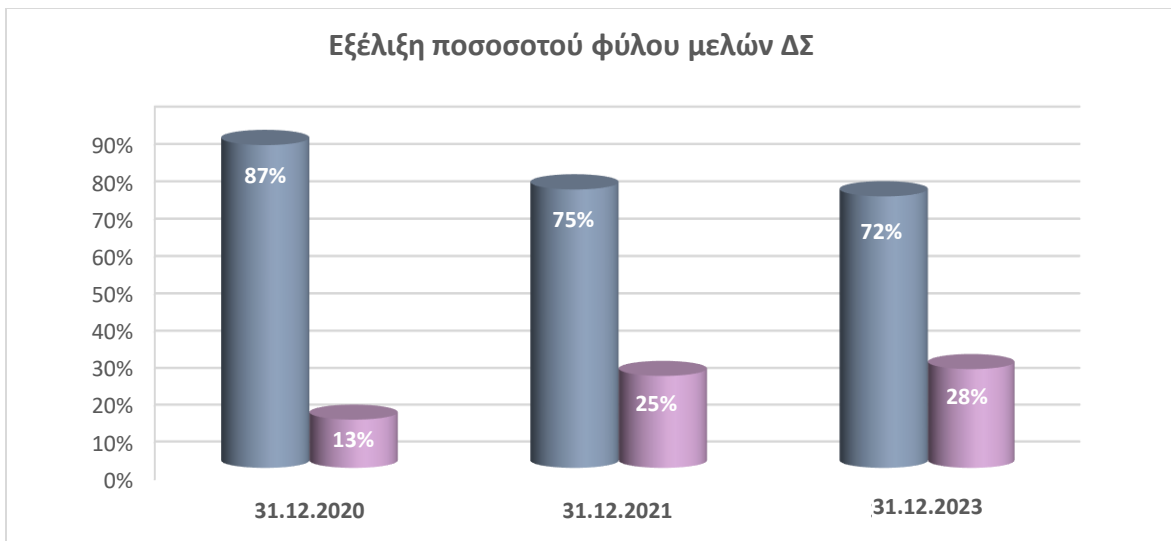
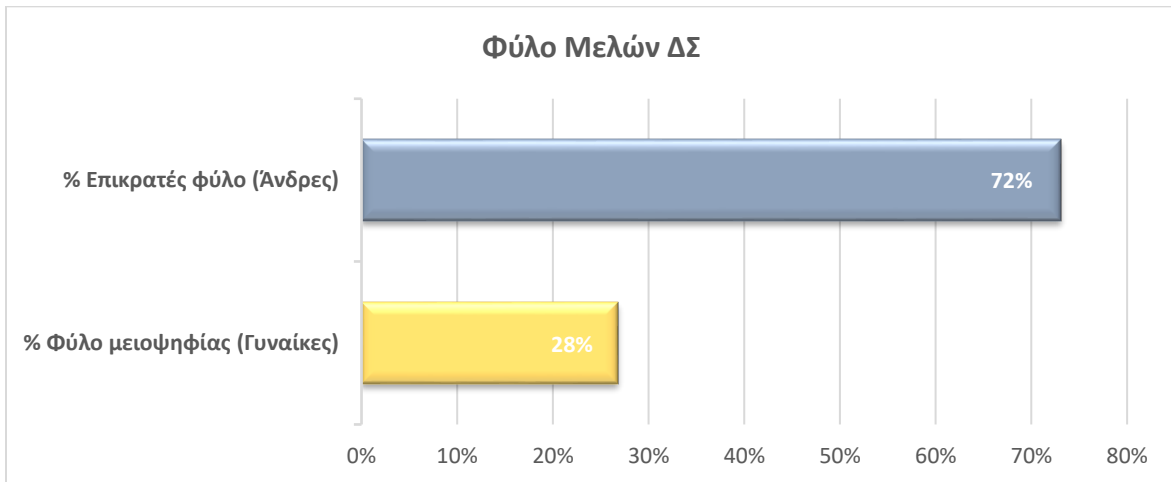
Μέγεθος ΔΣ	Ποσοστό Ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών ΔΣ
≤ 5 ΜΕΛΗ ΔΣ	40%
6-9 ΜΕΛΗ ΔΣ	37%
≥ 10 ΜΕΛΗ ΔΣ	56%

A3. Εκπροσώπηση φύλου μειοψηφίας

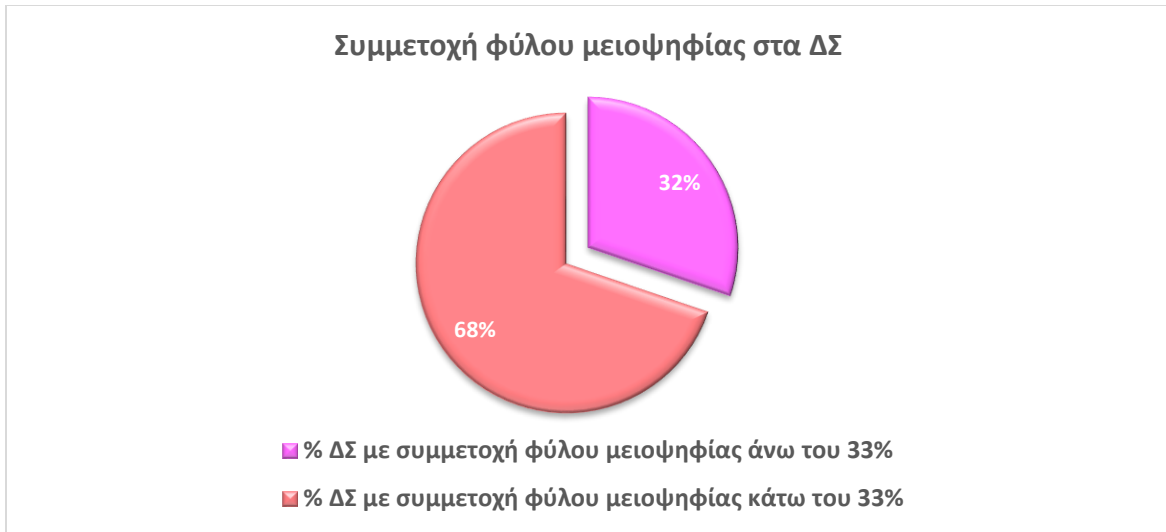
Το σύνολο των 130 εταιρειών⁴ συμμορφώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 3 παρ. β του ν. 4706/2020 ως προς την επαρκή εκπροσώπηση του φύλου μειοψηφίας και συγκεκριμένα, τη συμμετοχή των γυναικών στα ΔΣ.

⁴ Σημειώνεται ότι την 31.12.2023, ημερομηνία αναφοράς των στατιστικών δεδομένων, μία εταιρεία δεν πληρούσε το κριτήριο της επαρκούς εκπροσώπησης του φύλου μειοψηφίας στο ΔΣ της, λόγω παραίτησης ενός μέλους ΔΣ (φύλο γυναίκα). Εντός τριμήνου ολοκληρώθηκε η διαδικασία αντικατάστασής του, και η εταιρεία συμμορφώνεται πλέον πλήρως με την παρ. β του άρθρου 3 του ν. 4706/2020.

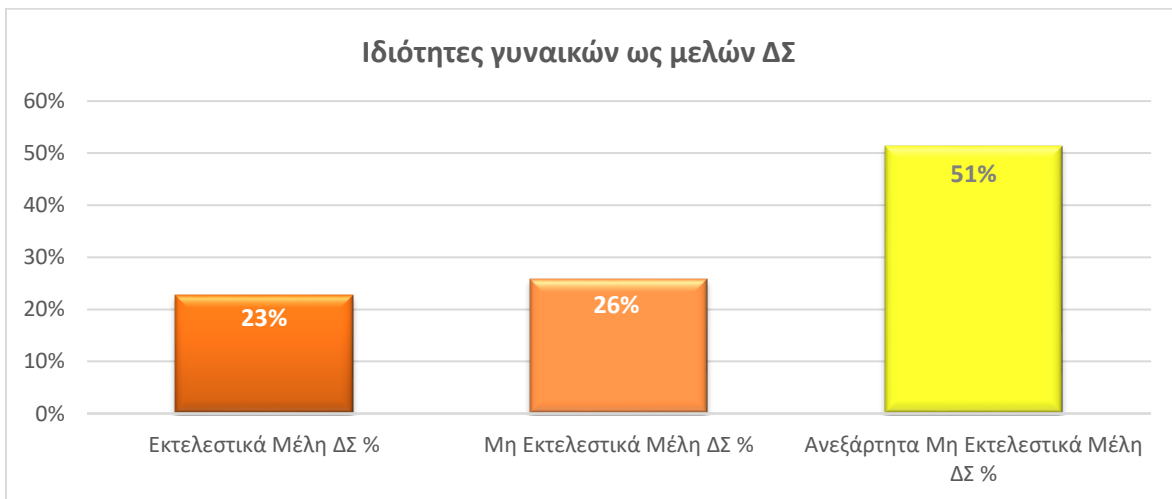
Στη συνέχεια παρατίθεται γράφημα για την αναλογία ανδρών - γυναικών ως μέλη ΔΣ την 31.12.2023, καθώς και γράφημα σχετικά με την εξέλιξη της ανωτέρω αναλογίας από την περίοδο προ εφαρμογής των σχετικών διατάξεων του ν. 4706/2020, με ημερομηνία αναφοράς 31.12.2020, έως την 31.12.2023, συμπεριλαμβανομένης της ημερομηνίας αναφοράς 31.12.2021, ως ημερομηνίας πρώτης εφαρμογής των σχετικών διατάξεων του ανωτέρω νόμου.

Από την περαιτέρω διερεύνηση διαπιστώνεται ότι 41 εταιρείες ή σε ποσοστό (32%) υπάρχει συμμετοχή του φύλου μειοψηφίας άνω του 1/3 των συνολικών μελών. Από τις 41 αυτές εταιρείες με συμμετοχή του φύλου μειοψηφίας άνω του 1/3 των συνολικών μελών, μόνο 3 εταιρείες ανήκουν στην μεγάλη κεφαλαιοποίηση, με βάση τη συμμετοχή τους στον δείκτη FTSE XA Large Cap την 31.12.2023.

Όσον αφορά τις ιδιότητες των γυναικών ως μελών ΔΣ των υπό εξέταση εταιρειών την 31.12.2023, σημειώνεται ότι σε ποσοστό 51% οι γυναίκες που συμμετέχουν στα ΔΣ έχουν την ιδιότητα του ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους, σε ποσοστό 26% έχουν την ιδιότητα του μη εκτελεστικού μέλους και μόνο ένα ποσοστό 23% των γυναικών μελών ΔΣ είναι εκτελεστικά μέλη.

Τέλος, στον ακόλουθο πίνακα σημειώνονται τα ποσοστά εκπροσώπησης του φύλου μειοψηφίας επί του συνολικού αριθμού μελών ΔΣ ανά μέγεθος ΔΣ. Τα ποσοστά είναι σχεδόν ταυτόσημα ανεξαρτήτως μεγέθους ΔΣ.

Μέγεθος ΔΣ	Ποσοστό Φύλου Μειοψηφίας
≤ 5 ΜΕΛΗ ΔΣ	28%
6-9 ΜΕΛΗ ΔΣ	27%
≥ 10 ΜΕΛΗ ΔΣ	26%

Α4. Ιδιότητα & Φύλο Προέδρου ΔΣ

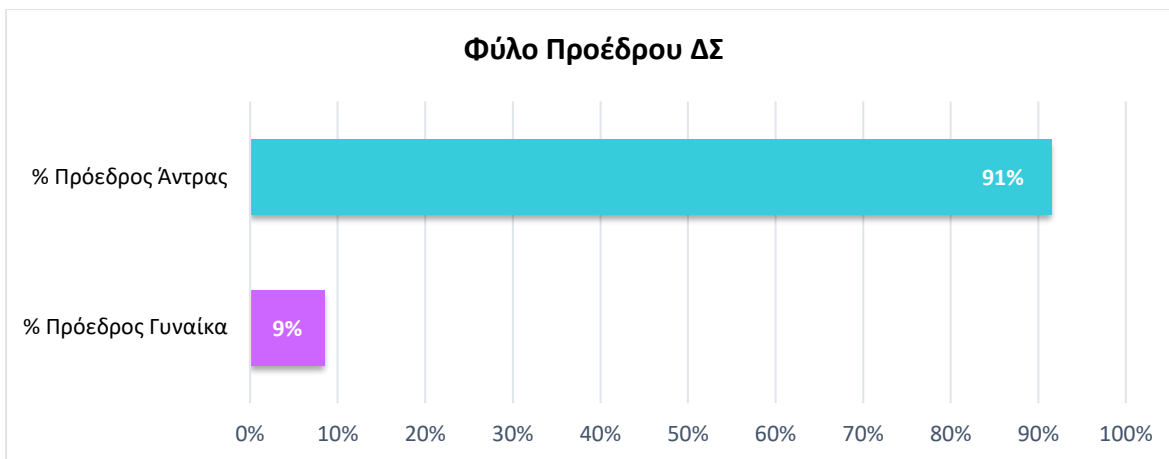
Το σύνολο των 130 εταιρειών συμμορφώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 8 του ν. 4706/2020, σύμφωνα με τις οποίες ο Πρόεδρος του ΔΣ είναι μη εκτελεστικό μέλος, ενώ στην περίπτωση που είναι εκτελεστικό μέλος, ο Αντιπρόεδρος του ΔΣ είναι μη εκτελεστικό μέλος.

Μόνο 45 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 35%, διαθέτουν ΔΣ με Πρόεδρο μη εκτελεστικό μέλος (37 από τις 45 εταιρείες) ή ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος (8 από τις 45 εταιρείες), ενώ 85 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 65%, διαθέτουν ΔΣ με εκτελεστικό Πρόεδρο αλλά μη εκτελεστικό Αντιπρόεδρο, συμμορφούμενες με το άρθρο 8.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η αναλογία ως προς την ιδιότητα του Προέδρου του ΔΣ.

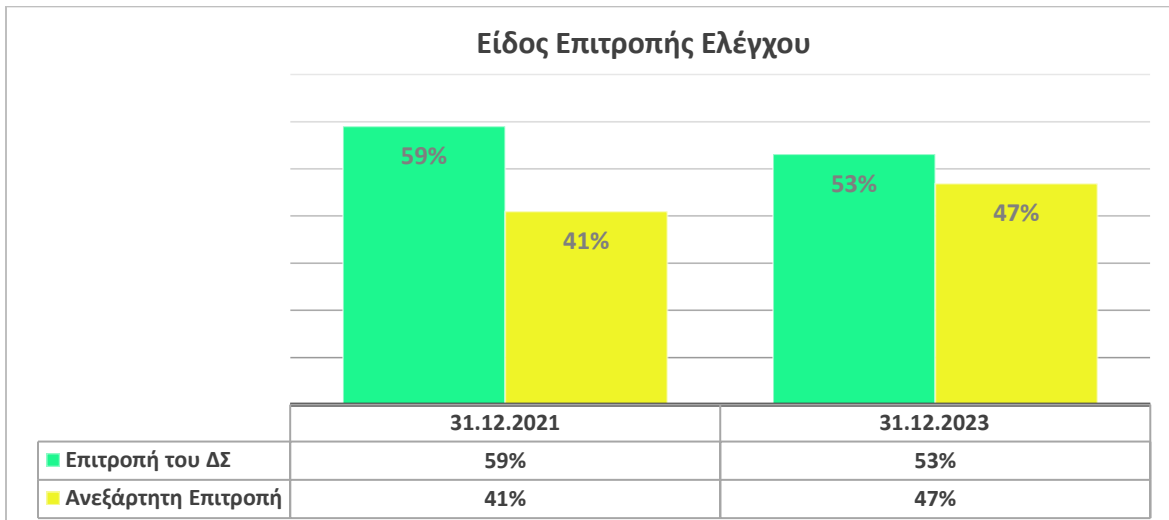
Ως προς το φύλο του Προέδρου του ΔΣ, σε 12 εταιρείες (μόνο 1 εκ των οποίων είναι εταιρεία μεγάλης κεφαλαιοποίησης) Πρόεδρος του ΔΣ είναι γυναίκα, ενώ στις υπόλοιπες 118 Πρόεδρος του ΔΣ είναι άνδρας. Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η ποσοστιαία αναλογία ως προς το φύλο του Προέδρου του ΔΣ.

B. ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΕΛΕΓΧΟΥ

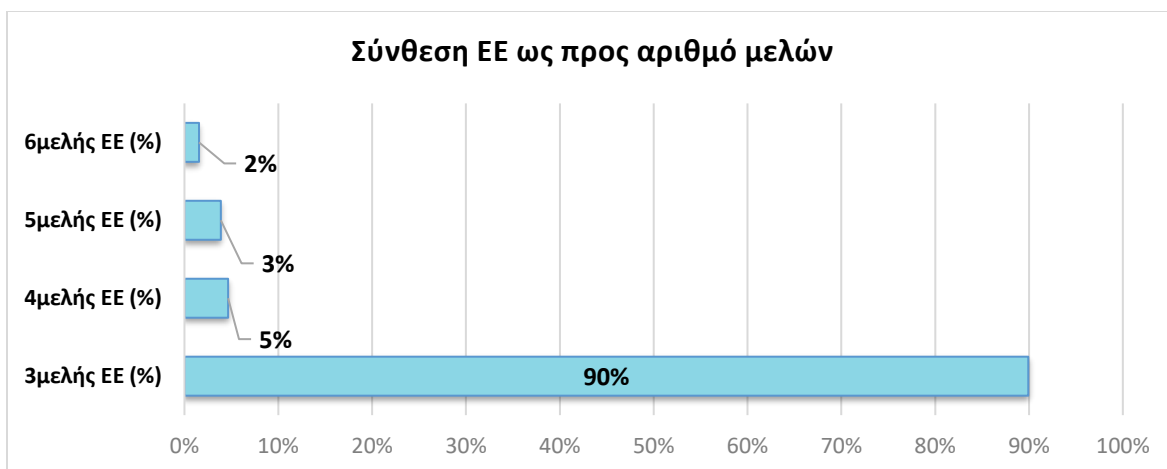
Η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών, ήτοι 129 από τις 130 εταιρείες, διαθέτει Επιτροπή Ελέγχου της οποίας το είδος, η σύνθεση (αριθμός και ιδιότητες) και η θητεία της έχουν καθοριστεί από την Γενική Συνέλευση των μετόχων των εταιρειών. Συνεπώς, το σύνολο των εταιρειών, πλην μίας, συμμορφώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 1β του ν. 4449/2017. Σημειώνεται ότι οι κινητές αξίες της μίας εταιρείας που δεν συμμορφώνεται, διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών στην κατηγορία της Επιτήρησης.

Από τις 129 αυτές εταιρείες, οι 69, ήτοι ποσοστό 53%, διαθέτουν ΕΕ η οποία είναι επιτροπή του ΔΣ, ενώ 60 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 47%, διαθέτουν ΕΕ η οποία είναι ανεξάρτητη επιτροπή (τουλάχιστον ένα μέλος της ΕΕ είναι τρίτο πρόσωπο μη μέλος του ΔΣ της εταιρείας). Σημειώνεται ότι υφίστανται περιπτώσεις 2 εταιρειών (δεν ανήκουν στις εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης), στις οποίες η ανεξάρτητη ΕΕ αποτελείται μόνο από τρίτα πρόσωπα μη μέλη ΔΣ. Από τις 60 εταιρείες με ανεξάρτητη ΕΕ, 7 ανήκουν στις εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης, με βάση τη συμμετοχή τους στον δείκτη FTSE XA Large Cap την 31.12.2023.

Περαιτέρω, το μεγαλύτερο ποσοστό των ΕΕ, ήτοι 90% (117 εταιρείες), είναι τριμελείς επιτροπές σε συμμόρφωση με τον ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό μελών που προβλέπει το άρθρο 44 παρ. 1α του ν. 4449/2017. Αντίστοιχα, 7 εταιρείες έχουν τετραμελή ΕΕ, 4 εταιρείες έχουν πενταμελή ΕΕ και 2 εταιρείες έχουν εξαμελή ΕΕ. Ακολουθώς απεικονίζεται η σύνθεση των ΕΕ ως προς τον αριθμό των μελών τους.

Από τις 13 εταιρείες που διαθέτουν ΕΕ άνω των τριών μελών, όπως προβλέπεται κατ' ελάχιστο από το νόμο, οι 7 είναι εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης, με βάση τη συμμετοχή τους στον δείκτη FTSE XA Large Cap την 31.12.2023. Επιπλέον, από τις 13 αυτές εταιρείες οι 5 είναι χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία, ως προς την ΕΕ τους, υπόκεινται σε εποπτεία από την Τράπεζα της Ελλάδος. Τέλος, σε 5 από τις 13 εταιρείες, παρατηρήθηκε αύξηση των μελών της ΕΕ μετά την εφαρμογή του ν. 4706/2020, με τον οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 44 παρ. 1 του ν. 4449/2017 για την Επιτροπή Ελέγχου.

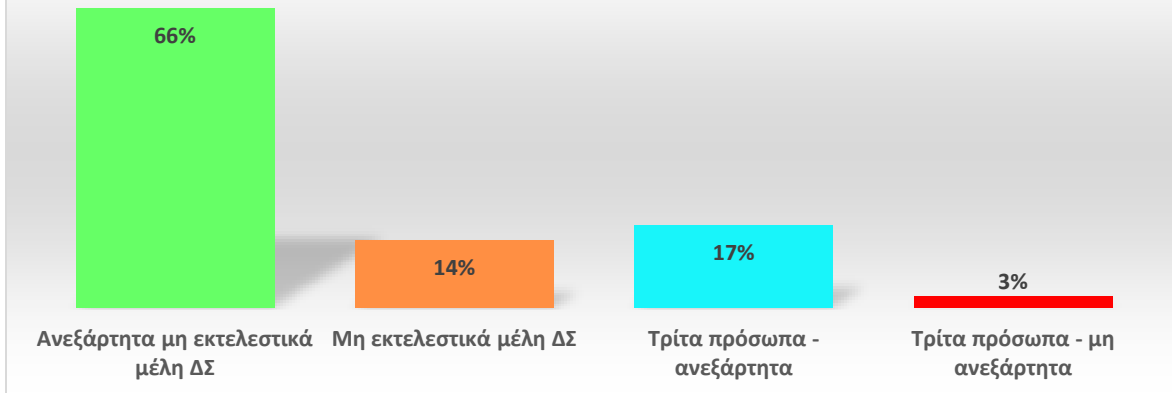
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η σύνθεση των ΕΕ ως προς τις ιδιότητες των μελών τους.

Ιδιότητα μελών ΕΕ	Αριθμός	Ποσοστό (%)
Ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη ΔΣ	270	66%
Μη εκτελεστικά μέλη ΔΣ	59	14%
Τρίτα πρόσωπα - ανεξάρτητα	71	17%
Τρίτα πρόσωπα - μη ανεξάρτητα	11	3%
ΣΥΝΟΛΟ	411	100%

Το μεγαλύτερο ποσοστό των μελών των ΕΕ, ήτοι 66%, είναι ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη ΔΣ, ενώ το συνολικό ποσοστό των ανεξάρτητων μελών των ΕΕ ανέρχεται σε 80%. Το ποσοστό των τρίτων προσώπων – μη μελών ΔΣ στις ΕΕ ανέρχεται σε 20%.

Στη συνέχεια παρατίθεται το ακόλουθο γράφημα σχετικά με τη σύνθεση των ΕΕ ως προς τις ιδιότητες των μελών τους.

Σύνθεση ΕΕ ως προς ιδιότητα μελών

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η σύνθεση των ΕΕ ως προς το φύλο των μελών και του Προέδρου τους:

Σύνολο Εταιρειών		Φύλο (%) – Αριθμός Μελών		Πρόεδρος ΕΕ (%) – Αριθμός Εταιρειών	
		Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες
Αριθμός	130	314	97	111	19
Ποσοστό	100%	76%	24%	85%	15%

Η πλειοψηφία των μελών των ΕΕ είναι άνδρες σε ποσοστό 76%, ενώ και η πλειοψηφία των Προέδρων της ΕΕ είναι άνδρες σε ποσοστό 85%. Μόνο ένα 15% των γυναικών έχει οριστεί ως Πρόεδρος της ΕΕ. Τα ακόλουθα γραφήματα απεικονίζουν τα ανωτέρω.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται συγκριτικά, για τις ημερομηνίες 31.12.2021 και 31.12.2023, η σύνθεση των ΕΕ ως προς την ιδιότητα των μελών τους (μέλη ΔΣ ή τρίτα πρόσωπα) και ως προς την ανεξαρτησία των μελών τους.

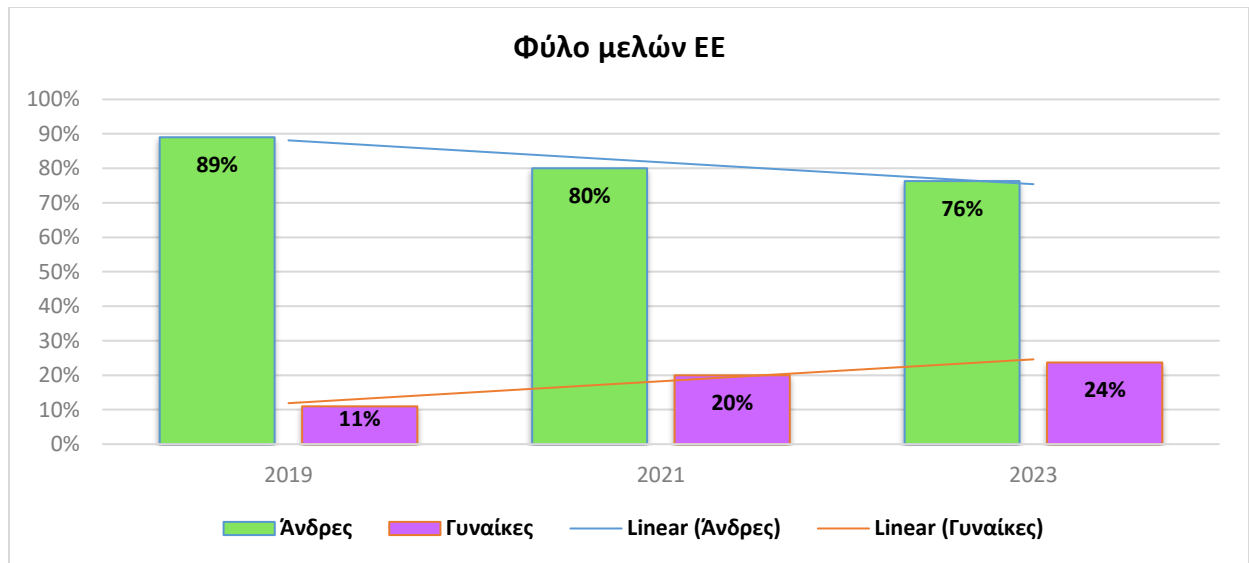
Έτος	Σύνολο Εταιρειών	Ιδιότητα μελών ΕΕ		Ανεξαρτησία μελών ΕΕ	
		Μέλη ΔΣ	Τρίτα Πρόσωπα	Ανεξάρτητα	Μη Ανεξάρτητα
31.12.2021	141	82%	18%	82%	18%
31.12.2023	130	80%	20%	83%	17%

Το ποσοστό της συμμετοχής των μελών ΔΣ στις ΕΕ έχει μειωθεί από 82% το 2021 σε 80% το 2023, ενώ το ποσοστό των ανεξάρτητων μελών στις ΕΕ παρουσιάζει μικρή αύξηση κατά μία ποσοστιαία μονάδα (από 82% σε 83%).

Ακολούθως, παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη της συμμετοχής των γυναικών στις ΕΕ από την περίοδο προ εφαρμογής του άρθρου 44 παρ.1 του ν. 4449/2017 όπως ισχύει, έως σήμερα.

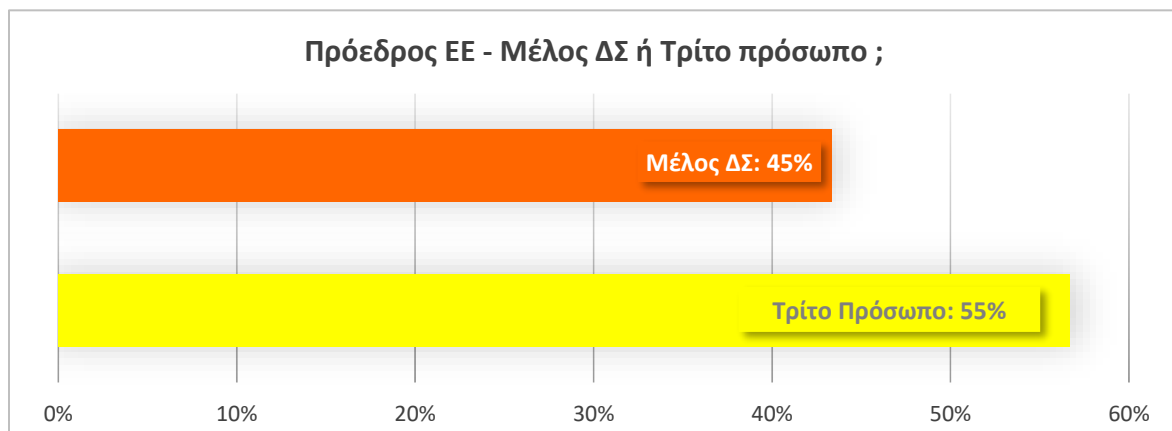
Έτος	Σύνολο Εταιρειών	Φύλο μελών ΕΕ (%)	
		Άνδρες	Γυναίκες
2019	150	89%	11%
2021	141	80%	20%
2023	130	76%	24%

Το ποσοστό των γυναικών ως μελών ΕΕ αυξήθηκε από 11% το 2019 σε 20% το 2021 και σε 24% το 2023.

Περαιτέρω, στη συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών, ήτοι σε 129 από τις 130 εταιρείες, η ΕΕ διαθέτει Πρόεδρο ανεξάρτητο από την ελεγχόμενη οντότητα, καθώς και μέλος με επαρκή γνώση στην ελεγκτική ή λογιστική που είναι και ανεξάρτητο από την ελεγχόμενη οντότητα. Συνεπώς, το σύνολο των εταιρειών, πλην μίας, συμμορφώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 1 ε και ζ του ν. 4449/2017. Σημειώνεται ότι οι κινητές αξίες της μίας εταιρείας που δεν συμμορφώνεται, διαπραγματεύονται στην κατηγορία της επιτήρησης.

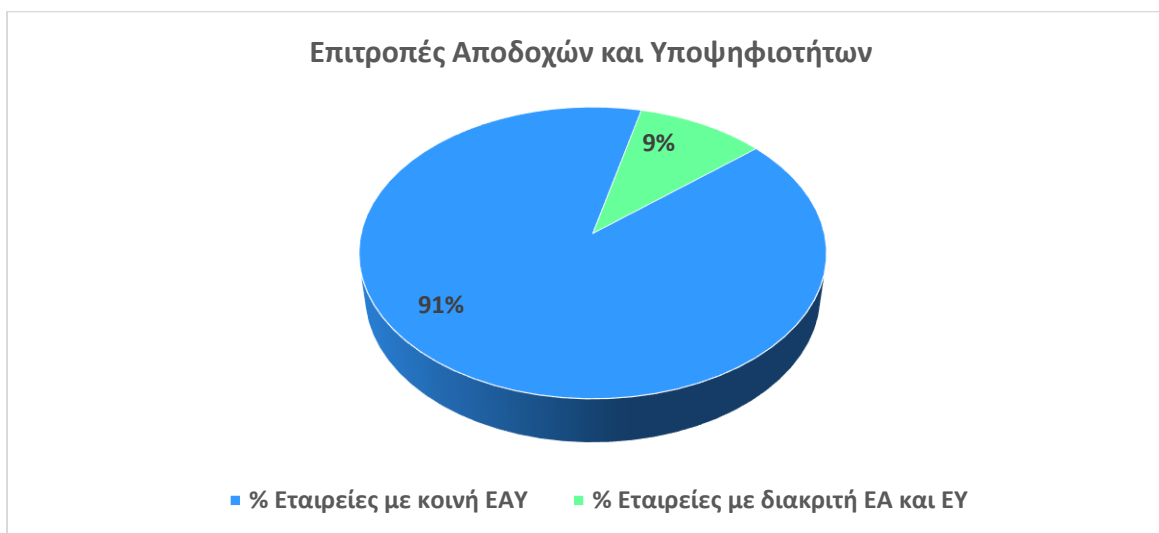
Τέλος, αναφορικά με τον Πρόεδρο της ΕΕ, από τις 60 εταιρείες οι οποίες διαθέτουν ανεξάρτητη ΕΕ, οι 33 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 55%, διαθέτουν Πρόεδρο της ΕΕ τρίτο πρόσωπο μη μέλος του ΔΣ, ενώ οι υπόλοιπες 27 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 45%, διαθέτουν Πρόεδρο της ΕΕ μέλος του ΔΣ τους. Σημειώνεται ότι από τις 33 εταιρείες με Πρόεδρο ΕΕ τρίτο πρόσωπο, μόνο μία εταιρεία ανήκει στις εταιρείες μεγάλης κεφαλαιοποίησης. Ακολουθεί το σχετικό διάγραμμα.

Γ. ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΑΠΟΔΟΧΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΩΝ

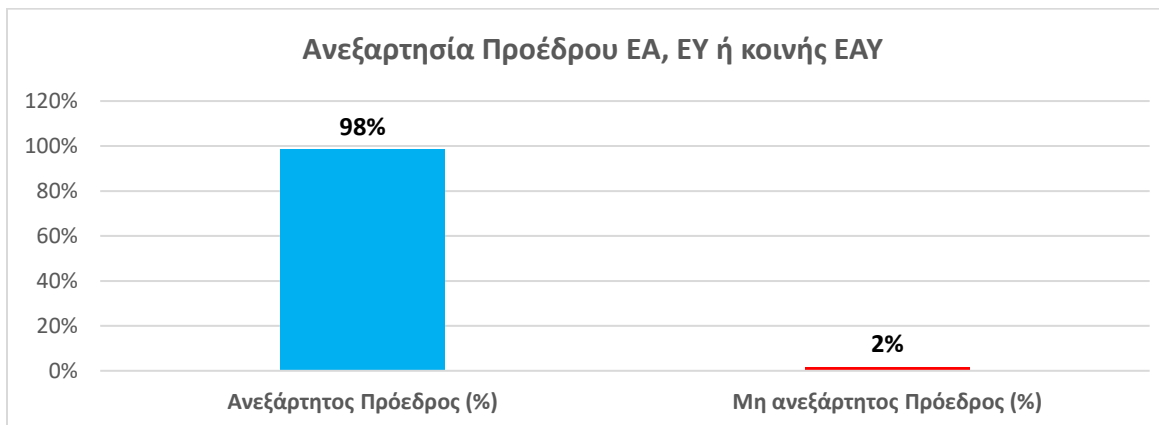
Το σύνολο των 130 εταιρειών διαθέτει Επιτροπή Αποδοχών και Επιτροπή Υποψηφιοτήτων σε συμμόρφωση με το άρθρο 10 του ν. 4706/2020.

118 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 91%, διαθέτουν κοινή Επιτροπή Αποδοχών και Υποψηφιοτήτων, ενώ 12 εταιρείες, ήτοι ποσοστό 9%, διαθέτει διακριτές Επιτροπές.

Το σύνολο, επομένως, των Επιτροπών Αμοιβών και Υποψηφιοτήτων, είτε είναι κοινές είτε διακριτές, είναι 142 Επιτροπές για τις 130 εταιρείες.

Το σύνολο των 130 εταιρειών, πλην μίας εταιρείας, η οποία διαπραγματεύεται στην κατηγορία της επιτήρησης, συμμορφώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 3 του ν. 4706/2020, καθότι διαθέτουν Πρόεδρο ο οποίος είναι ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του ΔΣ της εταιρείας. Κατωτέρω απεικονίζεται ποσοστιαία η ιδιότητα του Προέδρου των Επιτροπών Αμοιβών και Υποψηφιοτήτων, κοινών και διακριτών.

Τέλος, αναφορικά με το φύλο του Προέδρου των 142 Επιτροπών Αμοιβών και Υποψηφιοτήτων, κοινών και διακριτών, στις 99 Επιτροπές τη θέση του Προέδρου κατέχουν άνδρες και στις 43 Επιτροπές τη θέση του Προέδρου κατέχουν γυναίκες. Για τις 142 Επιτροπές Αμοιβών και Υποψηφιοτήτων, απεικονίζεται κατωτέρω ποσοστιαία το φύλο του Προέδρου τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 – ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Στο κεφάλαιο 3 πραγματοποιείται μία συνοπτική καταγραφή των βασικών θέσεων των φορέων της αγοράς ως προς την τροποποίηση των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 και η αξιολόγηση τους από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς

Στο πλαίσιο εφαρμογής της παρ. 6 του άρθρου 93 του ν. 4706/2020 στην οποία αναφέρεται ότι «*Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς συντάσσει έκθεση για την πορεία εφαρμογής του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης των άρθρων 1 έως 24 ανά δύο (2) έτη, στην οποία αξιολογείται, μεταξύ άλλων, το νομοθετικό πλαίσιο και προτείνονται τροποποιήσεις βελτίωσής του ....*», η Ε.Κ. απέστειλε την από 30.5.2023 επιστολή προς τα μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής (Χρηματιστήριο Αθηνών, Ένωση Εισηγμένων Εταιρειών (ΕΝΕΙΣΕΤ), Σύνδεσμος Μελών του Χρηματιστηρίου Αθηνών (ΣΜΕΧΑ), Ένωση Ελληνικών Τραπεζών (ΕΕΤ), Ένωση Θεσμικών Επενδυτών, Σύνδεσμος Εταιρειών Διαμεσολαβητικών Υπηρεσιών Κινητών Αξιών (ΣΕΔΥΚΑ), Σύνδεσμος Εταιρειών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, Σύνδεσμος Επενδυτών και Διαδικτύου (ΣΕΔ), Ένωση Ελληνικών Εταιρειών Επιχειρηματικών Κεφαλαίων, Σύνδεσμο Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ), Ελληνικό Συμβούλιο Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΣΕΔ), ζητώντας να γνωστοποιήσουν έως τις 16.06.2023, τις τυχόν προτάσεις τους ως προς τη βελτίωση των διατάξεων των άρθρων 1 έως 24 του ν. 4706/2020.

Η Ε.Κ. έλαβε σχόλια από τα ανωτέρω μέλη της Συμβουλευτικής Επιτροπής στο χρονικό διάστημα από 16.6.2023 έως 30.6.2023, εκτός της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, της Ένωσης Ελληνικών Εταιρειών Επιχειρηματικών Κεφαλαίων, του Συνδέσμου Εταιρειών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, του Συνδέσμου Μελών του Χρηματιστηρίου Αθηνών, οι οποίοι δεν έχουν απαντήσει έως σήμερα. Επίσης, η Ε.Κ. έλαβε σχόλια και από άλλους φορείς της αγοράς, όπως το Ελληνοαμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο, την ΣΙΔΜΑ ΑΕ, την ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ ΑΕ και το ΑCFE στο χρονικό διάστημα από 06.06.2023 έως 04.09.2023. Τέλος, η Ε.Κ. έλαβε και από το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ) στις 19.02.2024 προτάσεις επί θεμάτων εσωτερικού ελέγχου και εταιρικής διακυβέρνησης των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρειών.

3.1 ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

1. Γενικά σχόλια

- ✓ Επανεξέταση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης των εισηγμένων και μη εταιρειών αλλά και επανεξέταση των μηχανισμών παρακολούθησης και εφαρμογής των σχετικών με την εταιρική διακυβέρνηση αποφάσεων
- ✓ Ο νόμος εισάγει γραφειοκρατικές και κοστοβόρες διαδικασίες, οι οποίες χρήζουν απλούστευσης.
- ✓ Ανάγκη κατάργησης γραφειοκρατικών και τυπολατρικών διατυπώσεων.

2. Σχόλια ως προς την απλούστευση του νομικού πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

- ✓ Διάκριση μεγάλων και μικρών εισηγμένων εταιρειών με κριτήρια όπως η κεφαλαιοποίηση και η εμπορευσιμότητα και να εισαχθεί ένα πιο επεικές ρυθμιστικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης για τις μικρές εταιρείες. Και τούτο, διότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν δυσκολία στην εφαρμογή ρυθμίσεων του νόμου, ιδίως στη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις οργανωτικής φύσεως και η συμμόρφωση ίσως αποτελεί περιττή επιβάρυνση για ορισμένες μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Επίσης, υποστηρίχθηκε ότι το αυξημένο κόστος συμμόρφωσης με τις εν λόγω διατάξεις είναι δυσανάλογο της προστιθέμενης αξίας που αυτές προσφέρουν σε μια εταιρεία και στους μετόχους της. Για το λόγο αυτό, προτείνεται να προβλέπεται στον νόμο διαβάθμιση ανάλογα το μέγεθος και την πολυπλοκότητα της κάθε εταιρείας.
- ✓ Περιορισμό της «tick the box» συμμόρφωσης που θα ωφελεί κυρίως τις μικρότερες επιχειρήσεις.

3. Σχόλια για την υιοθέτηση της αρχής της αυτορρύθμισης

- ✓ Υιοθέτησης της αρχής της αυτορρύθμισης ως του βέλτιστου τρόπου για την επίτευξη ευελιξίας και αναλογικότητας που απαιτείται λόγω της ποικιλομορφίας των εισηγμένων εταιρειών από άποψη μεγέθους, κεφαλαιοποίησης, δραστηριότητας, δομής, αναγκών και μετόχων.
- ✓ Εισαγωγή δυνατότητας αιτιολογημένης απόκλισης για τις εταιρείες από τις διατάξεις του νόμου εφόσον η απόκλιση αυτή αναφέρεται και αιτιολογείται επαρκώς στην ετήσια έκθεση εταιρικής διακυβέρνησης.

4. Σχόλια για τα Διοικητικά Συμβούλια και τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου

- ✓ Ανάγκη αναθεώρησης της ποσόστωσης ανά φύλο στα ΔΣ καθώς ευνοείται το γυναικείο φύλο στα ΔΣ εις βάρος τυχόν ικανότερου υποψηφίου του ανδρικού φύλου και με τον τρόπο αυτό δημιουργείται αυθαίρετη διάκριση που δεν συνάδει με το Άρθρο 28 του Συντάγματος.
- ✓ Στρογγυλοποίηση της ποσόστωσης του άρθρου 3 ν. 4706/2020 στον επόμενο ακέραιο αριθμό.
- ✓ Δημιουργία δυσχέρειας στη λειτουργία εισηγμένων εταιρειών ως προς την εξεύρεση προσώπων για στελέχωση των Διοικητικών Συμβουλίων.
- ✓ Κατάργηση της υποχρέωσης του άρθρου 5 παρ. 3 ν. 4706/2020, με βάση την οποία «(...) Σε περίπτωση αναιτιολόγητης απουσίας ανεξάρτητου μέλους σε δύο (2) τουλάχιστον συνεχόμενες συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, το μέλος αυτό λογίζεται ως παραιτηθέν. Η παραίτηση αυτή διαπιστώνεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο προβαίνει στην αντικατάσταση του μέλους, σύμφωνα με την διαδικασία της παρ. 4 του άρθρου 9.», γιατί είναι πολύ αυστηρή σε περιπτώσεις κωλύματος ή ανωτέρας βίας.
- ✓ Κατάργηση της απαίτησης περί μη έκδοσης τελεσίδικης δικαστικής απόφασης που αναγνωρίζει την υπαιτιότητα τρίτων προσώπων για ζημιογόνες συναλλαγές Εταιρείας (άρθρο 5 παρ. 4 και 5 ν. 4706/2020).
- ✓ Κατάργηση της έγκρισης της πολιτικής καταλληλότητας από τη Γενική Συνέλευση καθώς και πρόταση, σύμφωνα με την οποία η πολιτική καταλληλότητας πρέπει να εξειδικεύεται με εξατομικευμένα κριτήρια που καθορίζει η κάθε εταιρεία και όχι να γίνεται αντιγραφή των γενικών κατηγοριών κριτηρίων της Οδηγίας 60.
- ✓ Λεκτική βελτίωση του άρθρου 12 για την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων.
- ✓ Διακριτή αναφορά όλων των «επικεφαλής μονάδων του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου» και όχι μόνο του επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου στο άρθρο 11 στοιχείο β και διευκρίνηση της συχνότητας διατύπωσης προτάσεων της Επιτροπής προς το Δ.Σ. σχετικά με τις αποδοχές των διευθυντικών στελεχών.
- ✓ Ανάγκη διευκρίνισης ως προς τους ομίλους εταιρειών, την ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου της μητρικής εταιρείας, με παράλληλη επίκληση της υπ' αριθμ. 2577/2006 Εγκυκλίου της Τράπεζας της Ελλάδος, σύμφωνα με την οποία «*Το Δ.Σ. της μητρικής εταιρείας διασφαλίζει, με τον κατάλληλο συντονισμό και συμφωνίες, ότι οι αρμοδιότητες της επίβλεψης και της ενιαίας στρατηγικής δεν αναιρούν τις ευθύνες των διοικητικών οργάνων των θυγατρικών επιχειρήσεων και δεν οδηγούν σε μη απαιτούμενες επικαλύψεις. Επίσης, καθορίζει την κατανομή ευθυνών, τα μέτρα συντονισμού και την ανάθεση, όπου απαιτείται, ειδικών αρμοδιοτήτων σε εταιρείες του ομίλου ως προς τη διαχείριση ιδίων των σημαντικών κινδύνων, τον εσωτερικό έλεγχο, τη λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης και την εφαρμογή των διατάξεων περί της πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Για την ενίσχυση της αποτελεσματικής εφαρμογής των ανωτέρω γενικών αρχών, οι Επιτροπές και οι υπηρεσιακές μονάδες που προβλέπονται του ΣΕΕ, διατυπώνουν γνώμη για την επιλογή και την καταλληλότητα των επικεφαλής των αντίστοιχων μονάδων των θυγατρικών και αξιολογούν την αποδοτικότητα των μονάδων αυτών*».
- ✓ Ανάγκη διευκρίνισης του τρόπου απόδειξης ότι τα μέλη του ΔΣ ασκούν τα προβλεπόμενα καθήκοντά τους εντός της υπό εξέταση περιόδου.

✓ Διευκρίνιση ως προς τις προϋποθέσεις για την εκλογή ή διατήρηση τη ιδιότητας του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου μίας εισηγμένης εταιρείας (άρθρο 3 παρ. 4 ν. 4706/2020).

5. Σχόλια ως προς τα κριτήρια ανεξαρτησίας του άρθρου 9 ν. 4706/2020

✓ Αποσαφήνιση των κριτηρίων των παρ. 1, 2 του άρθρου 9 του ν. 4706/2020 ως προς τα κριτήρια ανεξαρτησίας καθώς και απλοποίηση των παραπάνω περιπτώσεων σχέσης εξάρτησης. Αποσαφήνιση εννοιών όπως «σημαντική αμοιβή ή παροχή», «σημαντικό πελάτη ή προμηθευτή», «σχέση εργασίας ή έργου ή υπηρεσιών έμμισθης εντολής» και «επιχειρηματική σχέση», σχέσεις εξάρτησης

✓ Πρόβλεψη ενός ελάχιστου ορίου αμοιβών.

✓ Κατάργηση της ενδεικτικής απαρίθμησης των σχέσεων εξάρτησης του άρθρου 9 παρ. 2 ν. 4706/2020.

✓ Αντικατάσταση της υποχρέωσης με δυνατότητα υποβολής της έκθεσης των ανεξάρτητων μελών ΔΣ προς την Γενική Συνέλευση. Η υποβολή ξεχωριστής αναφοράς ή έκθεσης ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών ΔΣ προς τη γενική συνέλευση, όπως προβλέπεται από τη παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 4706/2020, πρέπει να είναι είτε προαιρετική είτε υποχρεωτική μόνο σε περίπτωση που ένα ή περισσότερα ανεξάρτητα μέλη διαφώνησαν με την εισήγηση του ΔΣ προς τη γενική συνέλευση.

✓ Αποσαφήνιση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 9, καθώς δεν είναι αντιληπτή η λειτουργία του εδαφίου αυτού σε σχέση με το πρώτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου.

✓ Διευκρίνιση ως προς τη διαδικασία τεκμηρίωσης της ανεξαρτησίας των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

6. Σχόλια ως προς τον Κανονισμό Λειτουργίας

✓ Διευκρίνιση του περιεχομένου του Κανονισμού Λειτουργίας των σημαντικών θυγατρικών (άρθρο 14 παρ. 1 ν. 4706/2020), ειδικά των μη εισηγμένων.

✓ Ενόψει της ρύθμισης του άρθρου 21 ν. 4706/2020 σχετικά με την υποχρέωση του εξωτερικού ελεγκτή να επιβεβαιώνει την ύπαρξη επικαιροποιημένου κανονισμού λειτουργίας, η ρύθμιση του άρθρου 14 παρ. 3 ι) του ν. 4706/2020 περί της πολιτικής και της διαδικασίας για τη διενέργεια περιοδικής αξιολόγησης του Συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι επαχθής και κοστοβόρα για όλες τις εταιρείες και προτείνεται να καταργηθεί. Ειδικότερα,, ήδη για θέματα E&S, η CSRD και τα υπό έκδοση ESRS προβλέπουν για το Governance παραγωγή αναλυτικών αναφορών για το θέμα, ενώ και η σχετική περίοδος αξιολόγησης θα πρέπει να παραταθεί στο ανώτατο προβλεπόμενο από την CSRD χρονικό όριο. Τα δε ως άνω, με βάση την εν λόγω πρόταση, πρέπει να προβλεφθούν κατά ελάχιστο για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ).

✓ Ανάγκη διευκρίνισης ότι οι κανονισμοί λειτουργίας των σημαντικών θυγατρικών δεν πρέπει να αποτελούν αντιγραφή του κανονισμού λειτουργίας της μητρικής αλλά θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένοι στη φύση και στη δραστηριότητα της σημαντικής θυγατρικής.

✓ Στις περιπτώσεις που αναγράφεται η συμπερίληψη Πολιτικών και Διαδικασιών στον ΕΚΛ, είναι απαραίτητο να γίνει διευκρίνιση ότι δεν αναφερόμαστε στο έγγραφο της κάθε Πολιτικής άλλα σε μνεία των προβλέψεων αυτής και αντίστοιχα για τις διαδικασίες.

✓ Διαγραφή του πληθυντικού αριθμού για τις πολιτικές σύγκρουσης συμφερόντων (αρ. 14). Η πολιτική είναι μία, οι διαδικασίες μπορεί να είναι περισσότερες.

Η σχετική αναφορά στο "όπου απαιτείται" για τις πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης στο άρθρο 14 παρ. 3 περ. ιβ ν. 4706/2020 δεν χρειάζεται μετά από την CSRD.

✓ Ανάγκη τροποποίησης του άρθρου 15 παρ. 2 του ν. 4706/2020, ώστε αντί της αναφοράς σε «κατάλληλες γνώσεις και σχετική επαγγελματική εμπειρία» να προκριθεί η διενέργεια αναφοράς εσωτερικού ελέγχου βάσει του ν. 4849/2021.

7. Σχόλια ως προς το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και το Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης

✓ Καθιέρωση απλούστερων και πιο ευσύνοπτων διατάξεων εσωτερικού ελέγχου για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

✓ Να διευκρινισθεί ποιοι άλλοι, πέραν των Ορκωτών Ελεγκτών, δύνανται να διενεργούν αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου.

✓ Ανάγκη δημιουργίας και οργάνωσης ενός ανάλογου και αξιολογημένου ΣΕΕ για τις μη εισηγμένες εταιρείες, το οποίο θα συνεργάζεται άμεσα με την οικονομική οντότητα ή ως προς την εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης και για τις μη εισηγμένες εταιρείες.

✓ Ανάγκη αποσαφήνισης ότι το ελεγκτικό πλαίσιο διενέργειας της αξιολόγησης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ που έχει εγκριθεί από την ΕΛΤΕ σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. ι της παρ. 3 και της παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 4706/2020 και την απόφαση 1/891/30.9.2020 του ΔΣ της ΕΚ, όπως ισχύει, αποσκοπεί στην ουσιαστική διακρίβωση της συμμόρφωσης των εταιρειών με το πλαίσιο του ν. 4706/2020 και δεν είναι μια τυπική διεκπεραιωτική διακρίβωση ύπαρξης εγγράφων.

✓ Να μην γίνεται από τον αξιολογητή έλεγχος διαδικασιών που προβλέπονται να επιθεωρούνται από εγκεκριμένα συστήματα ISO για τα οποία η εταιρεία έχει λάβει σχετική πιστοποίηση.

✓ Ως προς τα αντικείμενα της αξιολόγησης του ΣΕΕ, να γίνει αναμόρφωση της απόφασης 1/891/30.09.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, προκειμένου να είναι σαφής και να ακολουθεί τις διεθνείς καλές πρακτικές.

✓ Να διευκρινιστούν οι λειτουργίες κανονιστικής συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων.

✓ Η διαχείριση κινδύνων δεν ελέγχει αλλά αναγνωρίζει/διαχειρίζεται τον κίνδυνο και η κανονιστική συμμόρφωση, ως προς τον εποπτικό της ρόλο κυρίως, αναλώνεται στην διαρκή αξιολόγηση στοιχείων του ΣΕΕ και την αναφορά ευρημάτων προς διόρθωση ή βελτίωση. Και οι δυο λειτουργίες διατρέχουν τον οργανισμό και δεν εξαντλούνται σε επιχειρηματικούς τομείς. Το λεκτικό του άρθρου 4 πρέπει να γίνει σαφέστερο, αναλυτικότερο, και να μην αφήνει περιθώρια σε ερμηνείες και γνωματεύσεις (άρθρο 4 παρ. 3 ν. 4706/2020).

- ✓ Η παρακολούθηση και βελτίωση των πολιτικών της εταιρείας αναφορικά με το ΣΕΕ δεν αποτελεί σκοπό του Εσωτερικού Ελέγχου και προτείνεται να ληφθεί υπόψη ο ορισμός σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου. Απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλα τα αρχεία, στοιχεία, και μέσα που κρίνονται απαραίτητα για την διενέργεια και την αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού έργου (αρ. 15 παρ. 4 ν. 4706/2020).
- ✓ Το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχων δεν θα πρέπει να καταρτίζεται με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων της εκάστοτε εταιρείας γενικώς, την κύρια ευθύνη για το οποίο έχει η μονάδα διαχείρισης κινδύνων, αλλά βάσει αξιολόγησης κινδύνων (από και για σκοπούς εσωτερικού ελέγχου) και να εγκρίνεται από την Επιτροπή Ελέγχου (Αρ. 15 παρ. 5).
- ✓ Σύμπτυξη των άρθρων 15 και 16 σε ένα κοινό άρθρο 15, εφόσον ο εσωτερικός έλεγχος πλέον διέπεται από τον ν. 4849/2021 με συγκεκριμένες προσθήκες στο ενοποιημένο άρθρο για τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου.
- ✓ Λεκτική προσθήκη για το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου κατά τα πρότυπα της Εγκυκλίου 2577/2006 της ΤτΕ, σύμφωνα με την οποία *«Για τη διασφάλιση αποτελεσματικής οργανωτικής δομής και επάρκειας του ΣΕΕ απαιτείται για κάθε δραστηριότητα αναλυτική περιγραφή και σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων και ορίων ευθύνης κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσιακής μονάδας και Επιτροπής, καθώς και αντίστοιχες διαδικασίες εξουσιοδότησης»*.
- ✓ Ανάγκη διευκρίνισης του ρόλου, των αρμοδιοτήτων και του βαθμού διοικητικής και λειτουργικής αυτοτέλειας των μονάδων κανονιστικής συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων και αποσαφήνισης θεμάτων σύγκρουσης συμφερόντων, ασυμβιβάστων των επικεφαλής αυτών, όρων εργασίας αυτών και διασφάλισης της ανεξαρτησίας τους.
- ✓ Διευκρίνιση για τη λειτουργική και διοικητική γραμμή αναφοράς των επικεφαλής των λειτουργιών Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης.
- ✓ Ενίσχυση της εποπτείας του Υπεύθυνου Διαχείρισης Κινδύνων από το Διοικητικό Συμβούλιο και των απαιτήσεων του άρθρου 16 για τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου
- ✓ Διευκρίνιση σχετικά με τους ελέγχους που πρέπει υποχρεωτικά να διεξάγει ο Επικεφαλής της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου
- ✓ Διευκρίνιση περί της ύπαρξης δυνατότητας ανάθεσης της εκπλήρωσης των υπηρεσιών των μονάδων κανονιστικής συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων αλλά και των μονάδων εξυπηρέτησης μετόχων και εταιρικών ανακοινώσεων σε εξωτερικούς συμβούλους (outsourcing)
- ✓ Ανάγκη αποσαφήνισης του προγράμματος για την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου των σημαντικών θυγατρικών των εισηγμένων εταιρειών.
- ✓ Προτάσεις τροποποίησης της Απόφασης 1/891/20.09.2020 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.
- ✓ Πρόβλεψη συγκεκριμένου διεθνώς παραδεκτού πλαισίου βέλτιστων πρακτικών συστήματος εσωτερικού ελέγχου.
- ✓ Σχετικά με την αξιολόγηση του Συστήματος Εταιρικής Διακυβέρνησης χρειάζεται να προβλέπεται στον νόμο η δυνατότητα εμπλοκής ανεξάρτητου αξιολογητή, καθώς και ποιο είναι το

κατάλληλο όργανο εντός της εταιρείας που θα πραγματοποιεί την αξιολόγηση. Επίσης, χρειάζεται διευκρίνιση πότε θα ολοκληρωθεί η πρώτη αξιολόγηση του ΣΕΔ.

8. Σχόλια ως προς τις υποχρεώσεις του Ορκωτού Λογιστή με βάση το άρθρο 21 ν. 4706/2020

✓ Με βάση το άρθρο 21 ο ορκωτός ελεγκτής έχει την υποχρέωση να βεβαιώνει στην Έκθεση Ελέγχου ότι η εταιρεία διαθέτει κανονισμό λειτουργίας με περιεχόμενο το άρθρο 14 ενώ οι ορκωτοί δεν περιλαμβάνονται στην διάταξη II της Απόφασης (επειδή δεν εποπτεύονται από την ΕΚ).

9. Σχόλια ως προς το άρθρο 22 ν. 4706/2020 περί αντληθέντων κεφαλαίων

✓ Αναμόρφωση συγκεκριμένων διατάξεων του ν. 4706/2020 (συγκεκριμένα του άρθρου 22 παρ. 3 και 4 του Ν.4706/2020), οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με τις γενικές διατάξεις περί Ανωνύμων Εταιρειών.

✓ Κατάργηση της παρ. 4 του άρθρου 22 ν. 4706/2020, τουλάχιστον κατά την έκταση που, βάσει αυτής, απαιτείται έγκριση της γενικής συνέλευσης που συγκαλείται για τον σκοπό αυτόν με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, για την άνω του 20% αλλαγή χρήσης κεφαλαίων αντληθέντων από την έκδοση ομολογιακού δανείου με δημόσια προσφορά.

✓ Βάσει του άρθρου 59. παρ. 2 του Ν. 4548/20181, με δημόσια προσφορά εκδίδονται κοινά ομολογιακά δάνεια, κατόπιν απόφασης του Δ.Σ. (εκτός εάν το καταστατικό της εκδότριας περιέχει αντίθετη ρύθμιση) και δεν απαιτείται έγκριση της Γ.Σ. των μετόχων για την έγκριση των όρων τους (μεταξύ των οποίων, και η αρχική χρήση των αντληθέντων κεφαλαίων). Συνεπώς η διάταξη αρ. 22 παρ. 4 δεν προβλέπει την αναλογική εφαρμογή (με βάση την οποία θα μπορούσε κανείς να ερμηνεύσει ότι απαιτείται η με αυξημένη πλειοψηφία και απαρτία έγκριση της συνέλευσης των ομολογιούχων και όχι των μετόχων). Επίσης, αναφέρεται ότι (α) στις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ του 5ου τμήματος του Ν. 4548/2018 όπου ρυθμίζονται τα ομολογιακά δάνεια, δεν προβλέπεται συγκεκριμένη «αυξημένη πλειοψηφία και απαρτία» της συνέλευσης των ομολογιούχων, και (β) η αλλαγή χρήσης κεφαλαίων αντληθέντων από την έκδοση ομολογιακού δανείου απαιτεί σε κάθε περίπτωση την σχετική έγκριση της συνέλευσης των ομολογιούχων (με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται στους όρους του σχετικού προγράμματος ομολογιακού δανείου), καθώς συνιστά τροποποίηση των όρων του ομολογιακού δανείου.

✓ Τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 60 του Ν. 4548/2018 η οποία αναγράφει: «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Πτωχευτικού Κώδικα, δεν επιτρέπεται η τροποποίηση του δανείου με όρους που είναι δυσμενέστεροι για τους ομολογιούχους των αρχικών, εκτός αν η συνέλευση των ομολογιούχων έχει δώσει την έγκρισή της με την πλειοψηφία που προβλέπεται στους όρους του δανείου, και η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου της ονομαστικής αξίας των ομολογιών, οι κάτοχοι των οποίων έχουν δικαίωμα ψήφου.».

10. Σχόλια ως προς το άρθρο 23 ν. 4706/2020

✓ Κατάργηση του άρθρου 23 ν. 4706/2020 λόγω ασάφειας και αντίθεσης νομολογίας των ελληνικών δικαστηρίων.

11. Σχόλια ως προς τη διαδικασία ελέγχου και την επιβολή κυρώσεων (άρθρο 24 ν. 4706/2020)

✓ Η επιβολή κυρώσεων κατά το άρθρο 24 ν. 4706/2020 θα πρέπει να περιορισθεί στο νομικό πρόσωπο του υπόχρεου και όχι στα φυσικά πρόσωπα των διοικούντων ή, εναλλακτικά, να προσδιορισθούν επακριβώς τα φυσικά πρόσωπα.

✓ Το άρθρο 24 παράγραφος 4 του νόμου 4706/2020 προβλέπει εξειδίκευση του συστήματος προσδιορισμού των κυρώσεων και όχι την εξειδίκευση του συστήματος προσδιορισμού των «κυρώσεων αυτών», δηλαδή μόνο της «επίπληξης» και του «προστίμου».

✓ Στους παράγοντες της διάταξης IV 4.2 της Απόφασης 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για τον προσδιορισμό της υπαιτιότητας να λαμβάνονται υπόψη υποκειμενικά κριτήρια (όπως ο ψυχικός δεσμός του προσώπου με την αποδιδόμενη παράβαση) και όχι αντικειμενικά.

✓ Διαφάνεια διαδικασιών ελέγχου και επιβολής κυρώσεων. Προτείνεται αναλυτική περιγραφή των βημάτων του ελέγχου και της διαδικασίας επιβολής κυρώσεων.

✓ Στην διάταξη 4.2 «Υπαιτιότητα φυσικού προσώπου» της απόφασης 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς γίνεται αναφορά σε «κατάχρηση εξουσίας της θέσης την οποία κατέχουν οι Παραβάτες», η οποία δημιουργεί σύγχυση με την αναφορά σε «παράβαση των εφαρμοζόμενων πολιτικών και κωδικών» σε αμέσως επόμενο σημείο της ίδιας ως άνω απόφασης. Παράλληλα, προτείνεται τα παραπάνω περί υπαιτιότητας να συμπυκνωθούν στην έννοια της υπέρβασης των καθηκόντων που περιλαμβάνει και την παράβαση των εταιρικών πολιτικών και διαδικασιών. Επίσης, προτείνεται διαγραφή της φράσης «όπως ενδεικτικά» στην παράγραφο II της απόφασης και να υποδειχθούν κατά σαφή τρόπο τα φυσικά πρόσωπα εκείνα που μπορεί να αποτελέσουν αποδέκτη κυρώσεων του συγκεκριμένου νομικού πλαισίου.

12. Σχόλια ως προς τη θέσπιση αναλυτικής προληπτικής διαδικασίας επανόρθωσης από τον Παραβάτη

✓ Βελτίωση κυρωτικού πλαισίου και διασφάλιση αναλογικότητας. Προτείνεται η ύπαρξη σαφούς και αναλυτικής προληπτικής διαδικασίας επανόρθωσης από την πλευρά του Παραβάτη για παραβάσεις χαμηλής σημαντικότητας ή χαμηλού βαθμού υπαιτιότητας.

✓ Ενσωμάτωση στο άρθρο 24 του ν. 4706/2020 της σχετικής πρόβλεψης του ν. 4916/2022, με την οποία θεσπίστηκε η δυνατότητα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να απευθύνει συστάσεις στα εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα για παραβάσεις τυπικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα, αν διαπιστωθεί ότι το υπόχρεο νομικό πρόσωπο έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα συμμόρφωσης.

13. Σχόλια ως προς την ασάφεια εννοιών και της εκπλήρωσης ορισμένων υποχρεώσεων

✓ Ασάφεια επιμέρους εννοιών του νόμου καθώς και της εκπλήρωσης ορισμένων υποχρεώσεων αλλά και ανάγκη θέσπισης της δυνατότητας εξειδίκευσης από την επιχείρηση. Τέτοιες έννοιες που χρήζουν αποσαφήνισης είναι π.χ. «κύριο διευθυντικό στέλεχος», «σημαντική θυγατρική», καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 που αναφέρεται σε «σε ανώνυμες εταιρείες» και του άρθρου 1 παρ. 3 περ. α του ν. 4706/2020, ως προς την αναφορά «εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο καταστατικό τους». Επίσης, για τις έννοιες «διευθυντικό στέλεχος» (άρθρο 9, άρθρο 11, άρθρο 14, άρ. 18), «κύριο διευθυντικό στέλεχος» (άρθρο 18 παρ. 3), «ανώτατο διευθυντικό στέλεχος» (άρθρο 9 & άρθρο 18 παρ. 3), πρόσωπα που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα» (άρθρο 14 παρ. 3), «σημαντική θυγατρική» (άρ. 14), «σημαντικός προμηθευτής» (άρ. 9), «σημαντικός πελάτης» (άρθρο 9), «σημαντική αμοιβή ή παροχή» (άρθρο 9) και «επιχειρηματική σχέση» (άρθρο 9) προτείνεται να οριστεί ότι η εξειδίκευση και αποσαφήνιση τους θα γίνεται στον Κανονισμό Λειτουργίας κάθε εταιρείας.

✓ Ανάγκη αποσαφήνισης της δυνατότητας των επιχειρήσεων να προσδιορίζουν τον τρόπο εκπλήρωσης επιμέρους υποχρεώσεών τους στον Κανονισμό Λειτουργίας τους ή σε άλλο εταιρικό έγγραφο (π.χ. σχετική Διαδικασία, Κανονισμό ΔΣ αν υφίσταται, κλπ., ενδεικτικά άρθρα 16, 7 και 6 ν. 4706/2020).

14. Σχόλια ως προς την απουσία πρόβλεψης συστηματικής επικοινωνίας με Ε.Κ.

✓ Απουσία πρόβλεψης συστηματικής επικοινωνίας των εποπτευομένων με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και την ανάγκη θεσμοθέτησης τέτοιας συστηματικής επικοινωνίας για τη δυνατότητα διόρθωσης παραλείψεων και την αποφυγή επιβολής κυρώσεων.

3.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ

Στη συνέχεια παρατίθενται τα βασικά σχόλια των φορέων, επί των οποίων παρατίθεται η θέση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

1. Γενικά σχόλια

Ως προς την πρόταση επανεξέτασης του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης των εισηγμένων και μη εταιρειών αλλά και την επανεξέταση των μηχανισμών παρακολούθησης και εφαρμογής των σχετικών με την εταιρική διακυβέρνηση αποφάσεων, το εν λόγω γενικότερο σχόλιο δέον να ληφθεί υπόψη, ώστε να προσδιορισθούν τα σημεία του νόμου, για τα οποία μία τέτοια επανεξέταση είναι αναγκαία στην παρούσα φάση. Σημειώνεται, ωστόσο, ότι λόγω της παρέλευσης ενός σχετικά μικρού χρονικού διαστήματος από την έναρξη ισχύος των διατάξεων των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020, δυόμιση ετών, ήτοι από 17.7.2021, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι, μπορεί να γίνουν βελτιώσεις σε επιμέρους σημεία του νομοθετικού πλαισίου για τα οποία διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν ερμηνευτικά ζητήματα. Επιπρόσθετα η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει τη θέση ότι η εξέταση μιας ενδεχόμενης εκτενέστερης αναθεώρησης του πλαισίου, αυτή θα πρέπει να γίνει αφού έχει παρέλθει ένα μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ώστε τα σχετικά συμπεράσματα να είναι πιο ασφαλή, καθώς δεν έχει προλάβει επί του παρόντος να αποκρυσταλλωθεί πλήρως ο τρόπος ερμηνείας και εφαρμογής του ούτε φαίνεται να έχει αφομοιωθεί πλήρως από τους εποπτευόμενους. Λόγω δε και του σημαντικού κόστους συμμόρφωσης των εισηγμένων εταιρειών που ενδεχομένως αυξηθεί περαιτέρω λόγω μίας νέας σημαντικού εύρους αναθεώρησης αλλά και του γεγονότος ότι δεν έχει παρέλθει ικανό χρονικό διάστημα για την αποτύπωση των σημείων εκείνων που ενδεχομένως χρήζουν τροποποίησης, με κάποιες ωστόσο εξαιρέσεις που καταγράφονται παρακάτω, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι στο παρόν στάδιο προέχουν, για λόγους ορθής κατανόησης και εφαρμογής των διατάξεων, κάποιες νομοτεχνικές βελτιώσεις των κείμενων διατάξεων, άποψη την οποία έχουν καταθέσει και αρκετοί από τους εμπλεκόμενους φορείς.

Ως προς το σχόλιο ότι ο νόμος εισάγει γραφειοκρατικές και κοστοβόρες διαδικασίες, οι οποίες χρήζουν απλούστευσης, καθώς και την ανάγκη κατάρτησης γραφειοκρατικών και τυπολατρικών διατυπώσεων, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι στις προτάσεις της λαμβάνεται υπόψη αυτό το ζήτημα στο βαθμό που δεν περιορίζει τον εποπτικό της ρόλο.

2. Σχόλια ως προς την απλούστευση του νομικού πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Έχει υποστηριχθεί από επιμέρους φορείς η άποψη ότι θα πρέπει να γίνει διάκριση μεγάλων και μικρών εισηγμένων εταιρειών, με κριτήρια όπως η κεφαλαιοποίηση και η εμπορευσιμότητα και να εισαχθεί ένα πιο επιεικές ρυθμιστικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης για τις μικρές εταιρείες. Και τούτο, διότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (εφεξής ΜΜΕ) αντιμετωπίζουν δυσκολία στην εφαρμογή ρυθμίσεων του νόμου, ιδίως στη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις οργανωτικής φύσεως και η συμμόρφωση ίσως αποτελεί περιττή επιβάρυνση για ορισμένες μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Παράλληλα, υποστηρίχθηκε ότι το αυξημένο κόστος συμμόρφωσης με τις εν λόγω διατάξεις είναι δυσανάλογο της προστιθέμενης αξίας που αυτές προσφέρουν σε μια εταιρεία και στους μετόχους της. Για το λόγο αυτό, προτείνεται να

προβλέπεται στον νόμο διαβάθμιση ανάλογα το μέγεθος και την πολυπλοκότητα της κάθε εταιρείας. Για παράδειγμα, έχει διατυπωθεί η θέση ότι οι ΜΜΕ θα πρέπει να εξαιρεθούν από την υποχρέωση συγκρότησης Επιτροπής Αποδοχών και Επιτροπής Υποψηφιοτήτων.

Ως προς την πρόταση αυτή αναφορικά με την υιοθέτηση διαφορετικών προτύπων εταιρικής διακυβέρνησης ανάλογα το μέγεθος και την πολυπλοκότητα της εκάστοτε υπόχρεης εταιρείας, με την αιτιολογία ότι η ενιαία αντιμετώπιση μεγάλων και μικρότερων επιχειρήσεων δημιουργεί προβλήματα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι μία τέτοια αναθεώρηση θα κατέληγε στη δημιουργία ενός πλαισίου δύο ή και περισσότερων ταχυτήτων στο ελληνικό Χρηματιστήριο, καθώς το καθεστώς συμμόρφωσης και οι υποχρεώσεις των εισηγμένων εταιρειών θα καθοριζόταν σε αυτή την περίπτωση από κατά βάση ποσοτικά κριτήρια ανάλογα με το μέγεθός τους και ποιοτικά ανάλογα με την πολυπλοκότητά τους, διαφοροποίηση η οποία δεν συνάδει ούτε με το πνεύμα του νόμου ούτε με το σκοπό του νομοθέτη του ν. 4706/2020. Περαιτέρω, πάγια θέση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς είναι ότι δεν νοούνται νομοθετικές διατάξεις υποχρεωτικής (“hard law”) και μη υποχρεωτικής εφαρμογής (“soft law”), καθώς όλες οι διατάξεις του νόμου έχουν ίδια τυπική ισχύ και αποτελούν νομικά δεσμευτικούς κανόνες δικαίου για όλα τα υπόχρεα πρόσωπα, δεδομένου ότι οι μετοχές ή άλλες κινητές αξίες όλων των υπόχρεων εταιρειών αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης στην ίδια ρυθμιζόμενη αγορά και επομένως δεν νοείται διαφορετικό πλαίσιο και επίπεδο συμμόρφωσης αυτών των εταιρειών. Το ίδιο δε ισχύει και για τις οικογενειακές επιχειρήσεις, οι οποίες στο Χρηματιστήριο Αθηνών αποτελούν ένα σημαντικό ποσοστό και οι οποίες εμπίπτουν στους ίδιους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης στους οποίους εμπίπτουν και όλες οι εισηγμένες εταιρείες. Εξάλλου, στο ίδιο πλαίσιο, έχει διατυπωθεί αίτημα περί εφαρμογής της αρχής της αναλογικότητας ως προς τις εκ του νόμου απαιτήσεις βάσει μεγέθους και πολυπλοκότητας της εκάστοτε υπόχρεης εταιρείας. Ωστόσο, η αρχή της αναλογικότητας αλλά και τα κριτήρια της κεφαλαιοποίησης λαμβάνονται ήδη υπόψη σε επιμέρους σημεία της νομοθεσίας όπως για τη σύσταση των επιτροπών και επιπλέον συνεκτιμώνται κατά το στάδιο της επιμέτρησης των κυρώσεων με βάση τη σχετική κανονιστική πράξη (βλ. 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς). Κριτήρια όπως η εμπορευσιμότητα και το μέγεθος (σύνολο ενεργητικού, κύκλος εργασιών, απασχολούμενοι) της εισηγμένης δύναται επίσης να λαμβάνονται υπόψη.

Παράλληλα, υποστηρίχθηκε η άποψη περί του περιορισμού της τυπικής συμμόρφωσης (tick the box) με τις διατάξεις, που θα ωφελεί κυρίως τις μικρότερες επιχειρήσεις. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι αποστολή του νόμου δεν είναι μία απλά τυπική συμμόρφωση (tick the box), αν και η διαδικασία αυτή διευκολύνει τις εταιρείες, καθώς γνωρίζουν τις υποχρεώσεις τους και εάν έχουν συμμορφωθεί με αυτές. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς εκτιμά ότι η αποστολή της νομοθεσίας αυτής είναι η δημιουργία κουλτούρας εταιρικής διακυβέρνησης και η διασφάλιση της ουσιαστικής και όχι της τυπικής συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις, προκειμένου να ενισχύεται η διαφάνεια και η προστασία των μετόχων και του επενδυτικού κοινού.

3. Σχόλια για την υιοθέτηση της αρχής της αυτορρύθμισης

Έχει διατυπωθεί η θέση από φορείς περί υιοθέτησης της αρχής της αυτορρύθμισης ως του βέλτιστου τρόπου για την επίτευξη ευελιξίας και αναλογικότητας που απαιτείται λόγω της ποικιλομορφίας των εισηγμένων εταιρειών από άποψη μεγέθους, κεφαλαιοποίησης, δραστηριότητας, δομής, αναγκών και μετόχων. Ωστόσο, όπως επισημάνθηκε ανωτέρω, η έννοια της αυτορρύθμισης δεν συνάδει με την

ύπαρξη νομοθετικών διατάξεων, καθώς σε αυτή την περίπτωση οι νομοθετικές διατάξεις θα απωλέσουν κατ' ουσία το χαρακτήρα του κανόνα δικαίου.

Μάλιστα, έχει διατυπωθεί και η άποψη υπέρ της εισαγωγής δυνατότητας αιτιολογημένης απόκλισης για τις εταιρείες από τις διατάξεις του νόμου εφόσον η απόκλιση αυτή αναφέρεται και αιτιολογείται επαρκώς στην ετήσια έκθεση εταιρικής διακυβέρνησης. Η βούληση του νομοθέτη ήταν η απομάκρυνση από την αρχή της αυτορρύθμισης και η εισαγωγή υποχρεωτικών κανόνων (με τη μορφή νομοθετικών διατάξεων). Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι, τα οφέλη από τις ανωτέρω διατάξεις, είναι πολλαπλά για τις εισηγμένες εταιρείες, οι οποίες έχουν συμμορφωθεί εν γένει με τις υποχρεώσεις του νέου πλαισίου, ενώ παράλληλα αναγνωρίζουν την ανάγκη της ουσιαστικής, πέραν της τυπικής, προσαρμογής.

4. Σχόλια για τα Διοικητικά Συμβούλια και τις Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου

Διάταξη για ποσόστωση υπο- εκπροσωπούμενου φύλου

Έχει υποστηριχθεί από κάποιους φορείς ότι υφίσταται ανάγκη αναθεώρησης της ποσόστωσης ανά φύλο στα ΔΣ καθώς δημιουργούνται προβλήματα. Αυτά τα προβλήματα με βάση την εν λόγω άποψη εντοπίζονται στο γεγονός ότι ευνοείται το γυναικείο φύλο στα ΔΣ εις βάρος τυχόν ικανότερου υποψηφίου του ανδρικού φύλου και με τον τρόπο αυτό δημιουργείται αυθαίρετη διάκριση που δεν συνάδει με το Άρθρο 28 του Συντάγματος.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει επί του ζητήματος αυτού αντίθετη άποψη. Εξάλλου, ο νόμος στο άρθρο 3 δεν αναφέρεται στο γυναικείο φύλο συγκεκριμένα αλλά στο υπο-εκπροσωπούμενο φύλο, όποιο και αν είναι αυτό. Εξάλλου, η εκ του νόμου εισαγωγή ποσόστωσης για τη στελέχωση των Διοικητικών Συμβουλίων των εισηγμένων εταιρειών εξυπηρετεί ακριβώς τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αρχή της ισότητας και την αντιμετώπιση των δυσμενών διακρίσεων λόγω φύλου. Μάλιστα, έτερος φορέας πρότεινε η στρογγυλοποίηση της ποσόστωσης του άρθρου 3 ν. 4706/2020 να γίνεται στον επόμενο ακέραιο αριθμό, πρόταση η οποία θα εξετασθεί στο μέλλον υπό το πρίσμα του σχετικού ευρωπαϊκού πλαισίου.

Σημειώνεται ότι το Νοέμβριο του 2022 εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Οδηγία (Οδηγία (ΕΕ) 2022/2381), σύμφωνα με την οποία έως τα τέλη Ιουλίου του 2026, όλες οι μεγάλες, εισηγμένες στα χρηματιστήρια εταιρείες της ΕΕ θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να αυξηθεί η παρουσία των γυναικών στα ανώτατα κλιμάκιά τους. Η οδηγία για τις γυναίκες στα διοικητικά συμβούλια έχει ως στόχο να καθιερωθούν διαφανείς διαδικασίες πρόσληψης στις εταιρείες, έτσι ώστε τουλάχιστον το 40% των θέσεων μη εκτελεστικών διοικητικών στελεχών ή το 33% του συνόλου των θέσεων διοικητικών στελεχών να καλύπτονται από το υποεκπροσωπούμενο φύλο έως τα τέλη Ιουνίου του 2026. Άλλωστε, με βάση την Οδηγία (ΕΕ) 2022/2381 σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις διοικητικού συμβουλίου των εισηγμένων εταιρειών έως τις 30 Ιουνίου 2026, τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι εισηγμένες εταιρείες υποχρεούνται να επιτύχουν είτε ότι τα μέλη του υποεκπροσωπούμενου φύλου να κατέχουν τουλάχιστον το 40 % των μη εκτελεστικών μελών είτε ότι τα μέλη του υποεκπροσωπούμενου φύλου να κατέχουν τουλάχιστον το 33 % όλων μελών του Δ.Σ. είτε εκτελεστικών είτε μη εκτελεστικών.

Έχει υποστηριχθεί περαιτέρω ότι από το πλέγμα διατάξεων του ν. 4706/2020 για τα Διοικητικά Συμβούλια δημιουργείται δυσχέρεια στην λειτουργία εισηγμένων εταιρειών ως προς την εξεύρεση προσώπων για στελέχωση αυτών. Ωστόσο, αυτή η δυσχέρεια, και αν ακόμα υφίσταται, πάντως δεν φαίνεται επί του παρόντος να έχει δημιουργήσει δυσανάλογα βάρη στη συντριπτική πλειοψηφία των εισηγμένων εταιρειών, οι οποίες έχουν ήδη συμμορφωθεί, ενώ συνάδει με το σκοπό του νόμου, όπως αποτυπώνεται στην Αιτιολογική Έκθεση αυτού, σύμφωνα με την οποία με τις νέες ρυθμίσεις επιδιώκεται η προσαρμοσμένη ενίσχυση των δομών και διαδικασιών εταιρικής διακυβέρνησης των ανωνύμων εταιρειών, κατά τρόπον ώστε αυτές αφενός, να ανταποκρίνονται στις αυξημένες απαιτήσεις που θέτει η σύγχρονη αγορά κεφαλαίου, και αφετέρου, να μην θίγεται η λειτουργική και αποφασιστική αυτονομία της εταιρείας, η οποία διέπεται από την εταιρική νομοθεσία, καθώς και την υφιστάμενη νομοθεσία της κεφαλαιαγοράς.

Διάταξη για αναιτιολόγητη απουσία ανεξάρτητου μέλους σε δύο (2) τουλάχιστον συνεχόμενες συνεδριάσεις

Πέραν των ως άνω, κάποιοι φορείς υποστήριξαν ότι θα πρέπει να καταργηθεί η υποχρέωση του άρθρου 5 παρ. 3 ν. 4706/2020, με βάση την οποία «(...) Σε περίπτωση αναιτιολόγητης απουσίας ανεξάρτητου μέλους σε δύο (2) τουλάχιστον συνεχόμενες συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, το μέλος αυτό λογίζεται ως παραιτηθέν. Η παραίτηση αυτή διαπιστώνεται με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου, το οποίο προβαίνει στην αντικατάσταση του μέλους, σύμφωνα με την διαδικασία της παρ. 4 του άρθρου 9.», γιατί είναι πολύ αυστηρή σε περιπτώσεις κωλύματος ή ανωτέρας βίας. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν συμφωνεί με αυτή τη θέση, καθώς ο ρόλος των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών είναι ιδιαίτερα σημαντικός και αυτό υπογραμμίζει η συγκεκριμένη διάταξη.

Διάταξη για μη καταλληλότητα μέλους σε περίπτωση τελεσίδικης απόφασης για συναλλαγές

Επίσης, ορισμένοι φορείς τάχθηκαν υπέρ της άποψης περί κατάργησης της απαίτησης περί μη έκδοσης τελεσίδικης δικαστικής απόφασης που αναγνωρίζει την υπαιτιότητα τρίτων προσώπων για ζημιογόνες συναλλαγές Εταιρείας ή μη εισηγμένης εταιρείας με συνδεδεμένα μέρη (άρθρο 3 παρ. 4 και 5 ν. 4706/2020). Με την πρόταση αυτή η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν συμφωνεί, καθώς μία παράμετρος της καταλληλότητας είναι αδιαμφισβήτητα και η μη ύπαρξη ποινικής καταδίκης για συναλλαγές που ζημίωσαν την εταιρεία.

Διάταξη για την πολιτική καταλληλότητας

Τέλος, έχει διατυπωθεί πρόταση κατάργησης της έγκρισης της πολιτικής καταλληλότητας από τη Γενική Συνέλευση καθώς και πρόταση, σύμφωνα με την οποία η πολιτική καταλληλότητας πρέπει να εξειδικεύεται με εξατομικευμένα κριτήρια που καθορίζει η κάθε εταιρεία και όχι να γίνεται αντιγραφή των γενικών κατηγοριών κριτηρίων της Εγκυκλίου 60/18.09.2020 της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Ως προς τις εν λόγω προτάσεις η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι η πολιτική καταλληλότητας αποτελεί μία ιδιαίτερα σημαντική πολιτική για τη συγκρότηση και σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου και θα πρέπει να βασίζεται σε συγκεκριμένα αντικειμενικά κριτήρια και συνεπώς να λαμβάνει την έγκριση της Γενικής Συνέλευσης της εταιρείας.

Διατάξεις για Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου

Ως προς επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου, υποστηρίχθηκε η ανάγκη λεκτικής βελτίωσης του άρθρου 12 σχετικά με τον ορισμό των μελών της Επιτροπή Υποψηφιοτήτων από το Δ.Σ., την οποία, ωστόσο, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν θεωρεί αναγκαία, καθώς η εν λόγω διάταξη είναι αρκούντως σαφής και παρέχει την απαιτούμενη πληροφόρηση. Ως προς την Επιτροπή Αποδοχών, διατυπώθηκε η άποψη ότι θα έπρεπε στο άρθρο 11 στοιχείο β να αναφέρονται διακριτά όλοι οι «επικεφαλής μονάδων του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου» και όχι μόνο ο επικεφαλής εσωτερικού ελέγχου και θα έπρεπε να διευκρινισθεί κάθε πότε διατυπώνει η Επιτροπή προτάσεις προς το Δ.Σ. σχετικά με τις αποδοχές των διευθυντικών στελεχών. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν θεωρεί ότι στην παρούσα φάση απαιτείται τροποποίηση του άρθρου 11 του ν. 4706/2020 προς την ως άνω κατεύθυνση, δεδομένου ότι η απαρίθμηση στο στοιχείο β είναι ενδεικτική και όχι αποκλειστική και ότι η διάταξη είναι αρκούντως σαφής, ενώ οιοσδήποτε άλλες σχετικές διευκρινίσεις, όπως η προτεινόμενη, θα μπορούσαν να γίνουν με την έκδοση κατευθυντηρίων οδηγιών ή Q&As, εφόσον κάτι τέτοιο καταστεί αναγκαίο. Άλλο είναι το ζήτημα, εάν και κατά πόσο ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ή όχι διευθυντικό στέλεχος, όπως υπολαμβάνει η διατύπωση του στοιχείου β του άρθρου 11 ν. 4706/2020. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι, η συγκεκριμένη διάταξη του νόμου είναι επαρκής και δεν χρειάζεται περαιτέρω διευκρινίσεις.

Ειδικά ως προς τους ομίλους εταιρειών, προτείνεται να γίνει μνεία σχετικά με το τί ισχύει για ομίλους εταιρειών και την ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου της μητρικής εταιρείας, με παράλληλη επίκληση της υπ' αριθμ. 2577/2006 Πράξη του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, σύμφωνα με την οποία «*Το Δ.Σ. της μητρικής εταιρείας διασφαλίζει, με τον κατάλληλο συντονισμό και συμφωνίες, ότι οι αρμοδιότητες της επίβλεψης και της ενιαίας στρατηγικής δεν αναιρούν τις ευθύνες των διοικητικών οργάνων των θυγατρικών επιχειρήσεων και δεν οδηγούν σε μη απαιτούμενες επικαλύψεις. Επίσης, καθορίζει την κατανομή ευθυνών, τα μέτρα συντονισμού και την ανάθεση, όπου απαιτείται, ειδικών αρμοδιοτήτων σε εταιρείες του ομίλου ως προς τη διαχείριση ιδίως των σημαντικών κινδύνων, τον εσωτερικό έλεγχο, τη λειτουργία κανονιστικής συμμόρφωσης και την εφαρμογή των διατάξεων περί της πρόληψης και καταστολής της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Για την ενίσχυση της αποτελεσματικής εφαρμογής των ανωτέρω γενικών αρχών, οι Επιτροπές και οι υπηρεσιακές μονάδες που προβλέπονται του ΣΕΕ, διατυπώνουν γνώμη για την επιλογή και την καταλληλότητα των επικεφαλής των αντίστοιχων μονάδων των θυγατρικών και αξιολογούν την αποδοτικότητα των μονάδων αυτών*». Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι παρέλκει η ενσωμάτωση στον ν. 4706/2020 μίας διάταξης αντίστοιχης με την ως άνω, η οποία προέρχεται από μία Εγκύκλιο της Τράπεζας της Ελλάδος. Εξάλλου, την ευθύνη για τις θυγατρικές εταιρείες έχει καταρχήν το Διοικητικό Συμβούλιο της μητρικής εταιρείας.

Τέλος, ως προς την πρόταση περί της διευκρίνισης του τρόπου απόδειξης ότι τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ασκούν τα προβλεπόμενα καθήκοντά τους εντός της υπό εξέταση περιόδου και περί της διευκρίνισης ως προς τις προϋποθέσεις για την εκλογή ή διατήρηση τη ιδιότητας του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου μίας εισηγμένης εταιρείας (άρθρο 3 παρ. 4 ν. 4706/2020), η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι παρέλκει οποιαδήποτε σχετική τροποποίηση του νόμου, καθώς θα οδηγούσε σε υπερρύθμιση (“overregulation”), δεδομένου ότι οι σχετικές διατάξεις είναι αρκούντως σαφείς.

5. Σχόλια ως προς τα κριτήρια ανεξαρτησίας του άρθρου 9 ν. 4706/2020

Κριτήρια ανεξαρτησίας

Επιμέρους φορείς τόνισαν την ανάγκη αποσαφήνισης των κριτηρίων παρ. 1, 2 του άρθρου 9 του ν. 4706/2020 ως προς τα κριτήρια ανεξαρτησίας καθώς και την ανάγκη απλοποίησης των παραπάνω περιπτώσεων σχέσης εξάρτησης. Ειδικότερα, έχει υποστηριχθεί ότι χρήζουν αποσαφήνισης έννοιες, όπως «σημαντική αμοιβή ή παροχή», «σημαντικό πελάτη ή προμηθευτή», «σχέση εργασίας ή έργου ή υπηρεσιών έμμισθης εντολής» και «επιχειρηματική σχέση», σχέσεις εξάρτησης προτείνεται να προβλεφθεί ένα ελάχιστο όριο αμοιβών. Επίσης, προτείνεται η κατάργηση της ενδεικτικής απαρίθμησης των σχέσεων εξάρτησης του άρθρου 9 παρ. 2 ν. 4706/2020, πρόταση με την οποία η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς διαφωνεί και παραπέμπει στην Αιτιολογική Έκθεση του ν. 4706/2020, σύμφωνα με την οποία «Όπως ενδεικτικά καταγράφονται ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες θεωρείται ότι υφίσταται σχέση εξάρτησης, χωρίς εντούτοις αυτού να παρέπεται, ότι περιπτώσεις μη υπαγόμενες σε αυτές δεν δύναται να συνιστούν σχέση εξάρτησης επηρεάζουσα τις αποφάσεις και την αντικειμενική κρίση του μέλους. Άλλωστε, όπως παρατηρείται στη Σύσταση της Επιτροπής 2005/162 (ΕΕ τ. L 52 σ. 51), δεν είναι δυνατόν να απαριθμηθούν περιεκτικά όλες οι απειλές κατά της ανεξαρτησίας των διοικητικών στελεχών. Η διαπίστωση της ύπαρξης ή μη σχέσεων εξάρτησης οφείλει να αξιολογείται και να κρίνεται ανά περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της περίπτωσης.».

Αντικατάσταση ανεξάρτητων μελών

Επίσης, διατυπώθηκε η θέση ότι απαιτείται αποσαφήνιση του δεύτερου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 9, σχετικά με την αντικατάσταση των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Δ.Σ., καθώς δεν είναι αντιληπτή η λειτουργία του εδαφίου αυτού σε σχέση με το πρώτο εδάφιο της ίδιας παραγράφου. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είναι απολύτως σύμφωνη με την εν λόγω θέση και θα προτείνει σχετική τροποποίηση του εν λόγω άρθρου.

Τα σχόλια αυτά θα εξετασθούν και θα αξιολογηθούν περαιτέρω, καθώς η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι καταρχήν το άρθρο 9 του ν. 4706/2020 χρήζει νομοτεχνικών και γενικότερων βελτιώσεων και αποσαφηνίσεων.

Έκθεση ανεξάρτητων μελών

Παράλληλα, διατυπώθηκε και η άποψη υπέρ της αντικατάστασης της υποχρέωσης με δυνατότητα υποβολής της έκθεσης των ανεξάρτητων μελών ΔΣ προς την Γενική Συνέλευση αλλά και η άποψη, σύμφωνα με την οποία η υποβολή ξεχωριστής αναφοράς ή έκθεσης ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών ΔΣ προς τη γενική συνέλευση, όπως προβλέπεται από τη παρ. 5 του άρθρου 9 του ν. 4706/2020, πρέπει να είναι είτε προαιρετική είτε υποχρεωτική μόνο σε περίπτωση που ένα ή περισσότερα ανεξάρτητα μέλη διαφώνησαν με την εισήγηση του ΔΣ προς τη γενική συνέλευση.

Με τις προτάσεις αυτές η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν συμφωνεί, καθώς, σε κάθε περίπτωση, η έκθεση των ανεξάρτητων μελών πρέπει να συμπεριλαμβάνει κατ' ελάχιστο τα αναφερόμενα στο άρθρο 7 του ν. 4706/2020 περί των υποχρεώσεων των μη εκτελεστικών μελών.

Περαιτέρω η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν συμφωνεί ούτε με τις προτάσεις ως προς την ανάγκη διευκρίνισης της διαδικασίας τεκμηρίωσης της ανεξαρτησίας των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών

του Διοικητικού Συμβουλίου, θεωρεί ότι παρέλκει οποιαδήποτε σχετική τροποποίηση του νόμου, καθώς θα οδηγούσε σε υπερρύθμιση (“overregulation”), δεδομένου ότι οι σχετικές διατάξεις είναι αρκούντως σαφείς.

6. Σχόλια ως προς τον Κανονισμό Λειτουργίας (άρθρο 14 ν. 4706/2020)

Διευκρίνιση για τις σημαντικές θυγατρικές

Μία εκ των προτάσεων των φορέων αφορά την εισαγωγή διευκρίνισης στο περιεχόμενο του Κανονισμού Λειτουργίας των σημαντικών θυγατρικών (άρθρο 14 παρ. 1 ν. 4706/2020), ειδικά όσων είναι μη εισηγμένες.

Ωστόσο, για το ζήτημα αυτό αρμόδιο είναι το ΔΣ της εισηγμένης εταιρείας, λαμβάνοντας υπόψη τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 1 σε συνδυασμό με την παράγραφο 3 του ν. 4706/2020, το οποίο μεριμνά για το περιεχόμενο του Κανονισμού της μητρικής εισηγμένης εταιρείας και των θυγατρικών της.

Επιβεβαίωση εξωτερικού ελεγκτή για ύπαρξη επικαιροποιημένου Κανονισμού Λειτουργίας

Περαιτέρω, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι, ενόψει της ρύθμισης του άρθρου 21 ν. 4706/2020 σχετικά με την υποχρέωση του εξωτερικού ελεγκτή να επιβεβαιώνει την ύπαρξη επικαιροποιημένου κανονισμού λειτουργίας, η ρύθμιση του άρθρου 14 παρ. 3 ι) ν. 4706/2020 περί της πολιτικής και της διαδικασίας για τη διενέργεια περιοδικής αξιολόγησης του Συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι επαχθής και κοστοβόρα για όλες τις εταιρείες και προτείνεται να καταργηθεί ειδικά καθώς ήδη για θέματα περιβαλλοντικά και κοινωνικά καθώς και ζητήματα διακυβέρνησης η CSRD⁵ και τα ESRS προβλέπουν για παραγωγή αναλυτικών αναφορών, ενώ και η σχετική περίοδος αξιολόγησης θα πρέπει να παραταθεί στο ανώτατο προβλεπόμενο από την CSRD χρονικό όριο. Τα δε ως άνω, με βάση την εν λόγω πρόταση, πρέπει να προβλεφθούν κατά ελάχιστο για τις ΜΜΕ.

Δεδομένου ότι οι ορκωτοί ελεγκτές, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους απλώς βεβαιώνουν την ύπαρξη επικαιροποιημένου κανονισμού λειτουργίας με το προβλεπόμενο περιεχόμενο του άρθρου 14 ν. 4706/2020, ενώ η υποχρέωση διενέργειας περιοδικής αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ) με βάση το άρθρο 14 παρ. 3 ι) ν. 4706/2020 περιλαμβάνει την επάρκεια αλλά και την αποτελεσματικότητα ΣΕΕ, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν θεωρεί ότι υπάρχει λόγος κατάργησης της εν λόγω διάταξης. Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 2 «Ορισμοί» περίπτωση 7 του ν. 4706/2020: «*Σύστημα εσωτερικού ελέγχου*»: το σύνολο των εσωτερικών ελεγκτικών μηχανισμών και διαδικασιών, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης κινδύνων, του εσωτερικού ελέγχου και της κανονιστικής συμμόρφωσης, που καλύπτει σε συνεχή βάση κάθε δραστηριότητα της Εταιρείας και συντελεί στην ασφαλή και αποτελεσματική λειτουργία της». Επομένως, δεν υφίσταται αλληλεπικάλυψη μεταξύ του άρθρου 21 και του άρθρου 14 παρ. 3ι του ν. 4706/2020, καθώς έχουν εν πολλοίς διαφορετικό πεδίο εφαρμογής και συνεπάγονται διαφορετικής έκτασης επισκόπηση. Σε κάθε δε περίπτωση θα πρέπει να αναμείνουμε την ενσωμάτωση της CSRD στο εθνικό δίκαιο, προκειμένου να αποκρυσταλλωθεί ο τρόπος μεταφοράς της στο εθνικό δίκαιο. Επομένως, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι αποτελεί σημαντική

⁵ Corporate Sustainability Reporting Directive, ήτοι η Οδηγία (ΕΕ) 2022/2464 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2022 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014, της οδηγίας 2004/109/ΕΚ, της οδηγίας 2006/43/ΕΚ και της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες.

πληροφόρηση για τους επενδυτές και μετόχους της εταιρείας στο πλαίσιο της διαφάνειας και της εύρυθμης λειτουργίας της αγοράς. Για το λόγο αυτό, ζητείται να περιλαμβάνεται στην ετήσια Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης το συμπέρασμα της παραπάνω αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Εξάλλου, η σημασία της αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου αποτυπώνεται και στην ΠΔΤΕ 2577/2006 «Πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων», η οποία προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι θα ανατίθεται περιοδικά, ύστερα από εισήγηση της Επιτροπής Ελέγχου, τουλάχιστον ανά τριετία, από κάθε πιστωτικό ίδρυμα σε τρίτους, πλην των τακτικών, ορκωτούς ελεγκτές λογιστές που διαθέτουν την απαραίτητη εμπειρία, η αξιολόγηση της επάρκειας του ΣΕΕ σε ατομική και ενοποιημένη βάση, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο Παράρτημα 3 της ως άνω Πράξης.

Κανονισμοί λειτουργίας σημαντικών θυγατρικών

Περαιτέρω, διατυπώθηκε η θέση ότι χρήζει διευκρίνισης ότι οι κανονισμοί λειτουργίας των σημαντικών θυγατρικών δεν πρέπει να αποτελούν αντιγραφή του κανονισμού λειτουργίας της μητρικής αλλά θα πρέπει να είναι προσαρμοσμένοι στη φύση και στη δραστηριότητα της σημαντικής θυγατρικής. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι μία τέτοια διευκρίνιση δεν απαιτείται, καθώς το ζήτημα εναπόκειται στο Διοικητικό Συμβούλιο της μητρικής εισηγμένης εταιρείας, το οποίο μεριμνά για την έκδοση του Κανονισμού Λειτουργίας των σημαντικών θυγατρικών της, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 4706/2020.

Πολιτικές και Διαδικασίες που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας

Άλλη άποψη που διατυπώθηκε αφορά στις περιπτώσεις που αναγράφεται η συμπερίληψη Πολιτικών και Διαδικασιών στον Κανονισμό Λειτουργίας. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, είναι απαραίτητο να γίνει διευκρίνιση ότι η εν λόγω υποχρέωση δεν καταλαμβάνει το έγγραφο της κάθε πολιτικής αλλά τις προβλέψεις και τις σχετικές διαδικασίες. Επίσης, υποστηρίχθηκε ότι δεν θα έπρεπε να αναφέρεται ο πληθυντικός αριθμός για τις πολιτικές σύγκρουσης συμφερόντων, καθώς η πολιτική είναι μία, αλλά οι διαδικασίες μπορεί να είναι περισσότερες. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι παρέλκει μία τροποποίηση του νόμου με αυτό το περιεχόμενο και προς αυτή την κατεύθυνση και ότι τέτοιες διευκρινίσεις, αν ήθελε θεωρηθεί ότι χρειάζονται, πάντως δεν απαιτούν τροποποίηση του νόμου αλλά θα μπορούσαν να γίνουν μέσω έκδοσης κατευθυντηρίων οδηγιών.

Πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης

Τέλος, κατατέθηκε η πρόταση ότι πλέον, και μετά από την CSRD, η σχετική αναφορά στο «όπου απαιτείται» για τις πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης στο άρθρο 14 παρ. 3 περ. ιβ ν. 4706/2020 δεν χρειάζεται. Επισημαίνεται ότι η CSRD ακόμα δεν έχει ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο, ωστόσο η σχετική διάταξη δέον να επανεξετασθεί.

7. Σχόλια ως προς το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και το Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Έχει διατυπωθεί η άποψη περί καθιέρωσης απλούστερων και πιο ευσύνοπτων διατάξεων εσωτερικού ελέγχου για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ωστόσο, όπως αναφέρεται και ως άνω, η Επιτροπή

Κεφαλαιαγοράς δεν συμφωνεί με τη δημιουργία ενός πλαισίου πολλών ταχυτήτων. Εφόσον, όμως κριθεί σκόπιμο, θα μπορούσε να εξετασθεί η κατά περίπτωση απλούστευση των διατάξεων.

Επίσης, προτάθηκε να διευκρινισθεί ποιοι άλλοι, πέραν των Ορκωτών Ελεγκτών, δύνανται να διενεργούν αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου. Ωστόσο, τα πρόσωπα που δύνανται να διενεργούν αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και τα προσόντα που απαιτούνται προκύπτουν επαρκώς από την απόφαση 1/891/30.9.2020 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς και δεν θεωρούμε ότι χρήζει περαιτέρω αποσαφήνισης.

Ζητήματα που έχουν τεθεί ως προς την ενδεχόμενη ανάγκη δημιουργίας και οργάνωσης ενός ανάλογου και αξιολογημένου ΣΕΕ για τις μη εισηγμένες εταιρείες, το οποίο θα συνεργάζεται άμεσα με την οικονομική οντότητα ή ως προς την εφαρμογή των αρχών της εταιρικής διακυβέρνησης και για τις μη εισηγμένες εταιρείες δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας και εκφεύγουν της παρούσας Έκθεσης αλλά και των εποπτικών αρμοδιοτήτων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Περαιτέρω, διατυπώθηκε η θέση ότι χρήζει αποσαφήνισης ότι το ελεγκτικό πλαίσιο διενέργειας της αξιολόγησης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ που έχει εγκριθεί από την ΕΛΤΕ σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. ι της παρ. 3 και της παρ. 4 του άρθρου 14 του ν. 4706/2020 και της απόφασης 1/891/30.9.2020 του ΔΣ της ΕΚ, όπως ισχύει, αποσκοπεί στην ουσιαστική διακρίβωση της συμμόρφωσης των εταιρειών με το πλαίσιο του ν. 4706/2020 και δεν είναι μια τυπική διεκπεραιωτική διακρίβωση ύπαρξης εγγράφων. Επίσης, προτάθηκε στο ίδιο πλαίσιο να μην γίνεται από τον αξιολογητή έλεγχος διαδικασιών που προβλέπονται να επιθεωρούνται από εγκεκριμένα συστήματα ISO για τα οποία η εταιρεία έχει λάβει σχετική πιστοποίηση. Ωστόσο, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι τα ζητήματα αυτά δεν χρήζουν νομοθετικής αναθεώρησης και θα μπορούσαν να επιλυθούν και με έκδοση σχετικών κατευθυντηρίων οδηγιών από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, εφόσον θεωρηθεί ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο. Σημειώνεται ότι, δεν προβλέπεται συγκεκριμένο υποχρεωτικό ελεγκτικό πλαίσιο διενέργειας της αξιολόγησης της επάρκειας και της αποτελεσματικότητας του ΣΕΕ, συμπεριλαμβανομένου και του πλαισίου που έχει εγκριθεί από την ΕΛΤΕ. Σε κάθε περίπτωση, τα ανωτέρω θέματα αποτελούν αρμοδιότητα της διοίκησης της εισηγμένης εταιρείας και προβλέπονται στον Κανονισμό της.

Αναφορικά με τα αντικείμενα της αξιολόγησης του ΣΕΕ, προτάθηκε από ένα φορέα η αναμόρφωση της απόφασης 1/891/30.09.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, προκειμένου να είναι σαφής και να ακολουθεί τις διεθνείς καλές πρακτικές. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι η απόφαση 1/891/30.09.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς είναι σαφής και ακολουθεί τι διεθνείς καλές πρακτικές, ως εκ τούτου δεν χρήζει αναμόρφωσης στο παρόν στάδιο.

Παράλληλα, διατυπώνεται η άποψη ότι πρέπει να διευκρινισθούν οι λειτουργίες κανονιστικής συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων. Η πρόταση αυτή θα ληφθεί υπόψη κατά το στάδιο επεξεργασίας του άρθρου 13 ν. 4706/2020 προς τον σκοπό πραγματοποίησης των αναγκαίων τροποποιήσεων, εφόσον κάτι τέτοιο κριθεί σκόπιμο.

Ως προς τα ζητήματα αυτά ειδικότερα, διατυπώθηκε η άποψη ότι η λειτουργία της διαχείρισης κινδύνων δεν ελέγχει αλλά αναγνωρίζει/διαχειρίζεται τον κίνδυνο και η κανονιστική συμμόρφωση, ως προς τον εποπτικό της ρόλο κυρίως, αναλώνεται στην διαρκή αξιολόγηση στοιχείων του ΣΕΕ και την αναφορά ευρημάτων προς διόρθωση ή βελτίωση. Και οι δυο λειτουργίες διατρέχουν τον οργανισμό και δεν

εξαντλούνται σε επιχειρηματικούς τομείς. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, το λεκτικό του άρθρου 4 πρέπει να γίνει σαφέστερο, αναλυτικότερο, και να μην αφήνει περιθώρια σε ερμηνείες και γνωματεύσεις, ειδικότερα για τη λειτουργία της διαχείρισης κινδύνων.

Περαιτέρω, επισημάνθηκε από έναν φορέα ότι η παρακολούθηση και βελτίωση των πολιτικών της εταιρείας αναφορικά με το ΣΕΕ δεν αποτελεί σκοπό του Εσωτερικού Ελέγχου και προτείνεται να ληφθεί υπόψη ο ορισμός σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα για την Επαγγελματική Εφαρμογή του Εσωτερικού Ελέγχου. Σημειώνεται ότι τέτοια πρόβλεψη δεν αναφέρεται στα άρθρα 15-16 του ν. 4706/2020. Παράλληλα, από τον ίδιο φορέα προτείνεται να προβλεφθεί απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλα τα αρχεία, στοιχεία, και μέσα που κρίνονται απαραίτητα για την διενέργεια και την αποτελεσματικότητα του ελεγκτικού έργου (άρθρο 15 παρ. 4 ν. 4706/2020). Ωστόσο η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι η ισχύουσα διατύπωση του άρθρου 15 παρ. 4 του ν. 4706/2020 καλύπτει την πρόσβαση σε οποιοδήποτε στοιχείο απαιτείται για την άσκηση των καθηκόντων του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου.

Ο ίδιος φορέας επισημαίνει ότι το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχων δεν πρέπει να καταρτίζεται με βάση την αξιολόγηση των κινδύνων της εκάστοτε εταιρείας γενικώς, την κύρια ευθύνη για το οποίο έχει η μονάδα διαχείρισης κινδύνων, αλλά βάσει αξιολόγησης κινδύνων (από και για σκοπούς εσωτερικού ελέγχου) και να εγκρίνεται από την Επιτροπή Ελέγχου (Αρ. 15 παρ. 5). Επίσης, προτείνει την σύμπτυξη των άρθρων 15 και 16 σε ένα κοινό άρθρο 15, εφόσον ο εσωτερικός έλεγχος πλέον διέπεται από τον ν. 4849/2021 με συγκεκριμένες προσθήκες στο ενοποιημένο άρθρο για τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου. Ως προς την πρώτη πρόταση, από το νόμο προβλέπεται ότι το ετήσιο πρόγραμμα εγκρίνεται από την Επιτροπή Ελέγχου, ως αρμόδια επιτροπή, αφού ληφθεί υπόψη η αξιολόγηση κινδύνων της εταιρείας. Για την κατάρτιση του ετήσιου προγράμματος ελέγχων, μπορεί να προβλεφθεί συνεργασία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου και της μονάδας διαχείρισης κινδύνων στις καταγεγραμμένες διαδικασίες λειτουργίας των εν λόγω μονάδων, προκειμένου να συμπεριληφθούν οι προσδιορισμένοι κίνδυνοι στους εκάστοτε ελέγχους που διενεργούνται ετησίως και να διασφαλιστεί η ύπαρξη ενός επαρκούς και αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Ως προς τη δεύτερη πρόταση, οι διατάξεις του ν. 4849/2021 θα ληφθούν υπόψη κατά την κατάρτιση της κανονιστικής απόφασης που θα εκδοθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για τον εσωτερικό έλεγχο, κατ' άρθρο 16 παρ. 4 ν. 4706/2020.

Περαιτέρω, προτείνεται λεκτική προσθήκη για το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου κατά τα πρότυπα της υπ' αριθμ. 2577/2006 Πράξης του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, σύμφωνα με την οποία *«Για τη διασφάλιση αποτελεσματικής οργανωτικής δομής και επάρκειας του ΣΕΕ απαιτείται για κάθε δραστηριότητα αναλυτική περιγραφή και σαφής καθορισμός των αρμοδιοτήτων και ορίων ευθύνης κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσιακής μονάδας και Επιτροπής, καθώς και αντίστοιχες διαδικασίες εξουσιοδότησης»*. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι η πρόταση αυτή θα μπορούσε να εξετασθεί κατά το στάδιο επεξεργασίας του άρθρου 14 παρ. 3 περίπτωση β του ν. 4706/2020, προς το σκοπό πραγματοποίησης των αναγκαίων τροποποιήσεων ή στο πλαίσιο αναθεώρησης της Απόφασης 1/891/20.09.2020 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Ως προς δε τη θέση ότι χρειάζεται τροποποίηση στο άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 4706/2020, ώστε αντί της αναφοράς σε «κατάλληλες γνώσεις και σχετική επαγγελματική εμπειρία» να προκριθεί η διενέργεια αναφοράς εσωτερικού ελέγχου βάσει του ν. 4849/2021, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επισημαίνει ότι το ζήτημα αυτό θα ληφθεί υπόψη κατά την κατάρτιση τη κανονιστικής απόφασης που πρόκειται να εκδοθεί για τον εσωτερικό έλεγχο, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 16 παρ. 4 του ν. 4706/2020. Η Ε.Κ. θεωρεί

ότι η διοίκηση της κάθε εταιρείας, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις διατάξεις του ν. 4706/2020 όσο και τις ειδικότερες διατάξεις του ν. 4849/2021 αποφασίζει ως προς τα κατάλληλα προσόντα και εμπειρία που πρέπει να πληρούν ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου και τα στελέχη που επανδρώνουν τη μονάδα εσωτερικού ελέγχου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της, το μέγεθος της, το εύρος και την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων της.

Από έτερο φορέα διατυπώθηκαν απόψεις περί της ανάγκης διευκρίνισης του ρόλου, της γραμμής αναφοράς, των αρμοδιοτήτων και του βαθμού διοικητικής και λειτουργικής αυτοτέλειας των μονάδων κανονιστικής συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων και αποσαφήνισης θεμάτων σύγκρουσης συμφερόντων, ασυμβιβάστων των επικεφαλής αυτών, όρων εργασίας αυτών και διασφάλισης της ανεξαρτησίας τους. Ο ίδιος φορέας πρότεινε επίσης την νομοθετική ενίσχυση της εποπτείας του Υπεύθυνου Διαχείρισης Κινδύνων από το Διοικητικό Συμβούλιο και των απαιτήσεων του άρθρου 16 του ν. 4706/2020 για τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, την παροχή διευκρινίσεων στο νόμο σχετικά με τους ελέγχους που πρέπει υποχρεωτικά να διεξάγει ο Επικεφαλής της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου αλλά και σχετικά με την ύπαρξη δυνατότητας ανάθεσης της εκπλήρωσης των υπηρεσιών των μονάδων κανονιστικής συμμόρφωσης και διαχείρισης κινδύνων αλλά και των μονάδων εξυπηρέτησης μετόχων και εταιρικών ανακοινώσεων σε εξωτερικούς συμβούλους (outsourcing). Τέλος, από τον εν λόγω φορέα επισημάνθηκε η ανάγκη αποσαφήνισης του προγράμματος για την αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου των σημαντικών θυγατρικών των εισηγμένων εταιρειών, η νομοθετική πρόβλεψη συγκεκριμένου διεθνώς παραδεκτού πλαισίου βέλτιστων πρακτικών συστήματος εσωτερικού ελέγχου και η τροποποίηση της Απόφασης 1/891/20.09.2020 του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επισημαίνει ότι οποιαδήποτε πρόταση τροποποίησης της απόφασης 1/891/20.09.2020 θα εξετασθεί σε μεταγενέστερο στάδιο, ενώ ως προς τα λοιπά ζητήματα που τίθενται, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι παρέλκει οποιαδήποτε σχετική τροποποίηση του νόμου, καθώς θα οδηγούσε σε υπερρύθμιση (“overregulation”). Ο νόμος 4706/2020 συνιστά ήδη ένα αυστηρό νομοθετικό πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι στο παρόν στάδιο δεν είναι σκόπιμη η περαιτέρω αυστηροποίησή του και ότι πρέπει να καταλείπεται ένα πεδίο εκτίμησης στις εισηγμένες εταιρείες, προκειμένου οι ίδιες να διευθετούν τα επιμέρους ζητήματα με βάση τις εσωτερικές τους διαδικασίες και λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της αναλογικότητας.

Τέλος, σχετικά με την αξιολόγηση του Συστήματος Εταιρικής Διακυβέρνησης (εφεξής ΣΕΔ), ένας φορέας αναφέρει ότι, χρειάζεται να προβλέπεται στον νόμο η δυνατότητα εμπλοκής ανεξάρτητου αξιολογητή, καθώς επίσης και στην περίπτωση που η αξιολόγηση πραγματοποιηθεί χωρίς τη συμμετοχή του, πρέπει να αναφέρεται ποιο είναι το κατάλληλο όργανο εντός της εταιρείας που θα πραγματοποιεί την αξιολόγηση. Επίσης, αναφέρει ότι χρειάζεται διευκρίνιση πότε θα ολοκληρωθεί η πρώτη αξιολόγηση του ΣΕΔ.

Η Ε.Κ. στην υπ’ αριθμ. πρωτ. 604/05.03.2024 επιστολή της προς τις εισηγμένες εταιρείες αναφέρει ότι η πρώτη αξιολόγηση του ΣΕΔ πρέπει να έχει ολοκληρωθεί το αργότερο έως τις 31.12.2024 και ότι η αξιολόγηση πραγματοποιείται σύμφωνα με τη διαδικασία που κάθε εταιρεία προβλέπει είτε από αρμόδια όργανα εντός της Εταιρείας είτε από εξωτερικό αξιολογητή.

8. Σχόλια ως προς τις υποχρεώσεις του Ορκωτού Λογιστή με βάση το άρθρο 21 ν. 4706/2020

Ως προς τις υποχρεώσεις του Ορκωτού Λογιστή με βάση το άρθρο 21 ν. 4706/2020, ο ορκωτός ελεγκτής έχει την υποχρέωση να βεβαιώνει στην Έκθεση Ελέγχου ότι η εταιρεία διαθέτει Κανονισμό Λειτουργίας με περιεχόμενο αυτό που προβλέπεται από το άρθρο 14 ν. 4706/2020. Με βάση τα σχόλια των φορέων, παρά την ως άνω υποχρέωση, οι ορκωτοί λογιστές δεν περιλαμβάνονται στην διάταξη II της Απόφασης 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, επειδή με βάση το σκεπτικό αυτό δεν εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Ωστόσο, για το ζήτημα αυτό θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ορισμοί του άρθρου 2 ν. 4706/2020, όπου ορίζεται ότι ο όρος "πρόσωπο", αναφέρεται σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Όταν η απόφαση αναφέρει "εποπτευόμενα" πρόσωπα, εννοεί τα πρόσωπα που εποπτεύονται από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για τους σκοπούς εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4706/2020 (αρ. 1-23 ν. 4706/2020). Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι η διάταξη αυτή καταλαμβάνει επί της αρχής και τους Ορκωτούς Λογιστές, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους δυνάμει του άρθρου 21 ν. 4706/2020. Επιπλέον, δεν ευσταθεί η αναφορά ότι οι ορκωτοί λογιστές δεν περιλαμβάνονται στην διάταξη II της Απόφασης 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

9. Σχόλια ως προς το άρθρο 22 ν. 4706/2020 περί αντληθέντων κεφαλαίων

Κάποιοι φορείς διατύπωσαν την άποψη ότι χρειάζεται αναμόρφωση συγκεκριμένων διατάξεων του ν. 4706/2020 (συγκεκριμένα του άρθρου 22 παρ. 3 και 4 του Ν.4706/2020), οι οποίες έρχονται σε αντίθεση με τις γενικές διατάξεις περί Ανωνύμων Εταιρειών. Καταρχήν, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι οι διατάξεις του ν. 4706/2020 είναι ως προς το ζήτημα αυτό νεότερες και ειδικότερες των διατάξεων του ν. 4548/2018. Επιπλέον, υπάρχει δικαιολογητική βάση για την αυστηρότερη αυτή ρύθμιση, που συνδέεται με την προστασία των επενδυτών και τη διαφάνεια σε σχέση με μεταβολές στη χρήση κεφαλαίων που αντλήθηκαν μέσω δημόσιας προσφοράς.

Παράλληλα, υποβλήθηκε πρόταση νομοτεχνικής φύσης, που αφορά στην κατάργηση του άρθρου 22 παρ. 4 ν. 4706/2020, τουλάχιστον κατά την έκταση που, βάσει αυτής, απαιτείται έγκριση της γενικής συνέλευσης που συγκαλείται για τον σκοπό αυτόν με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία, για την άνω του 20% αλλαγή χρήσης κεφαλαίων αντληθέντων από την έκδοση ομολογιακού δανείου με δημόσια προσφορά. Με δημόσια προσφορά εκδίδονται κοινά ομολογιακά δάνεια, τα οποία, με βάση το άρθρο 59. παρ. 2 του Ν. 4548/2018, αποφασίζονται από το Δ.Σ. (εκτός εάν το καταστατικό της εκδότριας περιέχει αντίθετη ρύθμιση) και δεν απαιτείται έγκριση της Γ.Σ. των μετόχων για την έγκριση των όρων τους (μεταξύ των οποίων, και η αρχική χρήση των αντληθέντων κεφαλαίων). Να σημειωθεί ότι η διάταξη (αρ. 22 παρ. 4 ν. 4706/2020) αναφέρει: *«Τα παραπάνω ισχύουν και για τις περιπτώσεις έκδοσης ομολογιακού δανείου με δημόσια προσφορά και δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου.»* Επομένως, με βάση την ως άνω άποψη θεωρείται ότι ο νόμος δεν προβλέπει την αναλογική εφαρμογή (με βάση την οποία θα μπορούσε κανείς να ερμηνεύσει ότι απαιτείται η με αυξημένη πλειοψηφία και απαρτία έγκριση της συνέλευσης των ομολογιούχων και όχι των μετόχων). Επιπλέον υποστηρίζεται ότι μια τέτοια ερμηνεία, σε κάθε περίπτωση και πάλι οδηγεί σε άτοπο, δεδομένου ότι: (α) Στις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ του 5ου τμήματος του Ν. 4548/2018 όπου ρυθμίζονται τα ομολογιακά δάνεια, δεν προβλέπεται συγκεκριμένη «αυξημένη πλειοψηφία και απαρτία» της συνέλευσης των ομολογιούχων, και (β) η αλλαγή χρήσης κεφαλαίων αντληθέντων από την έκδοση ομολογιακού δανείου απαιτεί σε κάθε περίπτωση την σχετική έγκριση της συνέλευσης των ομολογιούχων (με την απαρτία και πλειοψηφία που προβλέπεται στους όρους του σχετικού προγράμματος ομολογιακού δανείου), καθώς συνιστά

τροποποίηση των όρων του ομολογιακού δανείου. Με βάση τα παραπάνω, καθίσταται προφανές ότι το να απαιτείται η απόφαση ΓΣ μετόχων της εκδότριας εταιρείας, επιπλέον της σχετικής απόφασης της συνέλευσης ομολογιούχων, δεν ενδείκνυται. Τα σχόλια αυτά δέον είναι να εξετασθούν και θα αξιολογηθούν περαιτέρω, στο πλαίσιο ενδεχόμενης τροποποίησης του νόμου.

Παράλληλα, ένας φορέας υπέβαλε πρόταση για την τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 60 του Ν. 4548/2018 η οποία αναγράφει: *«Με την επιφύλαξη των διατάξεων του Πτωχευτικού Κώδικα, δεν επιτρέπεται η τροποποίηση του δανείου με όρους που είναι δυσμενέστεροι για τους ομολογιούχους των αρχικών, εκτός αν η συνέλευση των ομολογιούχων έχει δώσει την έγκρισή της με την πλειοψηφία που προβλέπεται στους όρους του δανείου, και η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη των δύο τρίτων (2/3) του συνόλου της ονομαστικής αξίας των ομολογιών, οι κάτοχοι των οποίων έχουν δικαίωμα ψήφου.»*. Στην ελληνική αγορά τα εισηγμένα ομόλογα καλύπτονται κυρίως από ιδιώτες επενδυτές και έχουν μεγάλη διασπορά οπότε δεν δημιουργείται ικανή συμμετοχή στην συνελεύσεις για να χορηγηθεί η παραπάνω έγκριση. Επομένως, ο εν λόγω φορέας θεωρεί πως δεν πρέπει, τουλάχιστον στα εισηγμένα ομόλογα, να εφαρμόζεται η διάταξη αυτή και θα πρέπει αυτά να εξαιρεθούν ρητά από το πεδίο εφαρμογής της. Η προτεινόμενη τροποποίηση θα εξετασθεί, ωστόσο, η εν λόγω διάταξη είναι διάταξη του εταιρικού νόμου.

10. Σχόλια ως προς το άρθρο 23 ν. 4706/2020

Ορισμένοι φορείς τάσσονται υπέρ της κατάργησης του άρθρου 23 ν. 4706/2020 λόγω ασάφειας και αντίθεσης νομολογίας των ελληνικών δικαστηρίων. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει υποστηρίξει ως προς το άρθρο 23 και κατά το παρελθόν ότι η διάταξη του άρθρου 23 δεν πρέπει να καταργηθεί. Πρόκειται για μία διάταξη που στόχο έχει να διασφαλίσει ότι μεταβιβάσεις σημαντικών περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας σε σύντομο χρονικό διάστημα θα αποφασίζονται με αυξημένη απαρτία και πλειοψηφία από τη ΓΣ. Για το λόγο αυτό θέτει συγκεκριμένα ποσοτικά κριτήρια. Η διάταξη σκοπό έχει να καταλάβει όλες τις μεταβιβάσεις σε χρονικό διάστημα δύο ετών, εφόσον αθροιστικά αφορούν ποσοστό άνω του 51% του συνόλου των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς είχε προτείνει να γίνει επεξήγηση στην αιτιολογική έκθεση της έννοιας της «διάθεσης» και τι περιλαμβάνει (π.χ πώληση, απόσχιση κλπ) αλλά και να προσδιορίζεται ο τρόπος υπολογισμού της αξίας των περιουσιακών στοιχείων στην αιτιολογική έκθεση.

11. Σχόλια ως προς τη διαδικασία ελέγχου και την επιβολή κυρώσεων (άρθρο 24 ν. 4706/2020)

Σύμφωνα με επιμέρους σχόλια των φορέων, η επιβολή κυρώσεων κατά το άρθρο 24 ν. 4706/2020 θα πρέπει να περιορισθεί στο νομικό πρόσωπο του υπόχρεου και όχι στα φυσικά πρόσωπα των διοικούντων ή, εναλλακτικά, να προσδιορισθούν επακριβώς τα φυσικά πρόσωπα. Ωστόσο, ο νόμος είναι σαφής ότι οι παραβάσεις των διατάξεων του καταλογίζονται κατά περίπτωση τόσο στο νομικό πρόσωπο όσο και στα τυχόν εμπλεκόμενα φυσικά πρόσωπα, με βάση την αρχή της συλλογικής ευθύνης του Διοικητικού Συμβουλίου αλλά και της ατομικής ευθύνης των μελών του. Ειδικότερα, πέρα από το νομικό πρόσωπο τη εταιρείας, το Δ.Σ. της ως συλλογικό όργανο και έκαστο εκ των μελών του ξεχωριστά, είναι υπεύθυνοι και υπόχρεοι για τη συμμόρφωση της Εταιρείας με τις συγκεκριμένες ειδικότερες διατάξεις του ν. 4706/2020. Σημειώνεται, δε, ότι ο προϊσχύσας ν. 3016/2002 περί εταιρικής διακυβέρνησης, στο άρθρο 10 αυτού, προέβλεπε την επιβολή κυρώσεων μόνο σε φυσικά πρόσωπα για παραβάσεις των σχετικών

διατάξεων. Ως προς το σχόλιο που υποβλήθηκε, σύμφωνα με το οποίο θα πρέπει εναλλακτικά να προσδιορισθούν συγκεκριμένα τα φυσικά πρόσωπα, στα οποία μπορούν να επιβληθούν κυρώσεις ή χωρίς ενδεικτική απαρίθμηση, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι αυτά προσδιορίζονται σε κάθε περίπτωση επαρκώς στην Απόφαση 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς σε συνδυασμό με τις επιμέρους διατάξεις των άρθρων 1-24 ν. 4706/2020 και του άρθρου 44 του ν. 4449/2017.

Ένα σχόλιο που υποβλήθηκε στο πλαίσιο της διαβούλευσης αφορά στις επιβαλλόμενες με βάση το άρθρο 24 ν. 4706/2020 κυρώσεις. Σύμφωνα με το σχόλιο αυτό, το άρθρο 24 παράγραφος 4 του νόμου 4706/2020 προβλέπει εξειδίκευση του συστήματος προσδιορισμού των κυρώσεων και όχι την εξειδίκευση του συστήματος προσδιορισμού των «κυρώσεων αυτών», δηλαδή μόνο της «επίπληξης» και του «προστίμου», και έτσι δεν αποκλείει την πρόβλεψη και άλλων κυρώσεων από την ΕΚ και μάλιστα υπέρ του διοικουμένου. Ωστόσο, μία τέτοια ερμηνεία θα αντέβαινε στο άρθρο 24 παρ. 1 ν. 4706/2020 με βάση τη γραμματική ερμηνεία της ως άνω διάταξης και, ως εκ τούτου, η πρόβλεψη και άλλων κυρώσεων, πέραν των προβλεπόμενων και κατονομαζόμενων ρητά στην ως άνω διάταξη θα ήταν εκτός νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Έτερο σχόλιο αφορά στους παράγοντες της διάταξης IV 4.2 της Απόφασης 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς για τον προσδιορισμό της υπαιτιότητας. Σύμφωνα με το σχόλιο αυτό, θα έπρεπε για τον προσδιορισμό της υπαιτιότητας να λαμβάνονται υπόψη υποκειμενικά κριτήρια (όπως ο ψυχικός δεσμός του προσώπου με την αποδιδόμενη παράβαση) και όχι αντικειμενικά. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς έχει υιοθετήσει την άποψη ότι η υπαιτιότητα που προβλέπεται με βάση το ν. 4706/2020 και την απόφαση 1Α/890/18.9.2020 δεν έχει την έννοια της υπαιτιότητας του ποινικού δικαίου ή του ιδιωτικού δικαίου, επομένως δεν σχετίζεται με την ύπαρξη δόλου ή αμέλειας. Αντιθέτως, η υπαιτιότητα για τους σκοπούς του ν. 4706/2020 λογίζεται ως ο βαθμός ευθύνης και αποτελεί παράγοντα επιμέτρησης.

Περαιτέρω, σύμφωνα με την άποψη ενός φορέα, στην διάταξη 4.2 «Υπαιτιότητα φυσικού προσώπου» της απόφασης 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς γίνεται αναφορά σε «κατάχρηση εξουσίας της θέσης την οποία κατέχουν οι Παραβάτες», η οποία δημιουργεί σύγχυση με την αναφορά σε «παράβαση των εφαρμοζόμενων πολιτικών και κωδίκων» σε αμέσως επόμενο σημείο της ίδιας ως άνω απόφασης. Παράλληλα, προτείνεται τα παραπάνω περί υπαιτιότητας να συμπτυχθούν στην έννοια της υπέρβασης των καθηκόντων που περιλαμβάνει και την παράβαση των εταιρικών πολιτικών και διαδικασιών. Ωστόσο, θέση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς είναι ότι τα παραπάνω απαριθμούνται σε ενδεικτική και όχι αποκλειστική βάση και εξειδικεύουν πληρέστερα υπό την υφιστάμενη μορφή τους τις επιμέρους πτυχές της υπαιτιότητας ενός φυσικού προσώπου, υπό την έννοια του βαθμού ευθύνης του για τη διάπραξη μίας παράβασης.

Πέραν των ως άνω, σημειώθηκε ότι απαιτείται αναλυτική περιγραφή των βημάτων του ελέγχου και της διαδικασίας επιβολής κυρώσεων, ώστε να υπάρχει διαφάνεια, ωστόσο η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι τα βήματα ελέγχου, οι σχετικές διαδικασίες και η επιμέτρηση των κυρώσεων έχουν αναλυτικά περιγραφεί στην απόφαση 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

Ειδικότερα δε, ως προς τις κυρώσεις, διατυπώθηκε η θέση ότι οι προβλεπόμενες από τις διατάξεις του ν. 4706/2020 κυρώσεις, είναι υψηλές και μη αναλογικές. Ωστόσο, η αρχή της αναλογικότητας, όπως

έχει ήδη ανωτέρω σημειωθεί, λαμβάνεται υπόψη κατά το στάδιο της επιμέτρησης των κυρώσεων, όπως ρητά ορίζει η απόφαση 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς.

12. Σχόλια ως προς τη θέσπιση αναλυτικής προληπτικής διαδικασίας επανόρθωσης από τον Παραβάτη

Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι θα πρέπει να υπάρχει σαφής και αναλυτική προληπτική διαδικασία επανόρθωσης από την πλευρά του Παραβάτη για παραβάσεις χαμηλής σημαντικότητας ή χαμηλού βαθμού υπαιτιότητας.

Η λήψη μέτρων από τον παραβάτη για την άρση της παράβασης στο μέλλον προβλέπεται ήδη ως παράγοντας επιμέτρησης τόσο από το άρθρο 24 παρ. 2 του ν. 4706/2020 όσο και από την απόφαση 1Α/890/18.9.2020 του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Ως λήψη μέτρων νοούνται τα μέτρα τα οποία τα Πρόσωπα έχουν λάβει για την παύση της Παράβασης ή την άρση της Παράβασης στο μέλλον, παρέχοντας παράλληλα τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία. Επιπρόσθετα εξετάζεται η πρόθεση επανόρθωσης της παράβασης ή παράλειψής της στο μέλλον και λαμβάνεται υπόψη η αποδεικνυόμενη από τον Παραβάτη τυχόν αποζημίωση επενδυτών ή μετόχων μειοψηφίας. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 78 παρ. 1 περ. ε του ν. 1969/1991, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 3 του νόμου 4916/2022, « 1. Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς έχει τις κατωθι αρμοδιότητες: (...) ε. Επιβάλλει τις προβλεπόμενες στο νόμο και το ενωσιακό δίκαιο κυρώσεις και πειθαρχικές ποινές. Μπορεί, επίσης, να απευθύνει συστάσεις στα εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα, ενώ δύναται να μην επιβάλλει κυρώσεις για παραβάσεις τυπικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα, αν διαπιστώνει ότι το υπόχρεο πρόσωπο έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα συμμόρφωσης, ώστε να άρει την παράβαση. Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζεται κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή του δευτέρου εδαφίου».

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με την άποψη ενός φορέα, θα πρέπει να ενσωματωθεί στο άρθρο 24 του ν. 4706/2020 η σχετική πρόβλεψη του ν. 4916/2022, με την οποία θεσπίστηκε η δυνατότητα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς να απευθύνει συστάσεις στα εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα για παραβάσεις τυπικού ή διαδικαστικού χαρακτήρα, αν διαπιστωθεί ότι το υπόχρεο νομικό πρόσωπο έχει λάβει τα κατάλληλα μέτρα συμμόρφωσης.

Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν, θεωρούμε ότι παρέλκει η τροποποίηση του ν. 4706/2020 προς αυτή την κατεύθυνση.

13. Σχόλια ως προς την ασάφεια εννοιών και την εκπλήρωση υποχρεώσεων

Τα σχόλια που υποβλήθηκαν ως προς την ασάφεια επιμέρους εννοιών του νόμου καθώς και την εκπλήρωση ορισμένων υποχρεώσεων αλλά και την ανάγκη να θεσπισθεί δυνατότητα εξειδίκευσης από την επιχείρηση θα ληφθούν υπόψη, καθώς διεξάγεται μία τέτοια αξιολόγηση προς το σκοπό ανάγκης αποσαφήνισης επιμέρους εννοιών στο νόμο. Τέτοιες έννοιες που χρήζουν, σύμφωνα με τα σχόλια των φορέων, αποσαφήνισης είναι για παράδειγμα η έννοια «κύριο διευθυντικό στέλεχος», «σημαντική θυγατρική», καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 1 παρ. 1 που αναφέρεται σε «σε ανώνυμες εταιρείες» και του άρθρου 1 παρ. 3 περ. α του ν. 4706/2020, ως προς την αναφορά «εκτός αν προβλέπεται διαφορετικά στο καταστατικό τους».

Σύμφωνα με άλλη άποψη, για τις έννοιες «διευθυντικό στέλεχος» (άρ. 9, άρ. 11, άρ. 14, άρ. 18), «κύριο διευθυντικό στέλεχος» (άρ. 18 παρ. 3), «ανώτατο διευθυντικό στέλεχος» (άρ. 9 & άρ. 18 παρ. 3), πρόσωπα που ασκούν διευθυντικά καθήκοντα» (άρ. 14 παρ. 3), «σημαντική θυγατρική» (άρ. 14), «σημαντικός προμηθευτής» (άρ. 9), «σημαντικός πελάτης» (άρ. 9), «σημαντική αμοιβή ή παροχή» (άρ. 9) και «επιχειρηματική σχέση» (άρ. 9) προτείνεται να οριστεί ότι η εξειδίκευση και αποσαφήνιση τους θα γίνεται στον Κανονισμό Λειτουργίας κάθε εταιρείας.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι, για την έννοια για της σημαντικότητας λαμβάνεται υπόψη ο ορισμός της σημαντικής θυγατρικής (άρθρο 2 περ. 16 του ν. 4706/2020) και η έννοια κύρια διευθυντικά στελέχη αντιμετωπίζεται με τον ορισμό κύριο διοικητικού στελέχους (άρθρο 2 περ. 13 του ν. 4706/2020). Εξάλλου, ήδη με τα Q&As που έχει εκδώσει η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (βλ. Q&A 428/21.2.2022) και τις επιστολές που έχει αποστείλει προς τις εποπτευόμενες εταιρείες, θεωρούμε ότι αυτό επιτυγχάνεται σε σημαντικό βαθμό. Εξάλλου, εφόσον τηρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις του νόμου, υφίσταται ήδη περαιτέρω δυνατότητα εξειδίκευσης από την επιχείρηση σε κάποια επιμέρους θέματα.

Άλλο σχόλιο αφορά στην ανάγκη αποσαφήνισης της δυνατότητας των επιχειρήσεων να προσδιορίζουν τον τρόπο εκπλήρωσης επιμέρους υποχρεώσεών τους στον Κανονισμό Λειτουργίας τους ή σε άλλο εταιρικό έγγραφο (π.χ. σχετική Διαδικασία, Κανονισμό ΔΣ αν υφίσταται, κλπ., ενδεικτικά άρθρα 16, 7 και 6 ν. 4706/2020). Ωστόσο, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν θεωρεί ότι υφίσταται ανάγκη νομοθετικής πρόβλεψης για αυτά τα ζητήματα, καθώς τα εν λόγω ζητήματα άπτονται του τρόπου οργάνωσης και της λειτουργίας της εταιρείας και θα τα προσδιορίζει η ίδια η εκάστοτε εταιρεία. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν υπεισέρχεται στον τρόπο λειτουργίας των εταιρειών. Ως εκ τούτου, μία τέτοια νομοθετική πρόβλεψη θα μπορούσε να συνιστά υπερρύθμιση (“over-regulation”), το οποίο η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι πρέπει να αποφευχθεί.

14. Σχόλια ως προς την απουσία πρόβλεψης συστηματικής επικοινωνίας με Ε.Κ.

Έχουν διατυπωθεί σχόλια από επιμέρους φορείς ως προς την απουσία πρόβλεψης συστηματικής επικοινωνίας των εποπτευομένων με την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και την ανάγκη θεσμοθέτησης τέτοιας συστηματικής επικοινωνίας για τη δυνατότητα διόρθωσης παραλείψεων και την αποφυγή επιβολής κυρώσεων. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επισημαίνει ότι, στο πλαίσιο άσκησης προληπτικής εποπτείας αλλά και όταν ζητούνται διευκρινίσεις από εποπτευόμενους και άλλους φορείς, υφίσταται διαρκής και άμεση επικοινωνία της Ε.Κ. με τους εποπτευομένους, με κάθε πρόσφορο μέσο (τηλεφωνικές επικοινωνίες, δια ζώσης συναντήσεις, διοργάνωση conference calls κλπ.) και συνεπώς δεν απαιτείται κάποια περαιτέρω διευκρίνιση.

Εξάλλου, ήδη δημοσιοποιήθηκαν λεπτομερείς κατευθυντήριες οδηγίες, επισημάνσεις, διευκρινίσεις και συστάσεις μέσω Επιστολών της προς τις εποπτευόμενες εταιρείες και αναλυτικά Q&As (Ερωτήσεις-Απαντήσεις), τα οποία μπορούν να αποβούν ιδιαίτερα διαφωτιστικά για τις υπόχρεες εταιρείες ως προς επιμέρους πτυχές και ζητήματα που άπτονται της συμμόρφωσης με το ν. 4706/2020 και το άρθρο 44 του ν. 4449/2017.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 – ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ 1-24 ΤΟΥ Ν. 4706/2020 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, ως η αρμόδια αρχή για την εποπτεία, τη διενέργεια ελέγχων για την τήρηση των διατάξεων των άρθρων 1-23 του ν. 4706/2020 και την επιβολή κυρώσεων δυνάμει του άρθρου 24 του ν. 4706/2020 σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των σχολίων που υποβλήθηκαν από τους φορείς της αγοράς αλλά και την εμπειρία από τη εφαρμογή των ως άνω διατάξεων κατά τα δύο πρώτα έτη από την θέση τους σε ισχύ, ήτοι από 17.7.2021, σημειώνονται τα ακόλουθα που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε μελλοντική τροποποίηση της σχετικής νομοθεσίας:

Ως προς το άρθρο 1 και το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι τα σχετικά με τη ρυθμιστική εμπέλευση των διατάξεων των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 είναι αρκούντως σαφή.

Ειδικότερα ως προς τις αλλοδαπές εταιρείες που εισάγουν ή έχουν εισαγάγει κινητές αξίες στους σε ρυθμιζόμενη αγορά, σημειώνονται τα εξής:

Η διατύπωση του νόμου, που αναφέρεται σε «ανώνυμες εταιρείες», χωρίς αναφορά σε άλλες, αντίστοιχες των ανωνύμων εταιρικές μορφές με έδρα στην αλλοδαπή, σε συνδυασμό με την αναφορά στη συμπληρωματική ισχύ του εταιρικού νόμου 4548/2018, είναι σαφής και δεν χρήζει ερμηνείας. Άλλωστε, συνάδει με τη νομική φύση των σχετικών διατάξεων ως «εταιρικού» δικαίου (γι' αυτό και η σύνδεση με τον ν. 4548/2018), που επιβάλλουν την εφαρμογή του δικαίου της έδρας.

Η θεώρηση αυτή είναι γενικά αποδεκτή και προκύπτει από τα σχετικά νομοθετικά κείμενα του ενωσιακού δικαίου, όπως η Οδηγία (ΕΕ) 2017/828 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2017, για την τροποποίηση της οδηγίας 2007/36/ΕΚ όσον αφορά την ενθάρρυνση της μακροπρόθεσμης ενεργού συμμετοχής των μετόχων (SRD II), η οποία στο Άρθρο 1 ορίζει ότι «*Το κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για τη ρύθμιση των θεμάτων που εμπίπτουν στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας είναι το κράτος μέλος στο οποίο έχει την καταστατική έδρα της η εταιρεία, και τυχόν αναφορές στο “εφαρμοστέο δίκαιο” νοούνται ως αναφορές στο δίκαιο του εν λόγω κράτους μέλους*», αντικαθιστώντας τη σχετική διάταξη της οδηγίας 2007/36/ΕΚ και η οποία (ενν. η SRD II) ενσωματώθηκε στην εθνική έννομη τάξη με τα άρθρα 25-35 του ν. 4706/2020. Μάλιστα, επιβεβαιώνεται και από τις πρόσφατα αναθεωρημένες Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης του ΟΟΣΑ (G20/OECD 2023), Κεφάλαιο III ΣΤ (III F), όπου γίνεται αναφορά σε εταιρείες οι οποίες είναι εισηγμένες σε αγορά χώρας άλλης από αυτήν της έδρας τους. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη, στις περιπτώσεις αυτές η εταιρεία θα πρέπει να γνωστοποιεί τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης που ισχύουν σύμφωνα με το δίκαιο της έδρας της, επισημαίνοντας τις βασικές διαφορές σε σχέση με τους κανόνες της χώρας εισαγωγής και όχι να συμμορφώνεται με τους τελευταίους, ήτοι, αναγνωρίζεται (δεν αμφισβητείται) η ισχύς των κανόνων της έδρας.

Επιχειρήματα φορέων που αντλούνται από την αιτιολογική έκθεση της προϊσχύσασας όμοιας διάταξης του ν. 3016/2002, δεν μπορούν να γίνουν δεκτά, αφενός διότι από την αιτιολογική αυτή έκθεση, εμμέσως και ατελώς «συνάγεται» η εφαρμογή του προηγούμενου νόμου και σε αλλοδαπές εταιρείες, αφετέρου δε, η αιτιολογική έκθεση του ν. 4706/2020 διαφοροποιείται πλήρως από την προηγούμενη, κατά τρόπο που δεν καταλείπει αμφιβολία ως προς το ότι το πεδίο εφαρμογής του καταλαμβάνει μόνο ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες. Η οικειοθελής υιοθέτηση των διατάξεων του νόμου δεν έχει προβλεφθεί ρητώς σε αυτόν, παρά μόνο για τις εταιρείες που διαπραγματεύονται σε Πολυμερή Μηχανισμό Διαπραγμάτευσης, αλλά δεν μπορεί να αποκλειστεί, εφόσον υπάρχει βούληση της αλλοδαπής εταιρείας, με ενσωμάτωση των διατάξεων του νόμου στο καταστατικό της.

Ως προς δε τις ημεδαπές εταιρείες που υπάγονται σε ειδικό καθεστώς, σημειώνεται ότι, οι διατάξεις του ν. 4706/2020 εφαρμόζονται συμπληρωματικά στην εφαρμοστέα σε αυτές ειδική νομοθεσία, με ρητή πρόβλεψη επιφύλαξης υπέρ των ειδικότερων διατάξεων που αφορούν την εταιρική διακυβέρνηση. Ως ειδικότερη διάταξη θεωρείται κάθε ρύθμιση που περιέχεται σε Κανονισμό ή Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή εθνική διάταξη νόμου ή κατ' εξουσιοδότηση αυτού κανονιστικής πράξης (όπως π.χ. της Τράπεζας της Ελλάδος ή της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς). Κατευθυντήριες γραμμές (Guidelines) που εκδίδονται από τις Ευρωπαϊκές Αρχές Εποπτείας δεν αποτελούν κανόνες δικαίου με την τυπική έννοια και δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, καθώς η μη συμμόρφωση δεν συνεπάγεται νομικές συνέπειες.

Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς δεν έχει λάβει πρόταση τροποποίησης του άρθρου 1. Ενδεχόμενη τροποποίηση του άρθρου αυτού, θα στόχευε σε γενική αναδιατύπωσή του και δεν θα περιοριζόταν στις αλλοδαπές εταιρείες.

Ως προς το άρθρο 2 για τους ορισμούς, καταρχήν η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι έχουν παρασχεθεί επαρκείς σχετικές διευκρινίσεις για την αποσαφήνιση επιμέρους όρων μέσω των Q&As που έχουν εκδοθεί από την έναρξη ισχύος του νέου νόμου και εφεξής. Για παράδειγμα, όροι όπως «κύριο διοικητικό στέλεχος» έχουν αποσαφηνιστεί στο υπ' αριθμ. πρωτ. 428/21.02.2022 έγγραφο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς με τίτλο «Ερωτήματα και απαντήσεις αναφορικά με τις διατάξεις των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020 για την εταιρική διακυβέρνηση».

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι το εν λόγω άρθρο δεν χρήζει καταρχήν τροποποίησης, με εξαίρεση το ζήτημα του όρου «κύριο διοικητικό στέλεχος» στο σημείο 13 του άρθρου 2 του ν. 4706/2020. Ειδικότερα προτείνεται να προστεθεί νέο εδάφιο στο σημείο 13 του άρθρου 2, ώστε να διευκρινισθεί ότι όπου στο νόμο χρησιμοποιείται ο όρος «διευθυντικό στέλεχος» ή «κύριο διευθυντικό στέλεχος» ή «ανώτατο διευθυντικό στέλεχος» θα νοείται «κύριο διοικητικό στέλεχος», για το οποίο παρέχεται σχετικός ορισμός στο ως άνω άρθρο. Ο παραπάνω όρος «κύριο διοικητικό στέλεχος» δεν απαντάται σε κανένα σημείο των διατάξεων των άρθρων 1-24 του ν. 4706/2020, παρά το γεγονός ότι ο σχετικός ορισμός της έννοιας του «κύριου διοικητικού στελέχους» προβλέπεται στο άρθρο 2 του ν. 4706/2020. Αντιθέτως, στο νόμο συναντάμε τους όρους «διευθυντικό στέλεχος», «κύριο διευθυντικό στέλεχος» και «ανώτατο διευθυντικό στέλεχος» που δεν ορίζονται στους Ορισμούς του άρθρου 2.

Για λόγους αποσαφήνισης και απλούστευσης, όπου στο κείμενο του νόμου και συγκεκριμένα: αρθ. 9 παρ. 2 περ γβ), αρθ. 11 περ. β, αρθ. 14 παρ. 3 περ. ια, αρθ. 18 παρ.1 περ. β και παρ.3, υπάρχουν αναφορές για διευθυντικό στέλεχος ή διευθυντικά καθήκοντα, θα νοείται το κύριο διοικητικό στέλεχος, κάτι το οποίο ήδη έχει διευκρινισθεί στα Q&As που έχει εκδώσει η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Ο ορισμός «διευθυντικά καθήκοντα» που αναφέρεται στο άρθρ, 14 παρ.3 περ. δ πρέπει να παραμείνει ως έχει, για τους σκοπούς της διάταξης.

Ως προς το άρθρο 3 για την πολιτική καταλληλότητας του Διοικητικού Συμβουλίου, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς επισημαίνει ότι το ποσοστό του υποεκπροσωπούμενου φύλου ενδέχεται να τροποποιηθεί, προκειμένου να επέλθει εναρμόνιση δυνάμει της Οδηγίας (ΕΕ) 2022/2381 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις διευθυντικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών και σχετικά μέτρα. Περαιτέρω, σε περίπτωση κλάσματος προτείνεται η πρόβλεψη στρογγυλοποίησης στο επόμενο ακέραιο, αντί του προηγούμενου ακεραίου, όπως ισχύει σήμερα. Σημειώνεται ότι, έως τις 30 Ιουνίου 2026, με βάση την Οδηγία (ΕΕ) 2022/2381 σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις διοικητικού συμβουλίου των εισηγμένων εταιρειών, τα ποσοστά συμμετοχής του υποεκπροσωπούμενου φύλου αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά για τις εισηγμένες εταιρείες σε εναρμόνιση με την εν λόγω Οδηγία.

Ως προς το άρθρο 5 θα μπορούσε να συμπληρωθεί η παράγραφος 4, προκειμένου στα πρακτικά που υποβάλλονται, να προστεθούν και αυτά που αφορούν σε αλλαγές στις ιδιότητες των μελών και γενικότερα στη σύνθεση του ΔΣ. Επίσης, θεσπίζεται υποχρέωση οι εταιρείες να αναρτούν αμελλητί ανακοίνωση στον ιστότοπο της ρυθμιζόμενης αγοράς αναφορικά με τα ανωτέρω θέματα, για την άμεση πληροφόρηση του επενδυτικού κοινού.

Ως προς το άρθρο 6 σχετικά με τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, προτείνεται να συμπληρωθεί ο ορισμός των εκτελεστικών μελών με αναφορά ότι *«τα εκτελεστικά μέλη ασχολούνται με τα καθημερινά θέματα διοίκησης της εταιρείας, ενώ τα μη εκτελεστικά είναι επιφορτισμένα με την εποπτεία όλων των εταιρικών ζητημάτων»*. Ο ορισμός αυτός διευκρινίζει καλύτερα το ρόλο των εκτελεστικών μελών, σε σχέση με το άρθρο 6 του ν. 4706/2020, όπως ισχύει σήμερα, το οποίο αναφέρεται στην εφαρμογή της στρατηγικής της εταιρείας και ειδικότερα προβλέπει ότι *«Τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, ιδίως: α) είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή της στρατηγικής που καθορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο και β) διαβουλεύονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα με τα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με την καταλληλότητα της εφαρμοζόμενης στρατηγικής.»*, ενώ το άρθρο 2 στοιχείο 5 προβλέπει τον ορισμό των εκτελεστικών μελών, ορίζοντας ότι εκτελεστικά είναι τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Εταιρείας, που έχουν εκτελεστικές αρμοδιότητες όσον αφορά τη διαχείριση της Εταιρείας, στο πλαίσιο των καθηκόντων που τους ανατίθενται.

Παράλληλα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προτείνει να προβλεφθεί ρητά στο νόμο ότι τα εκτελεστικά μέλη των εταιρειών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 1-23 του ν. 4706/2020 θα πρέπει να είναι τουλάχιστον δύο (2), κατά τα πρότυπα της αντίστοιχης πρόβλεψης

της Τράπεζας της Ελλάδος για τα εισηγμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Δικαιοπολιτικός λόγος της προτεινόμενης τροποποίησης είναι η αποφυγή περιπτώσεων Διοικητικών Συμβουλίων εισηγμένων εταιρειών που αποτελούνται από μόνο ένα εκτελεστικό μέλος.

Στην περίπτωση αυτή πρέπει στην παράγραφο 2 του άρθρου 8 να προστεθεί δεύτερο εδάφιο, ως εξής:

«Ο πρόεδρος διοικητικού συμβουλίου που έχει την ιδιότητα του εκτελεστικού μέλους δεν αναπληρώνεται στα εκτελεστικά του καθήκοντα από Αντιπρόεδρο με την ιδιότητα του μη εκτελεστικού μέλους.»

Ως προς το Άρθρο 9 για τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι το άρθρο χρήζει νομοτεχνικών βελτιώσεων αλλά και ουσιαστικής αναθεώρησης σε συγκεκριμένα ζητήματα, όπως για παράδειγμα το ζήτημα της αντικατάστασης ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους σε περίπτωση παραίτησης ή θανάτου ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο απώλειας της ιδιότητας ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους, το ζήτημα της χρονικής εμβέλειας των επιμέρους περιπτώσεων των κωλυμάτων της δεύτερης παραγράφου, το ζήτημα της ευθυγράμμισης των προβλεπόμενων κωλυμάτων ως προς την έννοια της επιχειρηματικής σχέσης της περίπτωσης (βγ) της περ. β) και της σχέσης έργου ή υπηρεσιών της περίπτωση (γβ) της περ. γ) της παρ. 2 του άρθρου 9 του ν. 4706/2020 καθώς και του συνακόλουθου κριτήριου της σημαντικότητας των εν λόγω σχέσεων και υπηρεσιών, το ζήτημα της συνδυαστικής εφαρμογής των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 9, καθώς και το ζήτημα της συμπερίληψης της ετήσιας δήλωσης ανεξαρτησίας στη Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Ως προς το Άρθρο 13 για τις οργανωτικές ρυθμίσεις, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί ότι θα ήταν δέον να περιληφθεί ρητή αναφορά και στη διαχείριση κινδύνων, ως την τρίτη παράμετρο του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Ως προς το Άρθρο 14 για τον κανονισμό λειτουργίας, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προτείνει να περιληφθούν στην παρ. 3ιβ σχετικά με τη βιώσιμη ανάπτυξη προβλέψεις με βάση τις αρχές του ΟΟΣΑ α) σχετικά με τη διπλή σημαντικότητα/ουσιαστικότητα (“double materiality”), ήτοι αφενός ως προς τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που δύνανται να επηρεάσουν τη λειτουργία μίας εταιρείας και αφετέρου ως προς την επίδραση που έχει η λειτουργία της εταιρείας στους ανθρώπους και το περιβάλλον και β) σχετικά με τις αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου ως προς τη βιωσιμότητα (“risks and opportunities”). Παράλληλα, προτείνεται να προστεθεί διάταξη ως προς το ρόλο της Επιτροπής Βιώσιμης Ανάπτυξης (“Sustainability Committee”) σχετικά με τη γνώση των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου για ζητήματα βιωσιμότητας.

Επίσης, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προτείνει να περιληφθεί στην παρ. 3ιβ και το σύστημα εσωτερικής και εξωτερικής αναφοράς παραβιάσεων ενωσιακού δικαίου, η οργάνωση της διαδικασίας υποβολής, παραλαβής και παρακολούθησης των αναφορών και οι πολιτικές και διαδικασίες προστασίας των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του ενωσιακού δικαίου (whistle blowing), σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού

Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2019 (L 305), όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με τον Ν. 4990/2022 (ΦΕΚ Α' 210/11.11.2022).»

Ως προς το Άρθρο 16 για τις αρμοδιότητες της μονάδας εσωτερικού ελέγχου η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί σκόπιμο η παρ. 1 περ. α να ορίζει ότι η μονάδα εσωτερικού ελέγχου, μεταξύ άλλων, παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί, τις λειτουργίες της εταιρείας και των σημαντικών μη εισηγμένων θυγατρικών της ως προς τα προβλεπόμενα στα σημεία αα) έως αδ).

Η διατύπωση αυτή του άρθρου 16 παρ. 1 περ. α του ν. 4706/2020 προτείνεται για λόγους σαφήνειας και εναρμόνισης με την παρ. 1 του άρθρου 14, σύμφωνα με την οποία *«1.Η Εταιρεία διαθέτει επικαιροποιημένο κανονισμό λειτουργίας και μεριμνά για την κατάρτιση κανονισμού λειτουργίας των σημαντικών θυγατρικών της»*. Στόχος της διάταξης είναι να εξασφαλισθεί η παρακολούθηση, ο έλεγχος και η αξιολόγηση από τη μονάδα εσωτερικού ελέγχου όχι μόνο της μητρικής εταιρείας αλλά και των σημαντικών θυγατρικών εταιρειών, που συμμετέχουν στις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της εισηγμένης μητρικής εταιρείας για τις μεταξύ τους συναλλαγές, προκειμένου να αποφευχθούν φαινόμενα κατάχρησης.

Ως προς το Άρθρο 22 για τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών ή έκδοση ομολογιακού δανείου και τις αλλαγές στη χρήση αντληθέντων κεφαλαίων, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προτείνει, όπως εξετασθεί περαιτέρω η πρόταση περί τροποποίησης της παρ. 4 του άρθρου 22, ώστε στις αλλαγές στη χρήση αντληθέντων κεφαλαίων για μεν τις αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου να μην απαιτείται αυξημένη απαρτία της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της εκδότριας εταιρείας για δε τις περιπτώσεις ομολογιακών δανείων να μην απαιτείται απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων παρά μόνο απόφαση της συνέλευσης ομολογιούχων.

Επίσης, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς θεωρεί σκόπιμο να συμπληρωθεί στις διατάξεις είτε του άρθρου 22 είτε στους ορισμούς του άρθρου 2, τι συνιστά η αναφορά σε απόκλιση στη χρήση των αντληθέντων κεφαλαίων ποσοστού μεγαλύτερου του είκοσι τοις εκατό (20%) του συνόλου των κεφαλαίων που αντλήθηκαν. Ειδικότερα προτείνεται να ορίζεται ότι ως απόκλιση νοείται η διαφοροποίηση στα κεφάλαια που διατίθενται σε ένα ή περισσότερους προορισμούς σε ποσοστό άνω του 20% ή η χρονική υστέρηση σε σχέση με το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της διάθεσης των κεφαλαίων για ποσό που υπερβαίνει το 20% του συνόλου των κεφαλαίων που αντλήθηκαν.

Ως προς το Άρθρο 23 για τη διάθεση περιουσιακών στοιχείων της Εταιρείας, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς προτείνει να γίνει επεξήγηση της έννοιας της «διάθεσης» και του τι περιλαμβάνει (π.χ πώληση, απόσχιση κλπ) αλλά και προσδιορισμός του τρόπου υπολογισμού της αξίας των περιουσιακών στοιχείων.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την εξέταση της συμμόρφωσης των εισηγμένων εταιρειών, όπως περιγράφεται αναλυτικά στο κεφάλαιο 2, προκύπτει ότι οι εταιρείες των οποίων κινητές αξίες διαπραγματεύονται στο Χρηματιστήριο Αθηνών συμμορφώνονται, στην συντριπτική τους πλειοψηφία με τις διατάξεις του νόμου 4706/2020 για την Εταιρική Διακυβέρνηση όσον αφορά:

α. τη σύνθεση των Διοικητικών τους Συμβουλίων με εκτελεστικά, μη εκτελεστικά και ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη, και την εκπροσώπηση του φύλου μειοψηφίας,

β. τις Επιτροπές Ελέγχου,

γ. τις Επιτροπές Αποδοχών και τις Επιτροπές Υποψηφιοτήτων, και

δ. την υιοθέτηση Κανονισμών Λειτουργίας – Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης

Σημειώνεται επίσης ότι, το 2023 αναθεωρήθηκαν οι G20/ΟΟΣΑ Αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης, οι οποίες αποτελούν τα παγκόσμια πρότυπα στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης. Ειδικότερα, ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι νέες συστάσεις για τη βιωσιμότητα, οι οποίες επικεντρώνονται σε τρία βασικά ζητήματα, στις γνωστοποιήσεις που σχετίζονται με τη βιωσιμότητα, στις αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου σε θέματα βιωσιμότητας και στον διάλογο μεταξύ της εταιρείας και των μετόχων για θέματα αειφορίας. Οποιαδήποτε αναθεώρηση του πλαισίου οφείλει να λάβει υπόψη της, τις ανωτέρω Αρχές, στο βαθμό που οι αρχές αυτές δεν έχουν ήδη υιοθετηθεί.

Επιπλέον από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι στα δύο χρόνια εφαρμογής του νόμου καταγράφεται αύξηση των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών και αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στα ΔΣ των εταιρειών και στις επιτροπές τους.

Περαιτέρω, παρατηρήθηκε διαχρονικά μικρή αύξηση στις ανεξάρτητες Επιτροπές Ελέγχου, ωστόσο η αύξηση αυτή, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία των εταιρειών διαθέτουν τριμελείς Επιτροπές Ελέγχου όπως κατ' ελάχιστο ορίζουν οι σχετικές διατάξεις του νόμου, υποδηλώνει μία τάση η οποία δύναται να είναι και αντιστρέψιμη στο μέλλον.

Συνεπώς, προκύπτει ότι οι εισηγμένες εταιρείες έχουν εναρμονιστεί με τις διατάξεις του νόμου και έχει ενισχυθεί η κουλτούρα της εταιρικής διακυβέρνησης που αυτές επιβάλλουν, στην κατεύθυνση της ενίσχυσης των αρχών της διαφάνειας, της αναλογικότητας και της συμπερίληψης, παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία της αγοράς και την ενίσχυση της προστασίας και της εμπιστοσύνης των μετόχων και των επενδυτών.

Ωστόσο, η επιμέρους ανάλυση κατέδειξε ότι, τα ανωτέρω ενδέχεται να είναι περισσότερο αποτέλεσμα της υποχρεωτικότητας που επιβάλλουν οι σχετικές διατάξεις του ως άνω νόμου, παρά της υιοθέτησης από τις εταιρείες, και δη από τις εταιρείες που ανήκουν στην κατηγορία μεγάλης κεφαλαιοποίησης, του πνεύματος του νόμου για την εταιρική διακυβέρνηση. Αυτό καθότι σχεδόν το 70% των εταιρειών διαθέτουν στα ΔΣ τους τον ελάχιστο εκ του νόμου απαιτούμενο αριθμό ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών και επιπλέον, μόνο σε ένα 30% του συνόλου των εταιρειών η συμμετοχή των γυναικών στα ΔΣ υπερβαίνει την αναλογία του 1/3.

Τέλος, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς αναμένει περαιτέρω βελτίωση των δεικτών, μέσω της εμπέδωσης της κουλτούρας της εταιρικής διακυβέρνησης στην οποία συμβάλει με τις ενέργειες της, και εν όψει της ενσωμάτωσης εξειδικευμένων ευρωπαϊκών οδηγιών στο εθνικό δίκαιο.

Ως προς δε τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του νόμου, αυτές αποτελούν πιθανές (νομοτεχνικές κατά βάση) βελτιώσεις του πλαισίου και δεν αναιρούν τη συνολική επιτυχία του ως προς το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και την πρακτική του εφαρμογή.